

**T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü**

**AMERİKAN PROLETARYA EDEBİYATINDA KESİŞEN
AYRIMCILIKLARIN TEMSİLLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

AYSUN KARPUZOĞLU

Amerikan Kültürü ve Edebiyatı Anabilim Dalı

İZMİR

2019

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

AMERİKAN PROLETARYA EDEBİYATINDA KESİŞEN
AYRIMCILIKLARIN TEMSİLLERİ

Yüksek Lisans Tezi

AYSUN KARPUZOĞLU

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Nesrin Yavaş

Amerikan Kültürü ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Amerikan Kültürü ve Edebiyatı Yüksek Lisans Programı

ETİK KURALLARA UYGUNLUK BEYANI

Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne sunduğum “Amerikan Proletarya Edebiyatında Kesişen Ayrımcılıkların Temsilleri” (“Representations of Multiple Oppressions in American Proletarian Literature”) adlı yüksek lisans tezinin tarafımdan bilimsel, ahlak ve normlara uygun bir şekilde hazırlandığını, tezimde yararlandığım kaynakları bibliyografyada ve dipnotlarda gösterdiğimi onurumla doğrularım.

Aysun KARPUZOĞLU

T.C.EGE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS

TEZ SAVUNMA TUTANAĞI

ÖĞRENCİNİN

Adı Soyadı : Aysun Karpuzoğlu

Numarası : 8212 0000 282

Anabilim Dalı : Amerikan Kültürü ve Edebiyatı

Tez Başlığı (Türkçe) : 1930'ların Amerikan Proletarya Edebiyatında Sınıf Bilinci ve

Tez Başlığı (İngilizce) : The American Literature of the 1930s = Representations of Class Consciousness

Tez Savunma Tarihi : 8/07/2019

Tez Başlığı Değişikliği Varsa Yeni Başlık: Amerikan Proletarya Edebiyatında
Keskin Aynalıkların Temsilleri
Representations of Multiple Oppression in American Proletarian Literature

JÜRİ ÜYELERİ

Jüri Başkanı

Unvan, Adı, Soyadı : Dr. Öğretim Üyesi Nesrin YAVUZ

Karar : Başarılı Başarısız Düzeltme

İmza :

Jüri Üyesi

Unvan, Adı, Soyadı : Dr. Öğr. Üy. Melis M Erkal

Karar : Başarılı Başarısız Düzeltme

İmza :

Jüri Üyesi

Unvan, Adı, Soyadı : Doç. Dr. Niliser Gökçen Uluç

Karar : Başarılı Başarısız Düzeltme

İmza :

TEZ HAKKINDA JÜRİNİN GENEL GÖRÜŞÜ

(Jüri Başkanı Tarafından Doldurulacaktır)

Tez savunması sonucunda öğrenci tarafından hazırlanan çalışma;

Oybirliğiyle

Oy çokluğuyla

Başarılıdır

Düzeltilmelidir

Başarısızdır

- Bu tutanak üç (3) işgünü içerisinde jüri üyelerinin raporlarıyla beraber Anabilim Dalı Başkanlığı üst yazısıyla Enstitü Müdürlüğüne gönderilmelidir.
- Tezli yüksek lisans programlarında düzeltme alan öğrencinin 3 (üç) ay içerisinde yeniden savunmaya girmesi zorunludur.

ÖZET

Bu çalışma *The Disinherited*, *The Jews Without Money*, *The Girl* adlı Amerikan proletarya edebiyatından seçilmiş romanlardaki karakterlerin yaşadıkları ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet ayrımcılıkları ve bu ayrımcılıklarla olan mücadelelerini konu alır. Tezde incelenmek üzere beyaz işçi erkek, beyaz işçi kadın ve Yahudi işçi erkek olmak üzere üç farklı Amerikan işçi karakter ele alınmıştır. Roman karakterleri aracılığıyla Amerikan toplumundaki sınıfsal eşitsizlik, ırkçılık ve cinsiyetçilik gibi kavramlar keşilen ayrımcılıklar kuramı bağlamında değerlendirilmiştir. Romanlar, Amerikan toplumundaki her bireyin kendi kimliğine özgü ayrımcılıklar deneyimlediği, her bir ayrımcılığın diğerleriyle ilişki içinde olup bir diğerini yapılandırdığı çoklu baskıcı sistemler bağlamında tartışılacaktır.

Bu incelemeyi yapabilmek için, ilk bölümde Amerikan toplumundaki ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarını ele alan iki karşıt sosyolojik kuram açıklanacaktır. Daha sonraki bölümde, romanların tarihsel arka planını kapsayan 1930'lar Amerika'sının politik, ekonomik ve toplumsal koşulları ele alınacaktır. Üçüncü bölümde ise, Amerikan proletarya edebiyatının temaları, üslubu, kategorileri gibi konulara değinilecek ve akıma yönelik eleştirilere yer verilecektir. Son bölümde ise, bahsedilen kuramlara göre analiz edilen romanlara yer verilmiştir.

Tezde, çalışılan romanlar ışığında homojen bir Amerikan işçi sınıfından bahsedilemeyeceği kanıtlanmaya çalışılacaktır. Bunu yaparken, sınıf kimliğinin ırk ve toplumsal cinsiyet kimlikleriyle iç içe olduğu ve sınıf bilincinin diğer kimliklerden bağımsız düşünülmemeyeceği gözler önüne serilecektir. Tezin bir diğer amacı da, güç ilişkilerinin basitçe sınıfsal eşitsizlikle değerlendirilemeyeceğini ve toplumda çoklu baskıcı sistemlerin var olduğunu seçilen Amerikan proletarya edebiyatı romanları aracılığıyla sunmaktır.

ABSTRACT

This study discusses the racial, class, gender discrimination against the characters and their struggle against these discriminations in the selected American proletarian novels named *The Disinherited*, *The Jews Without Money*, *The Girl*. To be examined in this thesis, three different American worker characters, a white male worker, a white female worker and a Jewish male worker, are discussed. Through the novel characters, concepts such as class inequality, racism and sexism in American society are evaluated in the context of the intersectionality theory. The novels will be discussed in the context of multiple oppressions in which each individual in American society experiences discrimination specific to his or her identity, and in which each discrimination is in relation to and structuring one another.

In order to make this analysis, in the first part, two contrary sociological theories dealing with racial, class and gender discrimination in American society will be explained. In the next section, the political, economic and social conditions of America in the 1930s covering the historical background of the novels will be addressed. In the third chapter, the themes, styles and categories of American proletarian literature will be mentioned and criticisms towards this trend will be presented. In the last chapter, the novels analyzed according to the mentioned theories are included.

In the thesis, it will be tried to prove that a homogenous American working class cannot be mentioned in the light of the novels studied. While doing this, it will be revealed that class identity is intertwined with race and gender identities and that class consciousness cannot be considered independent of other identities. Another aim of the thesis is to present through the selected novels of American proletarian literature that power relations cannot be evaluated simply by class inequality and there are multiple oppressions in society.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
GİRİŞ.....	1
1. IRK, SINIF, TOPLUMSAL CİNSİYET AYRIMCILIKLARINA DAİR ANALİZLER.....	4
1.1. Ayrımcılıklar Analizinde Sınıfsal Eşitsizliğin Temel Alınışı.....	5
1.2. Ayrımcılıkların Kesişimselliği.....	9
1.2.1. Siyah Kadınlar ve Baskılayıcı Güç Sistemlerinin Kesişimselliği.....	9
1.2.2. Kesişen Ayrımcılıkların Herkes İçin Geçerliliği, Her Bireye Özgü Farklılıklar Barındırması.....	11
1.2.3. Kesişen Ayrımcılıkların Birbirini Yapılandırışı, Irk ve Cinsiyet Kimliklerinin Toplumsal Anlam Kazanışı.....	13
1.2.4. Kesişen Ayrımcılıklar Sonucu Oluşan Çoklu Egemenlik Yapıları.....	15
1.3. Frankfurt Okulu ve Baskı Unsuru Olarak Kültür Endüstrisi.....	21
1.4. Amerikan İşçi Sınıfı ve Kesişen Ayrımcılıkların Analizi.....	24
2. AMERİKAN PROLETARYA EDEBİYATI'NIN TARİHSEL ARDALANI.....	27
2.1. Sağlıksız Çalışma Koşulları.....	27
2.2. Gelir Dağılımındaki Eşitsizlik ve İşsizlik.....	29
2.3. Roosevelt İktidarının Wagner Yasası.....	29
2.4. Halk Cephesi Hareketi (Popular Front).....	30
2.5. Kitlese İşçi Grevleri.....	32
2.6. 1930'larda Kitleleşen Sol Siyasi Partiler ve Sendikal Örgütlenmeler:.....	32
2.6.1. Amerikan Komünist Partisi.....	32
2.6.2. Endüstriyel Örgütler Kongresi.....	33
3. AMERİKAN PROLETARYA EDEBİYATI'NA GENEL BİR BAKIŞ.....	36

3.1. Amerikan Proletarya Edebiyatı	36
3.2. Proletarya Edebiyatı'nın Konuları	37
3.3. Proletarya Edebiyatı ve Biçim	38
3.4. Proletarya Edebiyatı Türleri	38
3.4.1. Kurgusal Otobiyografiler	38
3.4.2. Proleter Bildungsroman	38
3.4.3. Kolektif Roman	39
3.5. İdeal Proletarya Edebiyatı Örneği Üzerine Tartışmalar	40
3.5.1. İşçi Sınıfının Görüşlerini Resmetmesi	40
3.5.2. Marksist ve Devrimci Fikirleri Resmetmesi	40
3.5.3. Açık ve Dolaysız Anlatımın Olması	41
3.6. Proletarya Edebiyatı'na Yönelik Eleştiriler	42
3.6.1. Didaktik İçerik	42
3.6.2. Dolaylı Anlatıma, Örtük Hakikate Sahip Olmama	43
3.6.3. Cinsiyetçi Tutum	44
3.6.4. Irkçı Tutum	44
4. AMERİKAN PROLETARYA EDEBİYATI'NDA KESİŞEN AYRIMCILIKLARIN TEMSİLLERİ	46
4.1. The Disinherited	46
4.1.1. Beyaz İşçi Erkeklerin Kesişen Irk, Sınıf ve Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılıkları Deneyimleri	48
4.1.1.1. Beyaz Süprüntü Söylemi	48
4.1.1.2. İğdiş Edilen (Emasculated) Erkeklik	50
4.1.2. Ayrımcılıklarla Mücadele Eden Yeni Bir İşçi Erkek Kimliğinin Tanımlanışı	52
4.1.3. Beyaz İşçi Erkeklerin Dayanışması	57

4.2. The Girl	60
4.2.1. Beyaz İşçi Kadınların Kesişen Irk, Sınıf, Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılıkları Deneyimleri	61
4.2.1.1. Cinsel Taciz ve Şiddet.....	61
4.2.1.2. Zorunlu Kısırlaştırma	66
4.2.2. Ayrımcılıklarla Mücadeleci İşçi Kadın Kimliğinin Tanımlanışı	68
4.2.3. Beyaz İşçi Kadınların Dayanışması	69
4.3. The Jews Without Money:	72
4.3.1. Mickey, Ailesi ve Doğu Yakası'nda Kalan Diğer Göçmenlerin, Irk, Sınıf, Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılıklarıyla Şekillenen Yaşamları.....	72
4.3.2. Yahudi İşçi Sınıfının Yaşadıkları Ayrımcılıklara Karşı Farklı Mücadele Biçimleri	76
4.3.2.1. Sınıfsal Açıdan Yükselip “Gerçek Bir Beyaz Amerikalı” Olmak	76
4.3.2.2. Ayrımcılıklarla Suç ve Şiddete Karşı Mücadele Etmek, Afrika Kökenli Amerikalıların Suçlu ve Muhalif Kimliğiyle Özdeşleşmek.....	81
4.3.2.3. Mickey Gibi Dayanımcı, Örgütlü Yahudi Proleter Kültürünü Benimsemek.....	84
SONUÇ	87
KAYNAKÇA	92
EK: ALINTILARIN İNGİLİZCE ASILLARI.....	101
TEŞEKKÜR.....	113
ÖZGEÇMİŞ	114

GİRİŞ

Edebiyatın toplumsal gerçeklerin bir yansıması olduğu fikrini göz önüne alarak, Amerikan edebiyatında da ülkenin tarihsel ve toplumsal gerçeklerini konu edinen akımların var olduğu söylenebilir. Amerikan edebiyatındaki bu akımlardan biri de, işçi sınıfının yaşamını konu edinen ve büyük buhran yılları olarak adlandırılan 1930'lar Amerika'sında popülerleşen proletarya edebiyatıdır.

Kimi Marksist edebiyat eleştirmenlerine göre, Amerikan proletarya edebiyatının ortaya çıkışından önce Amerikan edebiyatında, işçi sınıfı kültürü ve yaşamı yerine daha çok orta sınıftan gelen insanların yaşamları yansıtılmıştır. Örneğin, bir "Marksist" olan V.F. Calverton'a göre, "Emerson ve Whitman'ın sıradan insana dair inançları, aslında küçük burjuva bireyciliğine yöneliktir. . ." ¹(alıntılanan Leitch 7). Ancak, 1930'lu yıllarda gerçekleşen büyük buhran sebebiyle, aydınların ve yazarların bakış açılarında büyük bir değişim gerçekleşmiştir.

Büyük buhran yıllarında pek çok Amerikan aydını, modern kapitalizmi orta sınıfı olduğu kadar işçileri de küçümsediği, bilimi ve teknolojiyi kâr sistemiyle kontrol altına aldığı, insanlığı bireysel başarıdan alıkoyduğu için aşağıladılar. Kimi yazarlar, Amerikan değerlerinin gerçek dışı olduğuna inanmaya başladılar, hatta bazıları Marksist düşünceye hayranlık duydu.(Pells 98)

Büyük buhran döneminin, yazarlar ve aydınlar arasında, kısa bir süre için de olsa farklı bir anlayışın benimsenmesine yol açtığını söylemek mümkündür. Irving Howe yazarların değişen bu bakış açılarını şöyle özetler: "Şanslı bir kadere sahip olduğumuz, Avrupa'daki kan ve şiddetten koruyan bir sığınakta yaşadığımız var sayımı yok olmuştu"(13). Bu yüzden, "çok sayıda Amerikalı yazar, kendilerinin de belirttiği üzere aşırı sol siyaseti benimseye başladı" (15).

Ayrıca bu yazarlar, kendileri gibi toplumun ve düzenin de değişeceğini düşündüler. "Bu dönemin yazarları ve aydınları Amerikan tarzı sosyalist bir sistemin, yeni bir partinin ve radikal bir ideolojinin ortaya çıkacağı beklentisi içindeydiler. Bunun yanında, edebiyatla, tiyatroyla, filmlerle insanların dünyaya bakış açılarının değişeceği,

¹ Tezde alıntılanan İngilizce kaynakların tamamı tarafımdan Türkçe'ye çevirilmiştir.

bir kimlik dönüşümünün gerçekleşeceği hayaline de sahiptiler” (Pells 366). Kısacası, bu dönemde pek çok yazar yeni bir düzen, toplum ve anlayışın ortaya çıkmasını umut etti.

Amerikan işçi sınıfını konu alan proletarya edebiyatı, bu dönemin yazarlarının değişen fikirleri ve sözü edilen toplumsal beklentileri sonucu ortaya çıkmıştır. Fakat daha 1930’lu yıllar sona ermeden proletarya edebiyatının popülerliği azalmaya başlamıştır. Barbara Foley bu süreci, “1937’deki ikinci Amerikan yazarları kongresine hiçbir proleter yazar katılmadı, işçi okurlara ulaşmak ve romanlarda işçi sınıfının temsili konusunda çok az şey söylendi” diyerek açıklar (*Radical Representations* 127). Görüldüğü üzere, proletarya edebiyatı kısa sürede okuyucularını yitirmiş ve unutulmaya yüz tutmuştur.

Bu tezde, Amerikan işçi sınıfının hayatını resmeden Amerikan proletarya edebiyatı romanlarından örnekler incelenecektir. Tezde incelenen tüm romanlar, Amerikan işçi sınıfının 1930’lu yıllarda gerçekleşen ekonomik kriz sonucu yaşadıkları ayrımcılıkları konu almıştır. Her roman, işçi sınıfından gelen karakterlerin maruz kaldıkları ayrımcılıklara karşı ‘dayanışmacı’ bir biçimde mücadele etmeye karar vermeleriyle son bulur. Amerikan toplumunda sınıfsal eşitsizliğe dayalı ayrımcılıklar kadar, ırkçı ve cinsiyetçi tutumlar da yer aldığından, işçi karakterlerin yaşadıkları ayrımcılıklar sadece sınıfsal konularıyla bağlantılı değildir. Karakterler çoğu zaman bu ayrımcılıkların her ikisini ya da üçünü birden deneyimlerler. Dolayısıyla bu tezin konusunu, seçilen Amerikan proletarya edebiyatı romanlarındaki işçi karakterlerin deneyimledikleri ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarını ve bu ayrımcılıklarla olan mücadelelerini sosyolojik bir perspektifle incelemek oluşturur.

Sözü edilen bu sosyolojik değerlendirmeyi yapabilmek için, tezde öncelikli olarak kimi araştırmacıların Amerikan toplumundaki ayrımcılıklara dair analizlerine yer verilecektir. Tezin kuramsal arka planını oluşturan bu bölümde, toplumdaki ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarına dair iki farklı yaklaşım sunulacaktır. İlk olarak, tüm ayrımcılıkları sınıfsal eşitsizlikle açıklayan kuramcılarının çalışmaları değerlendirilecektir. Daha sonra ise, tüm bu ayrımcılıkların toplumda iç içe geçmiş halde yer aldığını ve her birinin farklı egemenlik yapıları yarattığını iddia eden, yani üçüne de eşit derecede önem veren kuramcılarının çalışmaları açıklanacaktır. Bölümün

sonunda ise, Amerikan proletarya edebiyatından seçilen romanları analiz etmek için hangi yaklaşımın tercih edilmesi gerektiği sorusu yanıtlanacaktır.

Tezin ikinci bölümünde, Amerikan proletarya edebiyatının ortaya çıkmasına ve popülerleşmesine neden olan 1930'lu yılların ekonomik, toplumsal ve politik koşulları değerlendirilecektir. Seçilen romanların tarihsel arka planını da oluşturan bu bölümde, ülkedeki sağlıksız çalışma koşulları, gelir dağılımı eşitsizliği, dönemin siyasi iktidarının yenilikçi reformları, kitlelilik kazanan işçi grevleri, sendikalar, sol partiler ve halk cephesi hareketi gibi konular ele alınacaktır. Tezin üçüncü bölümünde ise, Amerikan proletarya edebiyatı hakkında genel bilgiler verilecektir. Romanlarda yer alan ortak temalar ve anlatım biçimleri açıklanacak; proletarya edebiyatının kategorileri, ideal örneğinin nasıl olması gerektiğine dair fikirler ve popülerliğinin kısa zamanda sona ermesine neden olan haklı sebepler sunulacaktır.

Tezin dördüncü bölümünde, Amerikan proletarya edebiyatından seçilen Jack Conroy'un *The Disinherited*, Meridel Le Seuer'un *The Girl* ve Michael Gold'un *The Jews Without Money* romanlarının incelemesi yapılacaktır. Roman analizlerinin yer aldığı bu bölümde, beyaz işçi erkeklerin, beyaz işçi kadınların ve Yahudi işçilerin birbirinden farklı ayrımcılık deneyimlerine odaklanılacaktır. Ayrıca, ana karakterlerin yetişkin kadın/erkek kimliğinin yanında yaşadıkları ayrımcılıklara karşı mücadeleci, yeni bir işçi kimliğini de tanımlamalarından söz edilecek ve sonunda, ne tür bir dayanışma içine girdikleri analiz edilecektir.

Tezin sonuç bölümünde ise, bu üç romanın karşılaştırılması yapılacak, ana karakterlerin ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet ayrımcılıkları deneyimleri ve bu ayrımcılıklarla mücadele etmek için katıldıkları dayanışmaların ve toplumsal hareketlerin aralarındaki benzerlikler ve farklılar sunulacaktır. Sonuç olarak, ayrımcılıklara gerçek anlamda karşı durabilecek bir işçi sınıfı mücadelesinin, ne tür öğeler ve tutumlar barındırması gerektiği tartışılacaktır. 1930'lu yıllarda popülerleşen bu romanları ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarının kesişimi bağlamında analiz etmek, Amerikan proletarya edebiyatına farklı bir yaklaşımla bakmayı sağlayacaktır.

1. IRK, SINIF, TOPLUMSAL CİNSİYET AYRIMCILIKLARINA DAİR ANALİZLER

“Tek sorunlu bir yaşantımız olmadığı için tek konulu bir mücadele de olamaz”

Audre Lorde

“İrk, sınıf, toplumsal cinsiyet üzerine sosyolojik araştırmalar ve öğretiler 1980’lere kadar, birbirinden tamamen ayrı olarak; ırk çalışmaları erkeklerin, sınıf çalışmaları orta sınıfın (aydınların), toplumsal cinsiyet çalışmaları ise beyaz kadınların bakış açısına göre ele alınırdı” (Belkhir ve Barrett 158). Ancak, bu dönemden sonra Amerikan toplumundaki ayrımcılıkların sosyolojik analizlerinde, iki ana görüşün ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Richard Hogan’a göre, bu analizlerde “temelci (foundational) yaklaşım içinde bulunanlar, toplumsal eşitsizliklerin tek bir temele dayandığını, diğerlerinin onun yansıması olduğunu savunur. . . . Bağintıcı (relativist) yaklaşım içinde olanlar ise, temelci yaklaşımdakilerin bu iddialarına karşı çıkar, eşitsizliklerin görece çoklu ve aynı derecede önemli olduğunu öne sürer” (62).

Tezin kuramsal arka planını kapsayan bu bölüm, bir taraftan Amerikan toplumunda ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarının sınıfsal eşitsizliğe dayandığını öne süren, yani temelci yaklaşıma sahip, diğer taraftan da bu eşitsizliklerin aynı derecede önemli olduğunu ve her birinin bir diğerini yapılandırıldığını savunan, başka bir deyişle bağintıcı yaklaşıma sahip kuramcıların tartışmaları üzerinedir. Bu temel ayırmadan yola çıkarak diyebiliriz ki, temelci yaklaşım, ayrımcılık biçimleri arasında belli bir hiyerarşi kurarak, bunlardan birinin daha önemli olduğunu öne sürer. Örneğin, Marksist bir anlayışla Amerikan toplumundaki ayrımcılıkların sebebini sınıfsal konuma dayandıran araştırmacılar, temelci yaklaşımın tipik bir örneğini sergilerler. Ekonomik eşitsizliklerin, toplumsal cinsiyet ve ırka dair eşitsizliklere göre daha önemli olduğunu ve bu ayrımcılıkların sınıfsal eşitsizliklerle açıklanabileceğini öne sürerler. Burada, kuramcıları temelci yapan unsur, sınıfsal konuma dayalı ayrımcılığı diğer ayrımcılıkların temeli, yani ana kaynağı olarak görmeleridir. Buna karşın, bağintıcı yaklaşıma sahip kuramcılar ise, sınıf, toplumsal cinsiyet ve ırk konusundaki ayrımcılıkların hiç birini diğerine göre daha temel görmeyerek, bunların her birisine eşit

derecede önem atfederler ve bunlardan herhangi birini, diğerlerinin ana nedeni olarak ele almazlar. Onlara göre, tüm bu farklı ayrımcılık biçimleri, iç içe geçmiş olarak birbiriyle kesişir ve birbirini yapılandırır. Hatta bu ayrımcılıklar, her bireye özgü farklı ayrımcılık deneyimleri ve güç dinamikleri yaratır.

1.1. Ayrımcılıklar Analizinde Sınıfsal Eşitsizliğin Temel Alınışı

Daha önce bahsedildiği gibi, Amerikan toplumundaki ayrımcılıklar üzerine yazan bir grup yazar, ırk ve toplumsal cinsiyet gibi ayrımcılıkların sebebini, sınıfsal farklılıklara indirgeyerek toplumdaki eşitsizliklere karşı temelci olarak adlandırılan yaklaşımı benimsemiştir. Diğer bir deyişle, ayrımcılıkları temelci bir anlayışla açıklayan “. . . bir grup araştırmacı ABD’deki iş gücünün ırka özgü dağılımının, ilk olarak ırkçılık altında gizlenen bir sınıf sömürsü olarak başladığını öne sürer”(Dill 137). Ayrımcılıklar hakkındaki analizlerini bu görüşe dayandırır. Dolayısıyla, bu araştırmacıların ayrımcılıklar içinde sınıfı merkeze almalarının bir sebebi ABD tarihindeki kölelik kurumu olur.

Örneğin, Leith Mullings’e göre, “tarihin herhangi bir döneminde toplumdaki sınıfsal eşitsizlik, cinsiyet ya da ırk ayrımcılığı olarak görülebilir. Örneğin, ABD tarihinde kölelik üç yüzyıl boyunca ırkla ilişkilendirilmiştir. . . . Fakat ırka anlam veren, sınıfsal yapıdır”(7). Böylelikle, Leith Mullings ırk ve toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini anlamada üretim ilişkilerinin ve sınıfsal eşitsizliğin merkeze alınması gerektiğini ima eder. Irkçılık ve cinsiyetçilik gibi ayrımcılıklar yaratan gerçek meselenin, kaynakların ve üretim araçlarının mülkiyeti, kapitalizmdeki farklı sınıf yapıları olduğunu öne sürer. Ayrıca, Leith Mullings toplumdaki sınıfsal eşitsizlikle şekillenen ırkçılığa dair şu açıklamayı yapar: “19. yüzyılın başında evde çalışan kadınlar, sanayi toplumunun büyümesine katkıda bulunurken, işçi sınıfının, köleleştirilen erkeklerin ve kadınların yarattığı zenginlik, orta ve üst sınıfa rahat bir ev hayatı imkânını sağladı” (41). Yine Leith Mullings, “. . . sosyo-ekonomik sistem, işgücünün ve ayrımcılığa uğrayanların bölünmesini sağlar” diyerek bu bölünmeyle, orta ve üst sınıfın zenginliklerinin, ırkçılığın ve cinsiyetçiliğin devam ettiğini savunur (28).

Bir diğer araştırmacı Barbara Foley de, “Intersectionality: Marxist Critique” başlıklı makalesinde ayrımcılıkların sebebini sınıfsal eşiitsizliğe dayandırır:

Toplumda çok sayıda iç içe geçmiş ayrımcılık yapıları var olsa da, sebebi çok sayıda değil tektir. . . . ‘İrk’ ırkçılığa, cinsiyet cinsiyetçiliğe sebep olmamıştır. İrk ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıkları tarihsel olarak iş gücünün bölünmesiyle ortaya çıkmıştır ve sömürüye, yani Marks’ın ‘artı değer’ kavramına dayanan sınıf analizi çerçevesinde anlaşılması gereklidir. (269-75)

Anlaşılacağı üzere, Barbara Foley de Leith Mullings’e benzer şekilde, ırkçılık ve cinsiyetçiliğin dayanağının üretim araçlarının mülkiyeti ve kâra dayalı sistemde iş gücünün bölünmesi olduğunu savunur.

Ayrımcılıklar üzerine çalışmalar yapan sosyolog Berch Berberoğlu’nun ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarına dair açıklamalarını da değerlendirmek, ayrımcılıklar analizinde sınıfı merkeze alan tartışmaları anlamakta fayda sağlayacaktır. Berch Berberoğlu’na göre,

Kapitalistler için görece daha büyük karlar üretmek amacıyla birikim sürecini rahatlatan ırksal ve cinsel zulüm, böylelikle sistemin devamlılığının ve geleceğinin güvence altına alınması noktasında kapitalist gelişme sürecinin bir parçası haline gelmiştir. İrksal ve cinsel ayrışmalar, ödeme farklılıkları aracılığıyla daha büyük karların elde edilmesi gerçeğine hizmet etmiş, sermayeye ‘böl ve yönet’ silahını vererek, onun toplum üzerindeki iktidarını sürdürmesine ve kapitalist sınıfın sınıfsal hâkimiyetini güvence altına alan devlet ve diğer hayati önemdeki toplumsal kurumların kontrolünün sürmesine katkı sunmuştur. İrksal ve cinsel zulmün sınıfsal özü, sermayenin kadınlara ve azınlıklara yönelik tavrı incelendiğinde daha aşikâr bir hal almaktadır.

Son olarak, Jean Ait Belkhir ve Bernice McNair Barnett toplumdaki ayrımcılıklara dair sınıfsal eşiitsizliği temel alan diğer araştırmacılara benzer şekilde, kapitalist sistemdeki sınıf yapısının ırkçılığın ve cinsiyetçiliğin devamını sağladığını iddia eder. Jean Ait Belkhir ve Bernice McNair Barnett için,

Kapitalist sistem, cinsiyetçiliği ve ırkçılığı çıkarlarına hizmet etmesi için destekler. Ataerkillik, yarattığı düşük ücretli ya da ücretsiz kadın emeğiyle kapitalizmi güçlendirirken, kapitalizm de kadını erkeğe ekonomik açıdan bağımlı kılarak ataerkilliği güçlendirir. Benzer şekilde, beyaz ırktan olmayanların düşük ücretlendirilmeleri ve yüksek orandaki işsizliği, ırkçı tek tiplerin, işçi sınıfı içinde bölünmelerin devamını sağlar ve sınıf

dayanışmasına engel olur. Böylece, kapitalist sistemin gücü ve kontrolü de büyür. (168)

Açıkkçası, şimdiye dek bahsedilen tüm yazarların toplumdaki ayrımcılıkları, kaynakların dağılımı ve işgücünün bölünmesiyle, yani üretim ilişkileriyle açıklamalarının sebebi sahip oldukları Marksist anlayıştır. Çünkü Karl Marks, *Ekonomi Politiginin Eleştirisine Katkı* adlı eserinde “maddi yaşamın üretim tarzı, genel olarak toplumsal, siyasal ve entelektüel yaşam sürecini de koşullandırır. İnsanların varlığını belirleyen şey, bilinçleri değildir; tam tersine, onların bilincini belirleyen, toplumsal varlıklarıdır” diyerek, üretim ilişkilerinin ekonomik yapıyı belirlerken toplumsal ve siyasal yaşamı da belirlediğini öne sürer (alıntılanan Lenin 21). Ayrıca, Karl Marks üretici sınıfa toplumu değiştirebilecek ölçüde büyük bir önem atfeder:

Gelişmelerinin belli bir aşamasında, toplumun maddi üretici güçleri, o zamana kadar içinde hareket ettikleri mevcut üretim ilişkilerine ya da, bunların hukuki ifadesinden başka bir şey olmayan, mülkiyet ilişkilerine ters düşerler. Üretici güçlerin gelişmesinin biçimleri olan bu ilişkiler, onların engelleri haline gelirler. O zaman bir toplumsal devrim çağı başlar. İktisadi temeldeki değişme, kocaman üstyapıyı, büyük ya da az bir hızla altüst eder. (alıntılan Lenin 21)

Anlaşılacağı üzere, Karl Marks üretici sınıfın, mülkiyet sahibi olan sınıfla çıkarlarının ortak olmadığını anladığında, üretim ilişkileri ve ekonomik temelde yaratacakları büyük bir hareketle, diğer tüm yapıları da değiştirebileceklerini öne sürer. Kısacası, Marksizm, “bütün fikirlerin ve bütün çeşitli eğilimlerin maddi üretim güçleri koşulundan çıktığını” açıklamıştır (Lenin 23).

Ayrıca, Karl Marks Frederick Engels ile birlikte yazdığı *Komünist Manifesto ve Komünizmin İlkeleri* adlı ünlü eserde şu görüşü savunur: Endüstrinin ilerlemesiyle, “proletarya” da kitlesel olarak artar ve güçlenir. Makineleşmenin “ücretleri aynı düşük düzeye indirmesi” sonucu, “proletarya safları” ortak menfaatlere ve hayat standartlarına sahip olmaya başlar. Sonunda “. . . tek tek işçiler ya da tek tek burjuvalar arasındaki çatışmalar, giderek daha çok iki sınıf arasındaki çatışma niteliğini alır” (118). Vladimir İlyiç Lenin’e göre Marksizm’de “proletarya” olarak kastedilen sınıf, “varlığını ancak emek-gücünü satarak koruyabilen emekçi” sınıfı; burjuva sınıfı ise, işçilerin “emek gücünü satın alarak, para sahibi” konumunda olanlardır (28, 29). Dolayısıyla,

Marksizm’de sınıf ve üretim ilişkileri, toplumdaki egemenlik yapılarını ve ayrımcılıkları belirleyen unsurlardır.

Kısacası, çalışmalarında Amerikan toplumundaki ayrımcılıkları konu alan kimi araştırmacılar, Marks’ın üretim araçlarına sahip olan, proleterin emeği üzerinden zenginleşen, egemen olan sermayedar sınıf ve işgücünü satmak zorunda olan proleter sınıf analizinden yola çıkarak, toplumdaki ırkçılık ve cinsiyetçilik gibi ayrımcılıkların sınıfsal eşitsizlikle anlam kazandığı görüşüne sahiptirler. Onlara göre, kapitalist sistemde mülkiyet ve kaynakların sahibi olanlar, işçi sınıfının ırkçılık ve cinsiyetçilik üzerinden bölünmesini sağlayarak, hem kârlarını artırırlar; hem de eşitsizliklere karşı dayanışmacı mücadeleye engel olurlar ve egemenliklerini devam ettirirler. Böylelikle, sınıfsal yapı toplumsal ilişkileri de belirler. Sonuç olarak, onlara göre toplumdaki ırkçılık ve cinsiyetçilik gibi ayrımcılıkların temelinde yatan sebep sınıfsal çıkarlardır.

Ancak, ayrımcılıkları üretim araçlarının ve kaynakların mülkiyetine, yalnızca sınıfsal eşitsizliklere dayandıran, Richard Hogan’ın bahsettiği temelci yaklaşıma sahip bu görüşlere karşın, düşünülmesi gereken ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıkları deneyimlerinin herkes için benzer olup olmadığıdır. Açıkçası, yoksul beyaz ve siyah kadınların farklı ırk kimlikleri ve tarihsel geçmişlerine rağmen, benzer ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıkları deneyimlerine sahip oldukları ve toplumsal hiyerarşide aynı konumda yer aldıkları düşünülemez. Dolayısıyla, sorgulanması gereken konu, toplumda sınıfsal eşitsizliklerle birlikte, ırkçılık ve cinsiyetçiliğin de eşit derecede önem taşıyıp taşımadığı, bu ayrımcılıkların da farklı egemenlik yapıları kurup kurmadığıdır. Başka bir deyişle, toplumda eskiden beri süregelen ırkçılığın ve cinsiyetçiliğin, yalnızca işçi sınıfını topyekûn bir dayanışmadan, birlikte mücadeleden alıkoymak için sermayedarlarca desteklenen unsurlar mı, yoksa toplumdaki herkesin içselleştirdiği ve farklı egemenlik yapıları kurmasını sağlayan unsurlar mı olduğu analiz edilmelidir. Kısacası, toplumdaki tüm ayrımcılıklara sınıf temelli anlayışla yaklaşan kuramcıların değerlendirmelerinde zayıf kaldığı nokta, toplumdaki güç ilişkilerinin yalnızca sınıfsal eşitsizliklere, üretim araçlarının ve kaynakların mülkiyetine indirgenerek açıklanmasıdır. Ayrımcılıklar analizinde sınıf temelli yaklaşım içinde olan araştırmacılar, sadece tek bir egemenlik yapısı varmışçasına ayrımcılık uygulamayı ve

zulüm etmeyi, sadece mülkiyet ve kaynakların sahibi olan sermayedarların, ayrımcılığa ve zulme uğramayı da sadece emeği sömürülen işçi sınıfının tekeline bıraktıkları için iki kutuplu ve sınırlı bir anlayışa sahiptirler.

1.2.Ayrımcılıkların Kesişimselliği

1.2.1. Siyah Kadınlar ve Baskılayıcı Güç Sistemlerinin Kesişimselliği

İrk, sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıkları tartışmalarında bir grup araştırmacı ise, Richard Hogan'ın toplumsal eşitsizlikler analizleri konusunda sözünü ettiği bağıntıcı yaklaşımı benimseyip ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarının tüm bireylerin yaşantılarında birbirine eşit ve kesişen eksenler olarak yer aldığını öne sürer. Fakat ayrımcılıkların eşit ve kesişen biçimde ele alınışı ilk olarak, ABD'deki kadın grupları arasındaki sınıf ve ırk farklılıkları sebebiyle gündeme gelir. Daha çok, toplumdaki siyah kadınların ayrımcılık deneyimlerine odaklanarak başlayan çalışmalar, bağıntıcı yaklaşımın bir örneğini teşkil eder, çünkü bu çalışmalar, ayrımcılıkların eşit karakteri ve birbirleriyle olan kesişimlerine önem verir. Ayrımcılıkları ele alan bu yaklaşımda, siyah kadınlar “. . . kendi ezilmişlik deneyimlerinin yalnızca cinsiyetten oluşmadığını, ‘üçlü tehlike’ den kaynaklandığını” öne sürerler. “Bu terim üç ayrı baskı sistemine atıfta bulunmaktadır: ırkçılık, cinsiyetçilik ve kapitalizm ya da emperyalizm” (Aguilar 257). Kesişimsellik kavramının ilk olarak gündeme getirilişi ise 1970’li yıllara dayanır:

Combahee River Collective (Combahee Nehri Kolektifi, başyazar Barbara Smith'dir) tarafından, . . . 1977 senesinde yazılan A black feminist statement [Siyah Feminist Bir Bildiri] kadınların kurtuluş mücadelesi tarihinin temel belgesidir. Siyah kadınların ‘eş anlı ve iç içe geçmiş olarak’ maruz kaldıkları ‘çoklu baskıyı’ sergileyerek tehlike temasını daha ileriye taşımıştır. (Aguilar 258- 59)

Başka bir deyişle, kesişimsellik kavramı, siyah kadınların Amerikan toplumunda tek başına toplumsal cinsiyet, ırk ya da sınıf ayrımcılığına değil, aynı anda hepsine maruz kalabildiklerini, bu üç ayrımcılığı da iç içe geçmiş bir bütün olarak deneyimlediklerini, kesişen ayrımcılıklar adı altında sunmalarıyla ortaya çıkar. Siyah kadınlar bu kavram ile

ırkı, sınıf ve toplumsal cinsiyetçi baskıdan ayırmayarak eş zamanlı, bütünleşmiş ayrımcılıklara maruz kaldıklarını öne sürerler.

1990'lara gelindiğinde, siyah kadınlara yönelik ayrımcılıklar üzerine yaptığı analizlerle, kavramın Amerikan kültür çalışmalarında popülerleşmesi sağlayan Kimberle Crenshaw'dır. Kimberle Crenshaw, siyah kadınların hem ırkları hem de kadın olmaları nedeniyle toplumdaki diğer bireylerden farklı ayrımcılık biçimlerine maruz kaldıklarını iddia etmiştir. Her ne kadar siyah erkekler ırkçılığa, beyaz kadınlar da cinsiyetçiliğe maruz kalsalar da, siyah kadınların yaşadıklarının onlardan çok farklı olduğunu belirterek, kesişen ırk ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarını açıklamıştır. Kimberle Crenshaw'a göre,

Toplumda siyah kadınların maruz kaldığı ayrımcılıklar, bazen beyaz kadınların bazen de siyah erkeklerin maruz kaldığı ayrımcılıklara benzemektedir. Ancak siyah kadınlar hayatlarında çoğu defa, ırk ve cinsiyete dayalı ayrımcılıklara aynı anda maruz kalırlar. Bazen de, ırk ve cinsiyet ayrımcılığının toplamını değil, yalnızca siyah kadın kimliğine özgü ayrımcılıklar deneyimlerler. (149)

Ayrımcılıklar üzerine çalışmalar yapan bir diğer araştırmacı Deborah King de toplumdaki eşitsizliklerin tek başına ele alınamayacağını, aksine birlikte düşünülmesi gerektiğini, siyah ve beyaz kadınların birbirinden farklı cinsel taciz deneyimleri üzerinden açıklar. Deborah King'e göre, siyah kadınların, beyaz erkeklerin seks köleleri olarak sömürülmesi, deneyimlerini beyaz kadınların yaşadıkları cinsel baskılardan ayırır; çünkü yaşadıkları bu cinsel sömürü, ırk ve sınıf egemenliklerinin bir ürünüdür (47). Ayrıca, Angela Davis'in, *Women, Race and Class* adlı kitabında belirttiği gibi kölelik dönemindeki "tecavüzler ve kırbaç cezaları, [üst-orta sınıf beyaz erkeklerin] siyah erkekleri ve kadınları kontrol altında tutma yöntemidir. Tecavüz, bir baskı kurma aracı haline gelmiştir". Kısacası, kölelik döneminde direnişi kırmak için kullanılan tecavüzlerin de toplumda birbiriyle kesişen ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarının bir sonucu olduğu ve siyah kadın kölelere özgü bir ayrımcılık deneyimi olduğu açıktır.

Bununla birlikte, kesişen ayrımcılıklar üzerine kapsamlı araştırmalar yapan sosyolog Patricia Hill Collins de, siyah kadınlara yönelik iç içe geçmiş ayrımcılıkların

günümüzde de devam ettiğinden söz eder. Patricia Hill Collins'in de belirttiği gibi, "işçi sınıfından olan siyah kadınların pek çoğu aşçı, çamaşırhane çalışanı, çocuk ve hasta bakıcısı olarak çalıştırılırlar. Böylelikle hem orta sınıf siyahlara, hem beyazlara, hem de diğer ırklara ve yeni göçmenlere hizmet etmek zorunda kalırlar" (66).

Tüm bu örneklerden de anlaşılacağı üzere, ırkçılık, cinsiyetçilik ve kapitalist sistemle şekillenen Amerikan toplumunda siyah kadınlar, kölelik geçmişlerinden bu yana, birbiriyle bütünleşmiş sınıf, ırk ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarına maruz kalmıştır. Bu ayrımcılıkları beyaz kadınlardan ve siyah erkeklerden farklı şekillerde deneyimlerler, deneyimleri benzersiz ve kendilerine özgüdür. Siyah kadınların deneyimlediği bu ayrımcılıklar, sözü edilen akademisyenler ve araştırmacılar tarafından kesişimsellik kavramı ile gündeme getirilmiştir.

1.2.2. Kesişen Ayrımcılıkların Herkes İçin Geçerliliği, Her Bireye Özgü Farklılıklar Barındırması

Siyah kadınların hayatlarından ve ayrımcılık deneyimlerinden örnekler veren Kimberle Crenshaw ve Deborah King'den farklı olarak, Patricia Hill Collins ve Margeret Andersen'a göre, bu ayrımcılık biçimlerini yalnızca Amerikalı siyah kadınlar deneyimlemez. Margaret Andersen'in "Race, Gender, and Class Stereotypes: New Perspectives on Ideology and Inequality" adlı makalesinde de belirttiği gibi "ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarının kesişen yapısına her grup farklı şekillerde maruz kaldığından, bu unsurlar toplumsal yapının temel bir parçası haline gelmiştir" (81). Patricia Hill Collins de, *Black Feminist Thought Knowledge, Consciousness, and the Politics of Empowerment* adlı çalışmasında pek çok farklı unsuru, kesişen ayrımcılıklar analizine katar ve böylelikle, ayrımcılıkların herkese yönelik olduğunu düşünür. Ona göre, ". . . ırk sınıf, toplumsal cinsiyet, cinsel tercih ve ulus kimlikleri, her bireyin kendine özgü hayat hikâyesini yapılandırmıştır" (275). Kısacası, Patricia Hill Collins ve Margaret Andersen, Deborah King ve Kimberle Crenshaw'un siyah kadınların kendilerine özgü ayrımcılık deneyimleri olduğu fikrini genişletirler ve toplumdaki herkesin kendine özgü ayrımcılık deneyimleri olduğunu savunurlar. Diğer araştırmacılar daha çok siyah kadınların yaşantılarındaki baskı ve eşitsizlik unsurlarını

değerlendirmeden yola çıkarken, toplumdaki ayrımcılıkların yalnızca siyah kadınları değil, pek çok kişiyi etkilediğini öne sürenler Patricia Hill Collins ve Margaret Andersen'dir. Çünkü Patricia Hill Collins'e göre,

Irk, sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıkları en çok siyah kadınların hayatlarını etkileyen unsurlardır. Fakat toplumdaki ayrımcılıklar bunlardan ibaret değildir ve siyah kadınlar dışında pek çok grubu da etkilediği şüphe götürmez bir gerçektir. Beyaz ırktan olmayanlara, Yahudilere, yoksul beyazlara, eşcinsellere uygulanan ayrımcılıklar, siyah kadınlara uygulanan ayrımcılıklara benzer sebeplerle gerçekleşir. (222)

Margaret Andersen de benzer şekilde, “ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet çalışmaları, ABD'deki erkeklerin, kadınların, beyazların, siyahların, Latinlerin, Asyalıların, Amerikan yerlilerinin, eşcinsellerin ve heteroseksüellerin hayatlarını şekillendiren çok sayıda egemenlik yapısının var olduğu analize dayanır” diyerek ayrımcılıkların herkes için geçerli olduğunu savunur (75). Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, bireyler sahip oldukları kimliklere göre, toplumdaki ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarının yalnızca birinden değil hepsinden eş zamanlı olarak etkilenirler. Her ırk, sınıf ve cinsiyet grubundan insanların hayatları, bu kesişen üç ayrımcılıktan farklı şekillerde etkilenmektedir. Bu yüzden ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet ayrımcılıkları birbiriyle iç içe geçmiş ve bireye özgü biçimde incelenmelidir. Patricia Hill Collins'in de belirttiği gibi, “kesişen ayrımcılıklar paradigması, ayrımcılıkların yalnızca tek bir temele indirgenemeyeceğini, aksine tüm ayrımcılıkların adaletsizliğe ve toplumsal eşitsizliğe yol açmada hep birlikte işlev gördüğünü hatırlatmıştır”(18). Başka bir deyişle, ayrımcılıklar tek başına ve bağımsız bir şekilde toplumdaki adaletsizlikleri ve eşitsizlikleri yaratmamıştır. Irkçılık cinsiyetçilikten, cinsiyetçilik sınıfsal konuma dayalı ayrımcılıktan bağımsız değildir. Amerikan toplumdaki her birey, sahip olduğu ırk, cinsiyet ve sınıf kimliğine göre, bu iç içe geçmiş ayrımcılıkları kendine özgü bir biçimde deneyimlemektedir.

1.2.3. Kesişen Ayrımcılıkların Birbirini Yapılandırışı, Irk ve Cinsiyet Kimliklerinin Toplumsal Anlam Kazanışı

Ayrımcılıkları kesişen yapılar olarak ele alan araştırmacıların, bir diğer analizi de ayrımcılıkların birbirini yeniden yapılandığıdır. Patricia Hill Collins ve Margaret Andersen *Race, Class, and Gender: An Anthology* adlı ortak çalışmalarında, ırk ve sınıf kimliklerinin toplumsal cinsiyet kimliğini belirlerken, toplumsal cinsiyet ve ırk kimliğinin de sınıfsal konumu belirleyebileceğini savunurlar (49). Bu yüzden hiçbir yapıyı bir diğerinden ayrı olarak düşünmenin mümkün olmadığını ortaya koyarlar.

Margaret Andersen'a göre "her ayrımcılık bir diğerini yeniden yapılandırmaktadır"(76). Örneğin, ırkın anlamı sınıfsal konuma dayalı ayrımcılıkla tekrar tanımlanabilir. Çünkü " 'ırk' toplumsal, tarihsel ve politik bir kavramdır" (Collins ve Andersen 50). Irkın anlamının sınıfsal konuyla nasıl değişebileceğini Margaret Andersen şöyle açıklar:

Irk ve ırkçılık, beyaz ırk üstünlüğüne dayanan anlayış ile yaratılmıştır. Beyaz ırk, diğerlerini yargılamak ve değersizleştirmek için kullanılan heteroseksüellik gibi olağan görülür ve sorgulanmayarak egemenliğini sürdürür. . . . Her ne kadar çoğu kişi ırkın, biyolojik bir kategori olduğunu düşünse de, ırk, cinsiyet gibi toplumsal bir yapılanmadır, baskı ve egemenlikle yaratılır. (78)

Başka bir deyişle, ırkın yeniden anlam kazanması, toplumsal ve ekonomik açıdan egemen olan grupların elindedir. Teresa Guess bu görüşü, "ırk yapılanması" (race-making) terimini kullanan farklı araştırmacıların çalışmalarından örnekler vererek şöyle açıklar:

Joe Kincheloe'nun The Struggle to Define and Reinvent Whiteness adlı çalışmasında, 'ırkın', siyahlığın ve beyazlığın toplumsal yapılanma süreci tanımlanır: 'Hiç kimse beyazlığın ne anlama geldiğini bilmese de, çoğu kişi bunun beyaz ırktan olanlar ve olmayanlar arasındaki güç farklılıklarına dayandığını düşünür. Diğer ırk kategorileri gibi, beyaz ırk da sorgulanabilen, değiştirilebilen ve reddedilebilen toplumsal bir yapılanmadır. . . . Tarihte kimi zaman İrlandalıların, İtalyanların, Yahudilerin beyaz ırktan görülmemesi, ırkın toplumsal bir yapılanma olup, geçici bir anlam taşıdığını gösterir [. . .]'. Michael Omi ve Howard Winant'ın 'ırk yapılanması' olarak bahsettikleri ise toplumsal, ekonomik ve

politik güçlerin ırk kategorilerini belirlemesi sonucu oluşan bir süreçtir.
(660)

Benzer şekilde, John H. Stanfield'in *Theoretical and Ideological Barriers to the Study of Race-Making* adlı çalışmasında bahsettiği gibi, ırk yapılanması kaynakların, üretim araçlarının mülkiyetinin, otoritenin, gücün ve ayrıcalıkların sayesinde bir grubun diğer gruplar üzerindeki egemenliğini normalleştirir (alıntılanan Guess 658). Kısacası, ırka toplumsal bir anlam verilerek, bu ulusların beyaz ırktan sayılmaması, ekonomik ve politik güce sahip olamamalarından kaynaklanır. Böylelikle biyolojik açıdan beyaz ırk içinde yer alan uluslar, sınıfsal konumları gereği güce ve kaynaklara sahip olmadığından, Amerikan toplumunda beyaz ırktan hariç tutulurlar.

Ayrıca, kesişen ayrımcılıklar nedeniyle toplumsal cinsiyet kimliği de ırk kimliği gibi yeniden tanımlanır. Başka bir deyişle, toplumsal cinsiyet kimliği egemen gruplarca bireylere dayatılan normlarla şekillenir. Toplumsal cinsiyet kimliğinin yapılışı ve anlam kazanışı, egemen gruplarca yaratılan tek tiplerle yani gerçek dışı yargılamalarla gerçekleşir. Margaret Andersen'a göre,

. . . beyaz ırktan olmayan, yoksul, işçi sınıfı kadınlar (ve orta sınıf kadınların pek çoğu) hiçbir zaman ekonomik açıdan erkeğe bağımlı olmamıştır. Bu gerçeğe rağmen, ekonomik açıdan erkeğe bağımlı olarak resmedilen normatif kadınlık, psikolojik açıdan da erkeğe bağımlı, ancak onunla tamamlanabilecek, zayıf karakterli ve yardıma muhtaç kadın tek tipinin yaratılmasını sağlamıştır. (86)

Bununla birlikte, kesişen ayrımcılıklar analizlerinde toplumda kadınlar kadar erkeklere de toplumsal cinsiyet rolleri atfedildiği açıklanır. Margaret Andersen'ın belirttiği gibi, "erkekler de kadınlar gibi toplumsal cinsiyet öznesi olarak değerlendirirler. . . . Egemen erkeklik anlayışı hem kadınlar hem de erkekler için normatif kalıplar yaratarak, hegemonyasını kurar ve kanıksanır. Bu kontrol biçimi, egemen grupların egemenliklerini ve ayrıcalıklarını devam ettirme yoludur" (78).

Erkeklerin kadınlar gibi toplumsal cinsiyet öznesi haline gelmeleri de sınıfsal konumları ya da ırkları nedeniyle gerçekleşir. Başka bir deyişle, sınıfsal konumları ya da ırk kimlikleri nedeniyle erkekler de, kadınlar gibi tek tiplendirmeye maruz kalabilirler. "İrk, sınıf, toplumsal cinsiyet ve cinsel yönelime dayalı ayrımcılıklar bir araya gelerek tek tipler yaratır. . . . [Örneğin] siyah erkekler için seksüel anlamda kontrolden çıkmış

derecede tutkulu, Latin erkekler için ise “maço” tek tipleri vardır” (Andersen 84). Ayrıca, işçi sınıfından gelen beyaz erkekler de, sınıfsal konumları nedeniyle güç ve zenginliğe sahip olan “gerçek erkek” statüsünde sayılmayarak “erkekliğini yitirmiş” olarak görülürler ve egemen erkeklik anlayışına dayanan tek tiplere maruz kalırlar.

Kısacası, toplumsal cinsiyet kimliğinin kimi zaman sınıf, kimi zaman ırk kimliğiyle anlam kazanması ve yeniden yapılandırılması egemen gruplarca desteklenen tek tiplerle gerçekleşir. Patricia Hill Collins’e göre, “hâkimiyet amaçlı yaratılan bu tek tipler ırkçılık, cinsiyetçilik, yoksulluk gibi toplumsal adaletsizlikleri, günlük yaşamın bir parçası haline getirir ve normalleştirir”(69). Margaret Andersen da, Patricia Hill Collins’e benzer şekilde, “yanlış değerlendirmelere dayanan tek tiplerin” var olduğunu belirtir. Ona göre, “gruplar ayrımcı fikirlere sahip oldukça, ayrımcı eylemlerde de bulunur. Böylelikle ırkçılık, antisemitizm, sınıf ayrımcılığı ve homofobi yeniden var olmaktadır”(74). Sonuç olarak, egemen gruplarca yaratılan, hem erkeklere hem de kadınlara özgü bu olumsuz tek tipler, ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarının iç içe geçip birbirini güçlendirdiğini ve tek başına bağımsız olarak değerlendirilemeyeceğini gösterir.

1.2.4. Kesişen Ayrımcılıklar Sonucu Oluşan Çoklu Egemenlik Yapıları

Kesişen ayrımcılıklar analizi kapsamında ulaşılan bir diğer nokta da, toplumdaki iç içe geçmiş ayrımcılıkların, çok sayıda egemenlik yapısını ortaya çıkmasıdır. Patricia Hill Collins’e göre “. . . egemenlik matrisi/çoklu egemenlik yapıları² (matrix of domination) ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet gibi birbiriyle kesişen ayrımcılıkların toplumda nasıl biçimlendiğini açıklar”(18). Aslında Patricia Hill Collins, çoklu egemenlik yapıları tanımıyla ayrımcılıkların ve ayrıcalıkların değişkenliğini açığa vurur. Patricia Hill Collins’e göre, “bu düzende, beyaz kadınlar, toplumsal cinsiyeti nedeniyle cezalandırılabilirken, ırkları nedeniyle ayrıcalıklı olabilirler. Her birey hem ayrımcılığa uğrayan, hem de ayrımcılık uygulayan olabilir ya da eş zamanlı olarak hem baskıcı hem de baskı gören olabilir” (223-24). Patricia Hill Collins’in bu açıklamalarından

² Patricia Hill Collins’in tanımladığı “egemenlik matrisi”, daha açıklayıcı olmak adına Türkçe’ye çoklu egemenlik yapıları olarak çevrilmiştir.

anlaşılacağı üzere, toplumda pek çok egemenlik yapısı mevcuttur. İrk, sınıf, toplumsal cinsiyet kimlikleri ve bunlara dayalı ayrımcılıklar, çoklu karmaşık güç ilişkilerini doğurur. Güç, eşit bir biçimde ırk, cinsiyet ya da sınıf kimliğine göre dağılmamıştır. Sahip olunan gücün ve ayrıcalıkların devam etmesi için farklı egemenlik yapıları oluşturulmuştur.

Birbiriyle kesişen ayrımcılıkların ortaya çıkardığı sonuç, hem ayrıcalıklı konumda hem ayrımcılığa uğrayan olunabildiği ve farklı egemenlik yapılarının kurulabildiğidir. Stephanie Shields'in de özetlediği gibi, “. . . kesişen konumlar, bir grupta avantaj, bir diğer grupta dezavantaj yaratabilir. Beyaz bir lezbiyen, heteroseksüel normlara göre dezavantajlı, ırk kimliği nedeniyle diğer lezbiyenlere göre avantajlı olabilir” (302) . Kısacası, zulüm yapanla zulme uğrayan arasındaki fark gitgide yok olmuştur (Collins ve Andersen 4). Dolayısıyla, Patricia Hill Collins çoklu egemenlik yapıları tanımıyla, Marksist anlayıştan yola çıkıp ırk ve cinsiyet ayrımcılıklarının toplumda gitgide güçleniş sebebini, kapitalist sistemdeki sınıfsal eşitsizliklerin varlığına dayandıran araştırmacılara karşı güçlü bir argümanla ortaya çıkar. Yalnızca sınıfsal konumla ilişkili olmayan çok sayıda hâkimiyet yapısının varlığından bahseder.

Aslında, Patricia Hill Collins de ayrımcılıkları sınıfsal eşitsizlikle açıklayan diğer yazarlara benzer şekilde, üst-orta sınıf beyaz erkeklerin toplumdaki egemenliğini kabul eder. Ona göre,

ABD’de zengin beyaz erkekler hükümeti ve sanayiye kontrol eden grup olduğu için, kamu politikaları da genellikle beyaz, üst sınıf erkeklerin menfaatinde. Anayasada yurttaşların eşitliği ilkesi yer almasına rağmen, siyahlara, kadınlara, işçi sınıfına ve diğer ikinci sınıf gruplara yönelik farkı tutumlar ülkenin, beyaz varlıklı erkeklerin çıkarlarını önde tutan bir ulus-devlet olduğunu gösterir. (229)

Ancak, Patricia Hill Collins bir noktada bu yazarlardan ayrılır ve şu açıklamayı yapar: “Beyaz erkekler siyah kadınların üzerinde hâkimiyete sahiptir. Ancak, gruplar arası ilişkiler basitçe ayrıcalıklı beyaz erkekler ve kurban edilen siyah kadınlar hiyerarşisinden çok daha karmaşıktır. . . . Ne sadece kurban olanlar ne de sadece zalim olanlar vardır”(248).

Amerikan tarihindeki toplumsal hareketlerin pek çoğu, bireylerin eş zamanlı olarak hem ayrıcalıklı konumda hem de ayrımcılığa uğrayan olabildiğini ve toplumdaki çoklu egemenlik yapılarının varlığını göstermiştir. Çünkü ırkçılık, ataerkil anlayış ve sınıf ayrımcılığı toplumsal hareketlerde dahi yer almıştır. İlk olarak, Amerikan feminist hareketlerinde, ırk ve sınıf kimlikleriyle ayrıcalıklı kadınlar, siyah ve yoksul beyaz kadınları göz ardı etmiş ve onlar üzerinde farklı bir egemenlik yapısı daha kurmuştur. Angela Davis, *Women, Race and Class* adlı kitabında, ondokuzuncu yüzyılın sonunda beyaz, orta sınıf kadınların oluşturduğu feminist hareketin ırk ayrımcılığını ve sınıfsal eşitsizlikleri gündeme almaktan ne kadar uzakta olduğunu anlatır:

Siyah kadınlar oy hakkı mücadelesinde görmezden gelinmişti. . . . Her ne kadar Susan B. Anthony ve Elizabeth Candy Stanton, pek çok kadın işçi liderini protestolar için ikna etse de, beyaz işçi kadınlar da oy hakkı talebini tam olarak desteklemediler. Ücretler, çalışma saatleri, iş koşulları gibi daha acil sıkıntılarıyla meşguldüler. . . . Susan B. Anthony'nin feminist anlayışı burjuva ideolojisine dayanmaktaydı. Çünkü işçi sınıfından kadınların ve siyah kadınların sınıf sömürüsü ve cinsiyetler arası ayırım yapmayan ırkçılıkla erkeklere bağımlı kılındığını fark edememişti.

Bell Hooks da, *Feminizm Herkes İçindir* başlıklı çalışmasında, yine beyaz, orta sınıf kadınların başını çektiği yirminci yüzyıl feminist hareketindeki ayrımcı tutumlardan bahseder. Bell Hooks, kitabında beyaz feministlerin, bu harekette sadece kendi çıkarlarını düşündüğünü, sınıf ve ırk gibi farklılıkları görmezden geldiklerini anlatır. Onun için, bahsedilen “kız kardeşlik” kavramı tamamen gerçekdışıdır (73). Ayrıca beyaz kadınların bu tutumları, beyaz ırktan olmayan kadınların aynı sınıfsal güce sahip olmasının kendi egemenliklerini zayıflatacağı düşüncesinden ileri gelmektedir (56). Hatta Bell Hooks ayrıcalıklı kadınların, sadece ülkedeki değil dünyanın farklı bölgelerindeki kadınların da maruz kaldığı eşitsizliklerden bir şekilde fayda sağladığını düşünür. Ona göre, batılı kadınların sınıfsal hiyerarşide yükselmesinin ve aynı zamanda toplumdaki cinsiyetçiliğin artmasının nedeni, beyaz üstünlükçü ataerkil anlayışın üçüncü dünya ülkelerindeki kadınları ucuz iş gücü olarak kullanmasıdır. Böylelikle, imtiyazlı kadınlar ataerkil sistemin devamlılığına bir şekilde hizmet etmektedir (59). Dolayısıyla Angela Davis gibi, Bell Hooks da baskı unsurlarının sadece birine karşı çıkan toplumsal hareketler içinde hem ayrımcı hem ayrımcılığa uğrayan olunabildiğini, böylelikle toplumda çok sayıda egemenlik yapısının kurulduğunu gösterir. Hatta bu

toplumsal hareketlerin aslında, diğer gruplara olan ayrımcılıkların devamını sağladığını iddia eder. Bell Hooks'un bu ifadelerinden anlaşılacağı üzere, beyaz, orta sınıf kadınların feminist hareket içinde yoksul ve siyah kadınları yok saymalarının nedeni sınıf ve ırk kimliklerinden ileri gelen ayrıcalıklarını sürdürmek istemeleridir.

Feminist hareketlerin yanında, 1960'ların Yurttaşlık Hakları Hareketi de hem ayrıcalıklı konumda hem ayrımcılığa uğrayan olmanın ve çoklu egemenlik yapılarının varlığının bir diğer örneği olarak verilebilir. Çünkü benzer şekilde, Yurttaşlık Hakları Hareketi'nde de yoksul siyahların çıkarları yok sayılmıştır. "Daha çok orta sınıf siyahlar fırsat eşitliğinden, seçim politikalarından ve pozitif ayrımcılıklardan yararlanma imkânını elde etmişler"(King 56). Yurttaşlık Hakları Hareketi'nde, orta sınıf siyahlar yalnızca kendi çıkarlarını gözeterek yoksul siyahlar üzerinde farklı bir egemenlik yapısı daha kurmuştur.

Ayrıca, işçi sınıfının yer aldığı sosyalist hareketlerde, sadece beyaz işçi erkeklerin çıkarlarının göz önüne alınması, ırkçılık ve cinsiyetçilik gibi ayrımcılıkların işçi sınıfı içinde de mevcut olduğunu kanıtlar ve toplumda var olan çoklu egemenlik yapılarını doğrular. Deborah King, "Multiple Jeopardy, Multiple Consciousness: The Context of a Black Feminist Ideology" adlı makalesinde, sendikalarda aktivist ve sosyalist olarak siyah kadınların, erkeklerin ve beyaz kadınların yer almalarına rağmen sadece beyaz erkeklere ayrıcalık tanındığını; ırk, toplumsal cinsiyet ve sınıf politikalarının siyah kadınlara hiçbir çözüm sağlamadığını belirtir (69). Dolayısıyla, beyaz işçi erkekler, sosyalist mücadelede beyaz ırktan olmayanları ve kadın işçileri görmezden gelmiş, dolayısıyla onlar üzerinde ayrı bir egemenlik yapısı daha kurmuştur.

Sonuç olarak, işçi sınıfından gelen, yoksul, siyah kadınlar hem ırkçılık karşıtı Yurttaşlık Hakları Hareketi'nde, hem sosyalist harekette, hem de feminist hareket içinde görmezden gelinmiştir. Çünkü beyaz, orta sınıf kadınlar, orta sınıf siyahlar ve beyaz işçi erkekler, yoksul, siyah kadınlar üzerinde kurdukları egemenliği kaybetmek istememişlerdir. Ayrımcılıkların kesişimselliğini reddeden ve tek bir ayrımcılığa karşı çıkan bu toplumsal hareketler, ayrımcılığa uğrarken ayrıcalıklı olmanın ve toplumda var olan çoklu egemenlik yapılarının somut örnekleri olmuştur. Ayrımcılığa uğrayan bu gruplar, tek bir ayrımcılığa karşı çıktıkça farklı egemenlik yapılarının güçlendirici birer

parçası haline gelmiştir. Bu toplumsal hareketler örneklerinden anlaşılacağı üzere, ayrımcılıkların kesişimselliğini reddetmek ve toplumdaki tek bir eşitsizliğe karşı çıkmak diğer ayrımcılıkların devamını sağlamaktadır. Fred L. Pincus ve Natalie J. Sokoloff'un da belirttiği gibi, "1980'lerde ve 1990'larda ortaya çıkan kesişimsellik kavramı, tek bir ayrımcılıkla mücadele eden feminist akıma, Yurttaşlık Hakları Hareketi'ne, 1960'lar ve 1970'lerdeki geleneksel Marksist anlayıştaki toplumsal hareketlere bir karşı duruştur" (10). B. J. Risman'ın "Gender as a Social Structure: Theory Wrestling with Activism" adlı makalesinde belirttiği gibi, "kadınların beyaz, siyahların erkek, herkesin heteroseksüel olduğunu varsayan anlayışın aksine, çoklu egemenlik eksenlerinin göz önünde bulundurulması fikri gittikçe daha fazla taraftar bulmaktadır"(alıntılanan Shields 303). Bu yüzden, ayrımcılıkların iç içe geçtiği, birbiriyle kesiştiği, herkes için farklı biçimde deneyimlendikleri, tek başına bağımsız olarak değerlendirilemeyeceği gerçeği esastır ve bunun aksi bir yaklaşım toplumsal hareketlerdeki gibi çoklu egemenlik yapılarına hizmet eder.

Ayrımcılıklara karşı çıkan toplumsal hareketlerin bile dâhil olduğu çoklu egemenlik yapıları içinde ne sadece ayrımcılığa uğrayan ne de sadece ayrımcı olmak mümkündür. "Her birey, hayatını şekillendiren bu çoklu egemenlik yapılarında çeşitli ayrıcalıklar ve ayrımcılıklara sahip olur"(Collins 287). Böylelikle, herkesin bir şekilde ayrımcılıklara karşı farklı duruşlar içinde olduğu söylenebilir. Margaret Andersen bu durumu şöyle açıklar: "İnsanlar bu baskılar altında dahi, deneyimlerini tanımlama ve anlamlı bir toplumsal varlık kurma bilincine sahiptir. Bu varlık, baskıcı sistemlere uyum sağlamakla ya da direniş göstermekle biçimlenebilir"(79). Kısacası, herkes ayrımcılıklara karşı bir şekilde mücadele içindedir.

Açıkçası, herkes toplumdaki tek bir egemenlik yapısına karşı çıkarken, başkaları üzerinde egemenlik kurmaya devam ederek baskıcı sistemlerin bir parçası olabilir. Çünkü bir şekilde herkes, ayrımcılığa uğrayanlardan çıkar sağlar ve çıkarlarının devamı için ayrımcılığa uğrayana gereksinim duyar. Başka bir deyişle, "siyah fahişeler, beyaz bakireleri mümkün kılar" (Collins 145). Bu yüzden, Audre Lorde'nin de dediği gibi "esas devrimci değişim, sadece ayrımcılıklara karşı çıkmakla değil, her birimizin içinde kök salan ayrımcıya karşı çıkmakla mümkün olur" (alıntılanan Collins 287).

Kısacası, ayrımcılıkları bağıntıcı bir anlayışla ele alan araştırmacıların bu analizlerinden üç temel sonuç çıkarılabilir. Birincisi, her bireyin ayrımcılıkları ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet kimliğine göre kendine özgü deneyimlediğidir. Aynı ırk ya da toplumsal cinsiyetten bireylerin sınıfsal konumlarıyla ayrımcılık deneyimleri birbirinden ayrılmaktadır. Ya da aynı sınıfsal konumdan gelenlerin farklı ırk ve toplumsal cinsiyet kimlikleri nedeniyle, maruz kaldıkları ayrımcılıklar farklılık göstermektedir. Çünkü Amerikan toplumunda herkes farklı ve karmaşık bir şekilde bu kimliklere sahiptir. Yani, ayrımcılıklardan sadece dezavantajlı kimlikler değil, görece avantajlı olanlar da etkilenmektedir. İkinci olarak, ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıkları birbirini yeniden tanımlamaktadır. Başka bir deyişle, ırk ve toplumsal cinsiyet kimliğinin anlamı egemen gruplarca belirlenmektedir. Son olarak, her birey farklı gruplar içinde hem ayrıcalıklı konumda hem ayrımcılığa uğrayan olmaktadır. Örneğin, orta sınıf beyaz kadınlar, toplumsal cinsiyet kimlikleri gereği ataerkil toplumda dezavantajlıyken, yoksul, işçi ya da beyaz ırktan olmayan kadınlara göre avantajlıdırlar. Kimse tamamen ayrımcı ya da tamamen mağdur olarak nitelendirilemez. Orta sınıf beyaz kadınlar, kadın kimlikleri nedeniyle ayrımcılığa uğrarken, ayrıcalıklı ırk ve sınıf kimliklerine tutunabilir, siyah ve yoksul kadınlar üzerinde ayrı bir egemenlik yapısı daha kurabilir. Başka bir deyişle, her birey, bu çoklu egemenlik yapılarında var olabilmek için yaşadığı ayrımcılıklara karşı bir şekilde mücadele etmektedir.

Sonuç olarak, ayrımcılıkların sürekli birbiriyle etkileşim içinde olduğunu ve farklı güç dinamiklerini yarattığını iddia eden kesişen ayrımcılıklar kuramcıları, ayrımcılıkların sebebini sınıfsal eşitsizliklere indirgeyen kuramcılara kıyasla daha gerçekçi ve güncel toplumsal değerlendirmelere sahiptir. Çünkü ayrımcılıkları sınıfsal eşitsizliklerle açıklayan kuramcıların dediği gibi, ırkçılık ve cinsiyetçilik sadece üretim araçlarının sahibi sermayedarlarca işçi sınıfının bölünmesi için kullanılan unsurlar değil, kesişen ayrımcılıklar analizi savunucularının dediği gibi, toplumda herkesin bir şekilde içselleştirdiği, toplumsal hiyerarşide üst konumlara erişmek ve farklı egemenlik yapıları kurmak için kullandığı unsurlardır. Eşitsizliklerin ve ayrımcılıkların etkili olduğu bu toplumda herkes, bir şekilde farklı egemenlikler kurmaktadır. Dolayısıyla, Amerikan toplumunda egemenlik sadece üst-orta sınıf beyaz erkeklere özgü değildir. Toplumda birçok egemenlik yapısı vardır, her birey ayrıcalıklı bir kimliğine tutunup, bu çoklu

egemenlik yapılarından birine katılmaya çabalar. Her grup kendi egemenlik yapısını yaratmaya çalışarak bir anlamda mağduriyetine son vermeye çalışır. Açıkçası, bu güç mücadelesi içinde ayrımcılıklar ve ayrıcalıklar, kurbanlar ve kurban edenler, mağdurlar ve zalimler sürekli dönüşüm içindedirler.

1.3. Frankfurt Okulu ve Baskı unsuru olarak kültür endüstrisi

Kapitalist toplumlardaki eşitsizlikleri açıklayan ve bu açıklamalarında geleneksel Marksist anlayışı reddeden araştırmacılar sadece kesişen ayrımcılıklar kuramı savunucuları değildir. Frankfurt Okulu düşünürleri de, kapitalist toplumlarda üretim ilişkileri ve sınıfsal konum dışında eşitsizlikler yaratan farklı unsurların olduğunu ortaya koymuşlardır. Enstitüde farklı yazarlar da yer alsa, okulun teorik çekirdeğini Max Horkheimer, köktenci filozof Herbert Marcuse, filozof, sosyolog Theodor W. Adorno ve psikolog Erich Fromm gibi düşünürler oluşturur. (Slater 9)

Aslında, bu düşünürler de başta ayrımcılıkların sebebini sınıfsal eşitsizlikle açıklayan kuramcılar gibi kendilerini Marksist olarak nitelendirdiler. Phil Slater'ın da belirttiği gibi, Avusturyalı Marksist tarihçi Carl "Grünberg'in açılış konuşması Enstitü'nün Marksizm'e yönelik sempatisini açıkça ortaya koymaktaydı"(17). Fakat onları geleneksel Marksistlerden ayıran sebep, kapitalist toplumlarda eşitsizlikler yaratan unsurların sadece sınıfsal yapı yani üretim ilişkileri değil, kültürel ilişkiler de olduğunu öne sürmeleridir. Diğer bir deyişle, "kaba Marksistler, üst yapısal, kültürel olguları, onların altyapısal sosyo-ekonomik temelinden indirgemeci bir şekilde türetme arayışına girerek yanlışa düştüler. Horkheimer ve meslektaşları, kültürün hiçbir zaman özerk olmasa da, asla ikincil derecede bir olgu olmadığını savunmuşlardı" (Jay 111). Bu düşünürler toplumdaki eşitsizliklerin sebebinin üretim ilişkileriyle, sınıfsal konumla açıklanmasına itiraz etmezler, ancak bu açıklamanın yetersiz olduğunu belirtirler. Sözü edilen düşünürler, Antonio Gramsci'nin çalışmalarından ilham almıştır. Çünkü İtalyan Marksist Antonio Gramsci'ye göre kültürel formların baskısı ile yöneten grupların iktidar olmasına toplum razı olur (Kellner 137).

Frankfurt Okulu düşünürlerinin pek çok çalışmalarında kültür, kapitalist toplumdaki eşitsizliklerin devamını sağlayan bir öge olarak ele alınır. Örneğin, Max

Horkheimer 1947’de basılan *Akıl Tutulması* adlı eserinde, tarih boyunca, insanların adaletsiz bir düzenle bütünleşmesinde kültürel baskıların hep katkısı olduğunu, günümüzde de modern kitle kültürünün, var olan dünyaya övgüler düzdüğünü belirtir (155, 156). Ayrıca, ona göre “insanların kitle kültürü organlarından aldıkları hazır düşünce ve davranış kalıpları, ikinci adımda, sanki insanların kendi düşünceleriymiş gibi kitle kültürünü etkiler, güçlendirir”(163). Dolayısıyla, kültür mevcut düzeni savunarak ve bireylerin düşüncelerini etkileyerek, toplumdaki adaletsizliklerin sürmesini sağlayan unsurlardan biri olmuştur. Bu yüzden, “modern endüstriyelizmin ekonomik ve kültürel süreçlerinin sonucunda bireysel düşünce ve direncin parçalanması, insanca bir hayata doğru evrimi son derece zorlaştıracaktır” (164). Başka bir deyişle, Max Horkheimer’e göre kültürel baskılar sebebiyle bireyler eşitsizliklere, adaletsizliklere ve sömürüye karşı mücadele etme bilincini kazanamayacak ve var olan düzene karşı çıkamayacaktır. Kısacası, kitle kültürü sayesinde insanlar kendi üzerlerinde oluşmuş olan egemenliklerin farkına varamaz hale gelmektedir.

Benzer bir anlayışla, Frankfurt Okulu düşünürleri içinde yer alan Herbert Marcuse da 1964’te basılan *Tek-Boyutlu İnsan* adlı eserinde, kültürün ideolojik olduğunu, kitle iletişim araçlarının, eğlence ve bilişim ürünlerinin belli tutum, alışkanlıklar ve doktrinleri benimsettiğini, bireyleri manipüle ettiğini ve yanlış bilinci beslediğini öne sürer. “Böylece bir tek-boyutlu düşünce ve davranış kalıbı doğar...” der (27). Kısacası, ona göre kültürel öğeler bireylere kapitalist değerleri benimsetmekte ve düşünce biçimlerini birbirinden farksız hale getirmektedir. Ayrıca, Theodor W. Adorno da *Minima Moralia* adlı eserinde, kültürün insana iyi bir toplumda yaşadığı yanlısamasını yarattığını, bütün insan ürünlerinin temelinde yatan maddi koşulları gözlerden saklamakta ve onları rahatlatıp uyuşturarak, varoluşun kötü ekonomik belirleniminin sürüp gitmesine hizmet etmekte olduğunu belirtir (47).

Kısacası, Douglas Kellner’ın da belirttiği gibi, “Frankfurt okuluna göre, kültürel öğeler, düşünce ve davranışları şekillendirerek bireylerin kapitalist toplumun sosyal koşullarına uymasını sağladı” (141). Frankfurt Okulu düşünürleri için, kültürün yarattığı ideoloji bireylerin eşitsiz, adaletsiz bir toplumda yaşadıklarını fark etmelerine engel olmaktadır ve kapitalist sistemin devamlılığını sağlamaktadır.

Ayrıca, Frankfurt Okulu düşünürleri kapitalist sistemin egemenliğinin, kültür endüstrisi ile pekiştirildiği fikrinden hareket ederek, proletaryanın sınıf bilinci kazanamadığını, devrimci ve dayanışmacı niteliğini yitirdiğini, artık sistem için bir tehdit olmaktan çıktığını iddia ederler. Bu görüşleriyle de geleneksel Marksizm'den ayrılırlar.

Frankfurt Okulu filozofları işçi sınıfının hiç de Marks'ın iddia ettiği gibi insanlığın kurtuluşunu gerçekleştirebilecek bir durumda olmadığını öne sürerler. Öyle ki Marks'ın hayal bile edemeyeceği büyük engeller, yaygın şekilde edinilmesi beklenen sınıf bilincinin önünde durmaktadır. Bu engellerden biri de kültür endüstrisidir. (Kulak ve Gülenç)

Örneğin, *Geleneksel ve Eleştirel Kuram* adlı eserinde Max Horkheimer, “onayına güvenilebilecek bir toplumsal sınıf da yoktur. Her tabakanın bilinci, konumu gereği her ne kadar hakikat için belirlenmiş olsa da, mevcut koşullarda ideolojik olarak daraltılmış ve yozlaştırılmış olabilir” der (377). Hatta “. . . Horkheimer 1933 yılında proletaryanın da ‘burjuva nitelikler’ sergilediğini yazmıştır” (alıntılanan Staler 220). Theodor W. Adorno ise, “sosyalizmin en onurlu davranış biçimi olan dayanışma da hasta” diyerek işçi sınıfına dair umutsuzluğunu açığa vurur (55). Artık kültür endüstrisinin de içinde yer aldığı tahakküm biçimlerine karşı mücadele etmek imkânsızdır, çünkü Theodor W. Adorno'ya göre, “tahakküm hükmedilenlerce yayılıyordur”, “nesnelere karşısında, sonunda insanlara da yönelen sevgisiz bir umursamazlık” doğmuştur (117, 43).

Yirminci yüzyıl boyunca Frankfurt Okulu düşünürlerinin çalışmalarından, Louis Althusser gibi pek çok toplumbilimcinin etkilendiği söylenebilir. Çünkü Louis Althusser, 1968'de yazdığı *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları* adlı kitabında, üretim ilişkilerinin yeniden üretiminin sadece devletin baskı aygıtları ile değil, devletin ideolojik aygıtları ile de sağlandığını öne sürer (38). Diğer bir deyişle, kapitalist sistemin devamı için, zora dayanan ve dayanmayan pek çok tahakküm biçiminin varlığından bahseder. Louis Althusser'e göre,

Devletin baskı aygıtları zor kullanan hükümet, yönetim, ordu, polis, hapishanelerdir. Devletin ideolojik aygıtları ise, faşist ya da demokratik siyasal aygıtlar, basın, radyo gibi haber aygıtları,

kültürel ve dini aygıtlardır ve bunlar üretim ilişkilerinin yani kapitalist sömürü ilişkilerinin yeniden üretimini sağlar. (33, 43)

Sonuç olarak, kesişen ayrımcılıklar kuramı savunucuları gibi, Frankfurt Okulu düşünürleri de kapitalist toplumlardaki eşitsizlikleri açıklarken yalnızca sınıfsal yapıyı, yani üretim ilişkilerini temel almaktan kaçınır. Çalışmalarında, kapitalist sistemin hâkimiyetinin sadece sınıfsal yapı ile değil, kültürel ilişkiler yoluyla da güçlendirildiğini öne sürerler. Geleneksel Marksistlerin sınıf temelli eşitsizlikler analizini reddederler ve diğer baskı unsurlarından da bahsederler. Kesişen ayrımcılıklar kuramı savunucuları toplumdaki eşitsizliklerin sebebinin sadece sınıfsal konum değil ırk ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıkları da olduğundan söz ederken, Frankfurt Okulu filozofları da kapitalist düzendeki eşitsizliklerin sebebinin sadece sınıfsal yapı ile değil, mevcut düzeni savunan, bireyleri uyuşturan, mücadele etmelerine engel olan kültür endüstrisiyle de açıklanması gerektiğini iddia ederler. Kesişen ayrımcılıklar kuramcıları sınıf, ırk ve toplumsal cinsiyet kimliğine dayanan ayrımcılıkları çoklu baskıcı sistemler olarak ele alırken, Frankfurt Okulu düşünürleri de ekonominin yanında kültürü de yeni bir baskı unsuru olarak ele alır.

1.4. Amerikan İşçi Sınıfı ve Kesişen Ayrımcılıkların Analizi

Kesişen ayrımcılıklar kuramı bağlamında, Amerikan proletarya edebiyatında konu edilen işçi sınıfının maruz kaldığı ayrımcılıkları aynı düzlemde değerlendirmek mümkün görünmemektedir. Çünkü ABD’de sınıf yapısı homojen bir biçimde dağılmış toplumsal cinsiyet ve ırk kimliklerine sahip değildir. Ernesto Laclau ve Chantal Mouffe’nin de belirttiği gibi, “tarihsel gelişim sürecinde şekillenen sınıf ve sınıf bilinci, toplumsal cinsiyet ve ırk meseleleriyle paraleldir. . . . Özneler bütün değildir, çoklu konumlar içeren parçalanmış yapılardır” (alıntılanan Barker 82). Dolayısıyla, tezin roman analizleri bölümünde Amerikan proletarya edebiyatı eserlerindeki işçi karakterlerin ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarını nasıl birbirinden farklı şekillerle deneyimledikleri açıklanmaya çalışılacaktır. Böylelikle, “proletarya edebiyatını incelemek . . . ırk ve cinsiyet kategorilerinin nasıl geleneksel sınıf anlayışını yıktığını keşfetmemizi sağlayacaktır” (Libretti 22).

Ayrıca, tezin roman analizleri bölümünde, kesişen ayrımcılıklar kuramı bağlamında, Amerikan işçi sınıfı içinde ırk ve toplumsal cinsiyetin anlamının, egemen gruplarca ayrımcılıkları normalleştirmek adına yaratılan kimi olumsuz tek tipler sonucu nasıl yeniden tanımlandığı ve anlam kazandığı incelenecektir. Başka bir deyişle, Amerikan işçi sınıfı içinde ırk ve toplumsal cinsiyet kimliklerinin iç içe geçmiş ayrımcılıklar sonucu nasıl yeniden yapılandırıldığı açıklanacaktır. Çünkü Stuart Hall'un da dediği gibi, "artık özneler parçalanmıştır, kimlikler hareketli bir şölen haline gelmiştir. Kimlikler bizleri saran kültürel sistemlerde karşılık bulmaktadır. Sürekli değişirler ve yeniden oluşurlar" (alıntılanan Augilar 269).

Bununla birlikte, kesişen ayrımcılıklar kuramcılarının siyah kadınların pek çok toplumsal harekette görmezden gelinmelerini açıkladıkları gibi, romanlarda konu edilen işçi sınıfı hareketlerinde de görmezden gelinen gruplardan bahsedilecektir ve böylelikle Amerikan işçi sınıfı içindeki ayrılıklara değinilecektir. Çünkü Ernesto Laclau ve Chantal Mouffe'un da savunduğu üzere, "toplum, (Marks'ın ve Gramsci'nin teorilerinin aksine) sınıf ve üretim ilişkileriyle bağlantılı olmayan, çok sayıda güç yapısı ve çatışması içeren değişken farklılıklar sayesinde oluşmuştur" (alıntılanan Barker 356).

Diğer bir deyişle, siyah kadınların yirminci yüzyıldaki toplumsal hareketlerde maruz kaldığı ayrımcılıklardan da anlaşılacağı üzere, ırkçı ve cinsiyetçi tutumlar sadece üretim araçlarını ve sermayeyi ellerinde bulunduranlara, yani üst sınıftan olanlara özgü değildir. Bu sebeple, toplumdaki egemenliklerin kaynağı yalnızca sınıfsal konuma, üretim araçlarının ve kaynakların mülkiyetine indirgenemez. Toplumda güç ilişkileri, sınıfsal değerlendirmelerin çok ötesine geçmiştir. Irk, toplumsal cinsiyet ve sınıf ayrımcılıklarının toplumdaki etkisi sanıldığından çok daha karmaşık ve yarattığı egemenlik yapıları çok boyutludur.

Ayrımcılıkları bağıntıcı bir anlayışla değerlendiren kuramcılarının kesişen ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıkları ve çoklu egemenlik yapıları analizlerinin geleneksel Marksist anlayışı yıktığı açıktır. Çünkü Marksist perspektifteki proleterler olarak adlandırılan işçi sınıfının endüstrileşme arttıkça ortak amaçlara, yaşam biçimlerine sahip olan homojen bir kitle haline geldiği ve toplumun iki kutba ayrılan sınıf kimliklerini taşıdıkları iddiası bu anlamda geçersiz kılınmıştır. Daha önce de bahsedildiği gibi,

ayrımcılıkları sınıfsal eşitsizlikler temelinde açıklayan kuramcılarının söylediğinin aksine, ırkçılık ve cinsiyetçilik, sadece sınıfsal konuma dayanan egemenlik yapısını ellerinde bulunduran sermayedarların, işçi sınıfının ortak bir mücadele yapılandırılmaması için desteklediği ayrımcılıklar değildir. Ernesto Laclau ve Chantal Mouffe'nin *Hegemonya ve Sosyalist Strateji, Radikal Demokratik Politikaya Doğru* adlı eserlerinde belirttikleri üzere, işçi sınıfında ırkçı ve cinsiyetçi ayrışmalar, "kapitalistlerin gizli bir anlaşması" neticesinde değil, daha da çok işçilerin kendi eylemleri sonucu ortaya çıkmıştır(41). Başka bir deyişle, "toplumsal failerin kendi içlerinde bir konumlar parçalaması" gerçekleşmiştir(143). Dolayısıyla, Amerikan proletarya edebiyatı eserlerindeki işçi karakterlerin birbirinden farklı ayrımcılık mücadeleleri ve güç ilişkileri yalnızca sınıf çatışmasıyla değil, ırk ve toplumsal cinsiyete dayalı farklı egemenliklerin de varlığıyla açıklanabilir.

Tezin roman analizleri bölümünde yer alan Amerikan proletarya edebiyatı eserleri, 1930'lu yıllarda yükselen Marksist fikirler doğrultusunda, homojen yapıda bir işçi sınıfı varmışçasına sınıf bilinci ve sınıf dayanışması temaları çerçevesinde yazılmıştır. Fakat yazarların etkilendiği bu ideolojik altyapıya karşın, romanlardaki işçi karakterlerin deneyimlediği ayrımcılıklar ve bu ayrımcılıklara karşı mücadele biçimleri, işçi sınıfı içindeki karmaşık güç ilişkilerini ortaya çıkaracak olan kesişen ayrımcılıklar yaklaşımı bağlamında incelenecektir.

2.AMERİKAN PROLETARYA EDEBİYATI'NIN TARİHSEL ARDALANI

Tezin bu bölümünde, Amerikan proletarya edebiyatının popülerlik kazandığı 1930'lu yılların politik, toplumsal ve ekonomik koşulları incelenecektir. Amerikan proletarya edebiyatının ortaya çıkmasına ve gelişmesine yol açan Amerikan işçi hareketinin ve siyasi solun yükselişe geçme nedenleri analiz edilirken, öncelikle yirminci yüzyılın başındaki sağlıksız çalışma koşullarına değinilecektir. Ardından, ülkedeki gelir dağılımı eşitsizliği ve işsizlik, Roosevelt iktidarının yükselen işçi hareketine etkisi, kitlesel işçi grevleri, sol siyasi partilerin ve işçi sendikalarının başarısı, faşizme karşı oluşturulan halk cephesi hareketi ve bu hareketle ortaya çıkan kültürel cephe gibi konular açıklanacaktır.

2.1.Sağlıksız Çalışma Koşulları

1930'lu yıllarda Amerikan işçi hareketinin ve sol örgütlenmelerin yükselişe geçmesine sebep olan pek çok etken vardır. Öncelikle, yirminci yüzyılın başından itibaren geçerli olan, endüstrileşmeyle ve yeni göçmen işçi dalgasıyla artan olumsuz iş koşullarını açıklamak gereklidir:

Ozan Edwin Markham, Cosmopolitan dergisinde 1907 Ocak sayısında şunları yazıyordu: 'New York'un doğu yakasında onları, sarı benizli çocuğu, henüz serpilmiş kızı, hemen her saat görebilirsiniz. Yüzleri ifadesizleşmiş, başları ve kolları üzerine yığılmış giysilerin yüküyle belleri bükülmüş, bütün vücut kasları gerilmiş bir halde çıkarlar karşınıza her zaman . . . '. (alıntılanan Zinn 342)

Bu dönemin tanığı olan bir işçi kadın ise maruz kaldıkları sağlıksız iş koşullarını ve ne kadar erken yaşta çalışmaya başladıklarını şöyle açıklar: “Bu hastalık üreten deliklerde biz gençler, kadın ve erkeklerle birlikte haftada yetmiş, seksen saat durmadan çalışıyorduk. Cumartesi Pazar günleri de dâhil! . . . Çocukların bir günlük tatil düşleri böylelikle kırılmış olurdu. Ağlardık, çünkü hepimiz çocuk yaştaydık” (alıntılanan Zinn 345). Görüldüğü gibi, dönemin çalışma saatleri insani koşullardan uzaktadır. Tüm bu kötü iş koşullarının yanında, yüzyılın başında Amerikan işçileri için hayatta kalmanın dahi büyük bir şans olduğu ve fabrika yangınları gibi iş kazalarında toplu ölümlerin yaşandığı söylenebilir. Örneğin, yüzyılın başında gerçekleşen bir fabrika yangınında

yüzü aşkın işçinin ölümü, işçilerin ne kadar güvencesiz koşullarda çalıştığını gözler önüne serer:

25 Mart 1911 yılında öğleden sonra Triangle Shirtwaist Şirketi'nin paçavra ambarında çıkan bir yangında kapılar işçilerin giriş çıkışlarını denetleyebilmek için iş saatlerinde kilitli tuttuğu için genç kadınlar bir kapalı gibi ya iş masalarında öldüler ya kilitli çıkış kapısında çıkan panikte ezildiler ya da asansör boşluğundan ölüme atladılar. Olay sona erdiğinde Triangle şirketinin çoğu kadın olan 146 çalışanı ya yanmış ya da ölesiye ezilmişti. (Zinn 346)

Açıkçası, döneme özgü rakamsal bulgular, iş kazalarının bu dönemde ne kadar yüksek boyutta olduğu gerçeğiyle yüzleştirir:“Endüstriyel İlişkiler Komisyonu'nun 1914 tarihli bir raporuna göre 35.000 işçi iş kazalarında ölmüş, 700.000 işçi yaralanmış”(Zinn 348). Şunu da belirtmek gerekir ki, makineleşmenin ve teknolojinin hız kazandığı yirminci yüzyılın başında, Avrupa'dan gelen göçmen işçilerin, kötü iş koşulları nedeniyle erken yaşta ölüm riski de çok yaygındı. Howard Zinn'in de açıkladığı gibi, “1912 yılında işgücü Portekiz, Fransız Kanadası, İngiltere, İrlanda, Rusya, İtalya, Suriye, Litvanya, Almanya, Polonya, Belçika gibi ülkelerden gelmiş göçmen işçilerden oluşur. Amerikan fabrikaları çalışanları için Lawrence'ta bir kadın doktor, fabrikada çalışan kadın, erkek her 100 kişiden otuz altısının daha 25 yaşını göremeden tükenip öldüğünü söyler” (356).

Verilmiş olunan bilgiler doğrultusunda, bu yılların Amerikan işçilerinin iş yerlerinde yaralandıkları, erken yaşta hastalıklara kapıldıkları ya da sıradan bir iş kazası sonucu öldükleri bir dönem olduğu çıkarımı yapılabilir. Bu durum yıllar geçse dahi olumlu bir gelişme göstermez. Çalışma koşulları işçiler açısından hiç değişmez. Howard Zinn'in de belirttiği gibi, 1920'lerde yirmi beş bine yakın işçi iş kazalarında yaşamını yitirir ve yüz bin kadar işçi de kalıcı olarak sakat kalır (405). Bu yüzden, yüzyılın başından bu yana süregelen sağlıksız ve ölümcül çalışma koşulları, 1930'lu yıllardaki işçi hareketinin kitleleşmesine etki eden bir unsur olur.

2.2.Gelir Dağılımındaki Eşitsizlik ve İşsizlik

Ekonomik krizin patlak verdiği 1930’lu yıllarda ise, toplumda işsizlik yaygındır. Sharon Smith’in, “The 1930s: Turning Point for U.S. Labor International Socialist Review” adlı makalesinde açıkladığı gibi, “1932 itibariyle nüfusun dörtte üçü yoksulluk içinde, üçte biri de işsizdir”. Bu dönemde işsizlikle beraber gelir dağılımındaki fark da yükselir. Howard Zinn bu dönemde artan gelir dağılımındaki eşitsizliği *Amerika Birleşik Devletleri Halkları Tarihi* adlı kitabında şöyle açıklar:

Her yerde milyonlarca ton yiyecek vardı; fakat bunları nakletmek ve satmak karlı değildi. Dükkânlar giyecek doluydu; fakat insanların bunları satın alacak paraları yoktu. Her tarafta insanlar kiralarını ödeyemediği için zorla boşaltılmış çok sayıda ev görüliyordu ve buralardan çıkarılan insanlar çöplüklerde, mezbeleliklerde yükselen ‘Hoover Köyleri’ adı takılan kulübelerde yaşıyorlardı.
(409)

Yukarıdaki bilgiler doğrultusunda, bu dönemde işsizlik ve yoksulluğun çok yaygın olduğu ve bunun ülkenin az gelişmiş ülkelerdekine benzer şekilde kaynakların yoksunluğundan değil, sadece belli bir toplumsal sınıfın elinde toplanmasından gerçekleştiği öne sürülebilir.

2.3.Roosevelt İktidarının Wagner Yasası

1930’lar Amerika’sındaki işçi hareketine etki eden unsurlar içinde yer alan bir diğer önemli nokta da, devletin ekonomiye müdahalesi anlamına gelen Keynesçi ekonomiyi krize çare olarak sunan Frederick D. Roosevelt başkanlığındaki iktidar hükümetidir. Vincent Leitch’in de belirttiği gibi, “Franklin Roosevelt’in Yeni Düzeni (New Deal) serbest piyasa ekonomisi ve sosyalist ekonomi arasında bir rota çizerek hükümet politikalarının hatalarına çözüm aramıştır” (2). Ayrıca, Ellis Hawley’ in de *The New Deal and the Problem of Monopoly* adlı kitabında bahsettiği üzere, “Yeni Düzen politikaları Keynesçi teoriyi esas alarak, ülkede yeni bir güven ve mutabakatın ortaya çıkmasını sağlamıştır” (333). Anlaşılacağı üzere, F.D.R. başkanlığındaki bu hükümet, reformist Yeni Düzen programlarıyla sosyal devlet anlayışına dayalı politikaları ve prensipleri hayata geçirmiştir. Yeni Düzen, ABD’nin kuruluşundan bu yana süre gelen

ekonomik ve toplumsal politikalarla ters düşen reformlar taşır. Bu reformlarla iktidarın kapitalist sistemden az da olsa uzaklaştığı ve Keynesçi yaklaşımıyla sosyal devlet sistemine yakınlaştığı söylenebilir. Dolayısıyla, 1930'larda özel sektörün olduğu kadar kamu sektörünün de yer aldığı karma ekonomiye dayalı bir hükümet politikasının, Amerikan toplumunun kapitalist değerleri sorgulamasına neden olup, Amerikan solunun yükselişine olumlu katkılarda bulunduğu çıkarımı yapılabilir.

Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, Yeni Düzen politikalarının 1930'lar Amerikan işçi hareketine olan etkisi özellikle, yasal işçi örgütlenmelerinin önünü açan Wagner yasasına dayanmaktadır. “Wagner yasası, Amerikan tarihinde ilk kez işçi sendikalarına hükümet ve şirketlerin baskısı olmadan yasal örgütlenme hakkını vermiştir”(Gosse). Açıkçası, “sıkça atıfta bulunulan 1930'lu yıllardaki ‘radikalleşmiş’ Amerikan işçi sınıfının - yükselen sendikal örgütlenmenin ve bu örgütlenme adına yapılan grevlerin gösterdiği gibi- Wagner ve 1933 tarihli Ulusal Sanayi Kalkınma Yasaları'nın teşvikiyle ile ilişkili olduğu açıktır”(Wallace ve diğ. 22). Dolayısıyla, bu fikirlerden hareket ederek Yeni Düzen reformlarından olan Wagner yasasının, işçi örgütlenmelerine yasal zemin hazırlayıp Amerikan işçi sınıfı hareketine olumlu bir katkıda bulunduğu sonucu çıkarılabilir.

2.4.Halk Cephesi Hareketi (Popular Front)

Siyasi iktidarın yeni yasal düzenlemelerinin yanında bu dönemde ortaya çıkan halk cephesi hareketi, Amerikan işçi sınıfı örgütlenmesine olumlu etkilerde bulunan bir diğer tarihsel unsurdur. Tarihsel kaynaklarda da belirtildiği gibi, bu hareket komünist örgütlenmeler tarafından ilk olarak 1935'de başlatıldı: “Avrupa'da yükselen faşizm tehdidinin oldukça aşikâr olması nedeniyle, 1935 yılından itibaren Komintern³ faşizme karşı ortak bir mücadele ve barışı sağlamak adına halk cephesi hareketini destekleyen bir politika taşıdı” (Shulman 6).

Bu dönemi araştıran kimi tarihçilere göre, Amerikan işçilerinin ayrımcılıklara karşı mücadele bilinci kazanımı bu hareketle gerçekleşir. Örneğin, Eric Foner'e göre,

³ Collins Dictionary'e göre, Lenin'in 1919'da Moskova'da kurduğu ve 1943'e kadar faaliyet gösteren uluslararası bir komünist örgütlenme olan Komünist enternasyonalin kısaltılmış hali.

“halk cephesinin yarattığı bir diğer unsur, ABD’de yurttaşlık hakları ve özellikle işçi hakları örgütlenmesi adına seferberlik yaratmasıdır” (732).

Ayrıca, bu dönemde Amerikan toplumunda işçi sınıfı kültürü de popülerleşir. Kültürel cephe adı verilen hareket sayesinde göçmen işçi sınıfını merkeze alan yeni bir kültür etkili olmaya başlar. “Öyle ki, Michael Denning, Birleşik Devletlerdeki, ‘kültürel cephe’ adını verdikleri şeyin, 1930’larda radikal estetiğin şekillendirilmesi açısından Komintern’in ilan ettiği birleşik cephe hareketinden daha önemli bir hareket olduğunu düşünüyordu”(alıntılanan Palmer ve Sangster 27). “. . . Denning, 1930’lu yıllar boyunca Amerikan kültürünün kendini baştan aşağı yenilediğini ve ilk defa Protestan çiftçilere, New England’ın aydınlarına değil de Doğu ve Güney Avrupa’dan, Latin Amerika’dan, Asya’dan gelen göçmenlere, yani yirminci yüzyılın yeni işçi sınıfına odaklandığını açıklar” (alıntılanan Gosse). Dolayısıyla, kültürel cephe adı verilen hareket sayesinde şimdiye dek göz ardı edilen göçmen işçilerin hayatları gündeme gelir. Hatta ülkede farklı siyasi görüşlere sahip pek çok yazar hareketin toplumsal beraberlik ilkesinden etkilenir ve bu kültürel dayanışmaya katılır. Robert Shulman’ın belirttiği gibi, “dergilerde, belgeselerde, romanlarda, şiirlerde ve duvar resimlerinde komünistler, komünizm karşıtı solcular, liberaller birlikte çalışır, tartışır, birbirlerini eleştirir ve izlenimlerini, endişelerini, fikirlerini paylaşarak, bu süreçte politik bir halk cephesi kültürü yaratmayı başarırlar”(6). Ayrıca, işçi sınıfını konu alan ve büyük popülerlik kazanan tiyatro oyunları sayesinde toplumun farklı kesimlerinden gelenler dahi sosyalist fikirlere eğilim gösterir:

İşçi sınıfı göçmenlerin ve orta sınıf aydınların devrimci komünizme ilgi duyan çocukları, sanat aracılığıyla antikapitalist fikirlerin nasıl desteklenebileceği konusuna odaklanır. Bu dönemde öncelikle amatör işçiler, daha sonra ise profesyonel solcu tiyatro grupları sayesinde işçi tiyatrosu siyasi muhalefetin bir göstergesi haline gelir. (Palmer ve Sangster 27)

Kısacası, halk cephesi hareketi ile birlikte ortaya çıkan kültürel cephe hareketi Amerikan popüler kültüründe işçi sınıfını konu alan eserlerin ve buna bağlı olarak sosyalist fikirlerin yaygınlaşmasına sebep olur. Dolayısıyla, bu hareket daha önce göz ardı edilen işçi sınıfı yaşamlarının Amerikan popüler kültürüne dâhil edilmesini sağlar, Amerikan işçi sınıfının ayrımcılıklara karşı mücadele bilinci kazanmasına ve toplumun

farklı kesimlerinin sosyalist fikirlere eğilim göstermesine neden olur. Böylelikle, bir anlamda Amerikan işçi sınıfı hareketinin kitleselleşmesine olumlu katkılar sağlar.

2.5. Kitlesel İşçi Grevleri

Tüm bu ekonomik, politik ve kültürel değişimlerin sonucu, 1930'lu yıllar boyunca Amerikan tarihinde görülmedik bir işçi sınıfı hareketi ortaya çıkar. Örneğin, Grace Arnold 1930 yılında 157 bin, 1931'de 337 bin, 1933'te bir milyon işçinin grevlere katıldığını, diğer bir deyişle grevlere katılan işçi sayısının git gide arttığını ifade eder (62). Eric Foner'e göre ise, "iki bin kadar grevin gerçekleştiği 1934'te, en büyük işçi ayaklanmaları patlak verir" (709). Ayrıca, "1930'ların ilk yıllarında gerçekleşen açlık yürüyüşlerine polis defalarca ateş açmıştır. . . . Grevlere katılan binlerce işçi ya işlerini kaybetmiş ya da sendikadan ayrılmak için taahhütler imzalamaya zorlanmıştır" (Smith). Fakat buna rağmen büyük buhranın ilerleyen yıllarında işçi grevleri devam eder. Verilmiş olan bu tarihi bilgiler ışığında, Amerikan tarihinin en kitlesel işçi grevlerinin bu dönemde gerçekleşmiş olduğu fikri öne sürülebilir.

2.6. 1930'larda Kitleselleşen Sol Siyasi Partiler ve Sendikal Örgütlenmeler:

2.6.1. Amerikan Komünist Partisi

1930'lar Amerika'sında daha önce ilgi göremeyen Amerikan Komünist Partisi (Communist Party of United States of America) toplumun pek çok farklı kesiminin desteğini kazanır. Toplumda Amerikan Komünist Partisi'ne yönelik artan bu ilgi pek çok farklı sebebe dayanır. Örneğin, partinin popülerliğinin bir sebebi ayrımcılık karşıtı ilkesidir. Milton Fisk'in de açıkladığı gibi, "Amerikan Komünist Partisi ilk kurulduğunda partiyi oluşturan kırk bin üyenin yalnızca yüzde onu İngilizce konuşabiliyordu". Ayrıca, Vincent Leitch de, 1935 ve 1939 yılları arasında, halk cephesi hareketi döneminde partinin aşırı-sol yaklaşımını yumuşattığını ve Yeni Düzen taraftarlarının da içinde bulunduğu liberallerden destek alma arayışına girdiğini belirtir (3). Bu yüzden, anadili İngilizce olmayan işçileri üye olarak kabul ederek hâlihazırda ırk ve etnik kimlik ayrımcılığı taşımayan partinin, 1930'lu yıllarda etkili olan halk cephesi

hareketine katılması sayesinde farklı siyasi görüşlerden olanların bile desteğini kazandığını söylemek mümkündür.

Ayrıca, partinin sadece örgütlenme konusundaki eşitlikçi tutumuyla ve halk cephesi hareketini desteklemesiyle değil, edebiyatla da kitlelilik kazandığı görüşü öne sürülebilir. Çünkü Vincent Leitch'in de açıkladığı gibi,

1935'te bir halk cephesi grubu olarak kurulan Amerikan Yazarlar Birliği'nde Nelson Algren, Van Wyck Brooks, Erskine Caldwell, John Dos Passos, Theodore Dreiser, Clifton Fadiman, James T. Farrell, Waldo Frank, Lillian Hellman, Ernest Hemingway, Langston Hughes, Archibald Macleish, Lewis Mumford, William Sorayan, John Steinbeck, Nathaniel West, William Carlos Williams ve Richard Wright gibi yazarlar yer alır. . . . William Dean Howells, Edward Bellamy, Jack London, Upton Sinclair, Theodore Dreiser gibi bir kuşak öncesi yazarlar ve aydınlar da partinin sosyalist programlarını ve çalışmalarını destekler. (3,4)

Böylelikle, bu dönemde Amerikan Komünist Partisi'nin sadece ayrımcılıkları reddeden bir politikaya değil, edebiyat yoluyla kitlelere ulaşma ve örgütlenme ilkesine de sahip olduğu çıkarımı yapılabilir.

2.6.2. Endüstriyel Örgütler Kongresi

1930'lar Amerika'sında, Amerikan Komünist Partisi'yle birlikte yükselişe geçen bir diğer örgütlenme Endüstriyel Örgütler Kongresi'dir. Bu sendikadan çok daha önce kurulan Amerikan Emek Federasyonu (The American Federation of Labor) 1930'lu yıllarda bile başarılı olamazken, Endüstriyel Örgütler Kongresi (Congress of Industrial Organizations) işçiler tarafından büyük destek kazanır. Amerikan Emek Federasyonu'nun başarısızlığının, kendi içinde aristokratik bir düzen kurması, farklı ırklardan gelen göçmen işçileri reddetmesi olduğu da öne sürülebilir. Çünkü Van Gosse'nin "What the New Deal Accomplished" adlı makalesinde bahsettiği gibi,

Amerikan Emek Federasyonu muhafazakâr bir eğilimle, işçi sınıfının çoğunluğu yerine, daha çok vasıflı işçiler ve işçi sınıfı aristokrasisini temsil etti. 1930'lu yıllara kadar işçi sınıfının çoğunluğunu, Katolik, Ortodoks ya da Yahudi olan vasıfsız fabrika işçileri ve göçmen çocukları oluşturmasına rağmen, pek çok sendika üyesi (ve çoğunlukla lideri) Protestan kökenli, kuzeybatı Avrupa'dan gelen kalifiye işçilerdi. . . . Amerikan Emek Federasyonu, dürüstçe vasıfsız endüstri işçilerinin sendikalaşmasını

desteklemediklerini söyleyen muhafazakâr 'işletme sendikacıları' tarafından yönetilmişti.

Anlaşılabacağı üzere, Amerikan Emek Federasyonu'nun ırkçı tutumu, Endüstriyel Örgütler Kongresi'nin 1930'lar işçi grevlerini örgütleyen sendika olmasına sebep olur. 1930'lu yıllarda Amerikalı işçiler çelik ve ambalaj fabrikalarında, çoğunluğunun komünist olduğu Endüstriyel Örgütler Kongresi'nin liderlerine katılırlar (Gosse).

Hatta Eric Foner'in de ifade ettiği gibi "ayrıcalıklı konumlarını muhafaza etmek isteyen beyaz işçilerin büyük itirazlarına rağmen, Endüstriyel Örgütler Kongresi siyah işçi üyelerin örgütlenmesini memnuniyetle karşılar, linç karşıtı yasaları ve güneydeki siyahların oy haklarını destekler" (731). Görüldüğü gibi, "Endüstriyel Örgütler Kongresi homojen bir örgütlenme değildir" (McElvaine 289). Diğer bir ifadeyle, bu sendika "genellikle kadınlara, siyalara ve etnik azınlıklara karşı ayrımcı tutumlara sahip olmamıştır" (McElvaine 290). Endüstriyel Örgütler Kongresi, kuruluşundan itibaren pek çok grevin ve eylemin başını çeker ve üye sayısı milyonlarla ifade edilir. Eric Foner'in de değindiği üzere, "sendikanın üye sayısı 1940 itibarıyla, 1930 yılının iki katına; dokuz milyona ulaşır" (712). Başka bir deyişle, dönemin işçi grevlerini örgütleyen Endüstriyel Örgütler Kongresi, işçi sınıfı içindeki ırk ve cinsiyet farklılıklarını göz önünde bulundurarak Amerikan Emek Federasyonu'na kıyasla büyük bir kitlelilik kazanır.

Tezin konusu olan Amerikan proletarya edebiyatının tarihsel arka planı olarak yer alan bu bölümde açıklandığı üzere, Amerikan işçi sınıfı kültürünün gündeme gelmesine ve işçi sınıfının toplumsal bir hareket yaratmasına neden olan pek çok tarihsel faktör yer alır. Değişmeyen kötü iş koşulları, ekonomik krizin derinleştirdiği gelir farkı, F.D.R. iktidarının Yeni Düzen programları dâhilinde Amerikan işçilerinin örgütlenmesini kolaylaştıran yasalar çıkarması ekonomik ve siyasi sebepler olarak sıralanabilir. Toplumsal sebepler olarak ise, halk cephesi hareketinin Amerikan işçilerine ayrımcılıklara karşı mücadele bilinci kazandırması ve kültürel cephe hareketinin Amerikan işçi sınıfı hayatlarını popüler kültür çalışmalarında gündeme getirmesi örnek verilebilir.

Tüm bu politik, ekonomik ve toplumsal sebepler doğrultusunda, 1930'lu yılların Amerikan tarihinde farklı bir dönem olarak anılmasına neden olan kitlesel işçi grevleri gerçekleşir. Örgütlenme konusunda hiçbir zaman ayrımcı olmayan, fakat halk cephesi hareketi sayesinde liberallerin ve edebiyatçıların da desteğini alarak popülerleşen Amerikan Komünist Partisi ve işçiler arasında ırk, cinsiyet, etnik kimlik ayrımı yapmayıp üye sayısını artıran Endüstriyel Örgütler Kongresi, Amerikan işçi sınıfı hareketinin öncü parti ve sendikası olur. Sonuç olarak, Amerikan proletarya edebiyatının tarihsel arka planını oluşturan 1930'lar Amerika'sında, kayda değer ölçüde önemli bir işçi hareketinin ve işçi kültürünün ortaya çıktığı söylenebilir. Tüm bu tarihsel gerçeklerin, Amerikan proletarya edebiyatının ortaya çıkmasına ve popülerleşmesine yol açan etkenler olduğunu söylemek mümkündür.

3. AMERİKAN PROLETARYA EDEBİYATI'NA GENEL BİR BAKIŞ

Tezin bu bölümünde, 1930'lar işçi hareketleri ve popülerleşen işçi kültürüyle ortaya çıkan Amerikan proletarya edebiyatının tanımı, konuları, biçimi, kategorileri sunulacak; ideal proletarya edebiyatı örneklerinin nasıl olması gerektiğine dair düşünceler ve akıma yönelik eleştiriler değerlendirilecektir.

3.1. Amerikan Proletarya Edebiyatı

Edebiyat eleştirmenlerince ve yazarlarca Amerikan proletarya edebiyatının çok farklı tanımları mevcuttur. Örneğin, “Walter Rideout, bu dönemden önceki romanların burjuva değerlerini yansıtmalarına karşın, proletarya romanlarını ‘proleter değerlerini resmeden, sınıf bilinci kazandıran, işçileri yaklaşan devrimdeki ve tarihteki rolü için hazırlayan romanlar’ olarak değerlendirir. [Ona göre] sanat politikanın bir biçimidir; sınıf savaşının bir silahıdır” (alıntılanan Madden xviii) . Bu anlayışa göre, proletarya edebiyatının sınıf bilinci kazanımını desteklemesi ön koşulunu taşıyarak, diğer edebi akımlardan farklı olan bir akım olduğu yorumu yapılabilir. Frederick Hoffman’a göre ise, proletarya edebiyatında “ekonomik düzenin kurbanları bir sınıftan, düşmanlar ise genellikle diğer sınıftandır; hikâye boyunca Marksist bir muhalefetin yerel yorumlamaları var olabilir. İdeolojik sorumluluk ise yazardan yazara, hatta kitaptan kitaba değişir”(186).

Bununla birlikte, daha önce de bahsedildiği gibi Amerikan proletarya edebiyatı tarihsel koşulların ve gelişmelerin bir sonucu olarak ortaya çıkar ve Amerikan toplumundaki sol siyasi kanadın felsefesini yansıtır. Barbara Foley’e göre,

Amerikan proletarya edebiyatı büyük buhran yıllarında gelişen komünist eğilimli kültürel hareketin etkisiyle yazılmış romanları ifade eder. Her ne kadar proletarya edebiyatının tanımı üzerine proleter sınıf tarafından, proleter sınıf hakkında ya da proleter sınıfın bakış açısından yazıldığı gibi, pek çok çözümsüz tartışmalar olsa da, kesin olan şudur ki proletarya edebiyatı yazarları eserlerinde sol politikaya sadıktır. Yazarlar bu çalışmalarlarıyla, okuyucuların sınıf bilinci kazanımına destek olur. (Radical Representations 7)

Ayrıca, kimi yazarlar akımın burjuva edebiyatının tam karşıtı bir konumda olduğunu belirtir. Örneğin, Amerikan proletarya edebiyatının kayda değer yazarlarından,

Michael Gold'un 'burjuva' sanatına karşı çıktığı çok açıktır. . . . Sözüünü ettiği aydınların düşüncelerini ve bilgi birikimlerini yargılamaz aksine, 'aydın' terimini, onların işçi sınıfı hayatından uzak olduklarını ve kendi dünyalarında, nafile sorgulamalarla açmaza sürüklendiklerini düşündüğünü göstermek için kullanır.(alıntılanan Folsom 247)

Dolayısıyla, Amerikan Proletarya edebiyatı tanımının, burjuva edebiyatındaki bireysel sorgulamalar ve iç dünyaya kapanış yerine, genellikle sınıf bilinci, sınıf mücadelesi, proletarya sınıf değerleri gibi temalar içeren ve sınıf kimlikleri nedeniyle toplumda ötekileştirilmiş insanların hikâyelerini anlatan romanlar olduğu çıkarımı yapılabilir.

3.2. Proletarya Edebiyatı'nın Konuları

Amerikan proletarya edebiyatının genellikle var olan sosyoekonomik sisteme dayalı düşük yaşam standartlarını, üretimde makineleşmeyi, işçi karakterlerin fabrikalardaki hayatlarını ve komünizme yönelişlerini konu aldığı söylenebilir. Örneğin, Walter Rideot için proletarya edebiyatı “açık veya dolaylı bir şekilde yazarın da karşı olduğu bazı sosyoekonomik nedenlerle, insanın acı çekişini yansıtan ve sistemin tamamen değişmesinin savunulduğu radikal bir romandır”(alıntılanan Hoffman 184). Marcus Klein'a göre “bu romanlar, sanayi işçilerinin maceraları, mücadele halindeki çiftçiler ve komünist değişimler gibi proletere özgü konulara sahiptir. Fakat sadece bunlardan ibaret de değildir” (142) . Christopher Renny ve Carolyn Whitson için ise “işçi sınıfı edebiyatı yazarları, çalışma yaşamını ana konu olarak ele alırken, makineler, puantörler ya da gözetmenler tarafından kontrol edilen işçileri resmetmeyi amaçlar”(73). Kısacası, Frederick Hoffman'ın belirttiği gibi, “. . . dönemin metinlerinde pek çok melodram türünün ortaya çıkışına neden olan sol düşünceye romantik bir bağlantı vardır (184).

3.3. Proletarya Edebiyatı ve Biçim

Tüm bunların dışında, Amerikan proletarya edebiyatı biçim (üslup) açısından değerlendirilecek olursa, akım üzerine analizlerde bulunan Christopher Renny ve Carolyn Whitson'ın "işçi sınıfı romanları genellikle geleneksel bir hikâye konusuna ve tek bir ana karaktere sahip olmayan epizotlardan oluşur" yorumunu yaptıkları söylenebilir (76). Ayrıca Barbara Foley'in, Bernard Smith'in *A Footnote for Proletarian Literature* adlı kitabından aktardığı gibi "proletarya edebiyatı açık sözlü, dolaysız, eril, biraz acemi ve biraz da naiftir" (*Radical Representations* 91). Bu yüzden Amerikan proletarya edebiyatı, üslubu nedeniyle diğer edebiyat akımlarından farklıdır. Doğrudan anlatıma, pek çok ana karaktere ve daha sonra da ayrıntılı olarak açıklanacağı üzere eril bakış açısına sahip olan bir edebiyat akımıdır.

3.4. Proletarya Edebiyatı Türleri

3.4.1. Kurgusal Otobiyografiler

Proletarya edebiyatı romanları, konu üzerine kapsamlı araştırmalar yapan yazarlardan Barbara Foley'in de belirttiği gibi, konularına göre üç ana grup altında kategorileştirilebilir. Barbara Foley'in kategorize ettiği türlerden ilki, tezde de analiz edilecek olan Michael Gold'un *Jews Without Money* ve Jack Conroy'un *The Disinherited* adlı eserlerinin de içinde yer aldığı kurgusal otobiyografi türüdür. Barbara Foley'e göre, "kurgusal otobiyografiler, birinci ağızdan anlatımla, yaşadığı olaylar sonucu hayatını şekillendiren güçlerin farkındalığını kazanıp sınıf bilincine kavuşan işçi kahramanı kurgular. . . .Tüm bu kurgusal otobiyografilerde, yetişkin kimliğine ulaşma, sınıf bilinci kazanımıyla birlikte resmedilir" ("Writing Up the Working Class").

3.4.2. Proleter Bildungsroman

Kurgusal otobiyografinin yanında, Barbara Foley'in bahsettiği, "ikinci tür olan proletarya bildungsromanı (kişinin gelişimini anlatan romanlar) kurgu tekniğiyle tek bir karaktere odaklanır. Genellikle bu tür, politik olanakları ve durumları gösteren yardımcı karakterler vasıtasıyla yanlış bilinçten sınıf bilincine olan değişimi yansıtır". Barbara

Foley'e göre, Myra Pages'in, *Moscow Yankee* adlı romanı, Grace Lumpkin'in *To Make My Bread* adlı romanı ve yine tezde de analiz edilecek olan Meridel Le Sueur'un "1939'da yazılan ancak 1990'da yayımlanan" *The Girl* adlı romanı bu türün örnekleridir ("Writing Up the Working Class").

Barbara Foley'in bu sınıflandırmalarından hareketle, proletarya bildungsromanın, bir ana akım edebiyat türü olan klasik bildungsromanla benzerlikler taşıdığı çıkarımı yapılabilir. Çünkü James Hardin'in de açıkladığı gibi, "klasik bildungsroman ana karakterin yenilgiler ve zaferler deneyimlediği ve sonunda dünyayı daha olumlu yönden algıladığı, daha çok bireysel kimlik kavramına dayanan romanlardır" (alıntılanan Foley, "Generic and Doctrinal Politics of the Proletarian" 50). Dolayısıyla, klasik bildungsroman ve proletarya edebiyatı bildungsromanın benzerliğinin, ana karakterin deneyimlerinin sonucunda kendini yeni bir kimlikle tanımlaması olduğu öne sürülebilir. Fakat proletarya edebiyatını klasik bildungsromandan ayıran özellik, ana karakterin yeni kimliğini sınıf bilinci kazanarak tanımlamasıdır.

3.4.3. Kolektif Roman

Son olarak, Barbara Foley'in tanımladığı üçüncü Amerikan proletarya edebiyatı türü, "1930'ların en başarılı – en azından en çok ilgi çeken- proleter kurguları olan kolektif romanlardır. Kolektif romanlar, toplumsal romanlar (social novels) gibi, toplumdaki farklı kişilikleri konu eder ve bu kişiliklerin hepsini ana karakter olarak ele alır: 1930'ların başta gelen kolektif romanı, John Dos Passos'un U.S.A.(1937) adlı sürekli değişen üçlemesidir". Ayrıca, bu tür için Barbara Foley, Arna Bontemps'in *Black Thunder* (1936), Robert Cantwell'in *The Land of Plenty* (1935), William Attaway'in *Blood on the Forge* (1941), Clara Weatherwax'in *Marching! Marching!* (1934) ve John Steinbeck'in *The Grapes of Wrath* (1939) adlı romanlarını örnek verir ("Writing Up the Working Class").

Verilen bu bilgilerin ışığında, Barbara Foley'in konularına göre üç ana kategori içinde tanımladığı proletarya edebiyatı romanlarının ana karakterlerin sayısına, otobiyografik ve kurgusal yapısına göre çeşitlilik gösterdiği söylenebilir.

3.5. İdeal Proletarya Edebiyatı Örneği Üzerine Tartışmalar

Amerikan proletarya edebiyatı analizlerinde bir diğer önemli nokta, akımın yazarlarının ve eleştirmenlerin romanların nasıl olması gerektiğine dair tartışmalarıdır. Bu tartışmalarda, ideal proletarya edebiyatı romanının işçi sınıfının görüşlerini yansıtması, Marksist bakış açısına sahip olması, okuyucuyu mücadeleye teşvik etmesi ve edebi değer taşıma kaygısı olmaması gerektiği vurgulanmıştır.

3.5.1. İşçi Sınıfının Görüşlerini Resmetmesi

Victor Francis Calverton'a göre, "1930'ların ilk yılları boyunca sanat kişisel ifadeler taşımaz. Hatta bilinçsizce belirli bir sınıf ya da grubun görüş açısını temsil eder. . . . Her edebi tartışma sınıf çatışmasının ideolojik bir göstergesidir" (alıntılanan Pells 170). Dolayısıyla, 1930'ların edebiyat dünyasında egemen olan, her edebiyat akımının belirli bir toplumsal sınıfın görüşlerini resmettiği düşüncesiyle proletarya edebiyatı yazarları da eserlerinde Amerikan işçi sınıfının görüşlerini yansıtmıştır.

3.5.2. Marksist ve Devrimci Fikirleri Resmetmesi

Kimi proletarya edebiyatı yazarlarına göre, akımın örneklerinin sosyalist görüşleri destekleyerek toplumu dönüştürmesi gereklidir. Richard Pells, bu dönemle ilgili şöyle yazar: "Bazı yazarlar, başlıca görevlerinin sosyalist bir toplum için tamamen yeni bir edebiyat yaratmak olduğuna inandılar. . . . Proletarya edebiyatı savunucuları özellikle Amerikan Komünist Partisi'yle yakın ilişki içinde olanlardı ve çoğu Marksist'ti" (170). Benzer şekilde, Chester E. Eisinger de, "kurgulardaki protest karakterlerin Marksist fikirleri yansıtmak için bir araç olduğu düşünülür" der (158).

Diğer bir deyişle, kimi yazarlar için, okuyucuyu devrimci mücadele ve eylem için teşvik etmek akımın başlıca işlevi olmalıdır. Örneğin, Richard Pells tezde incelenen romanların yazarlarından biri olan Michael Gold için şöyle der: "Gold her şeyin ötesinde yazarların karamsarlıktan kaçınması 'devrimci heyecana' ilham vermesi gerektiğini iddia etti. Tüm edebiyat politik imalar içerdiği için, proletarya sanatının okuyucuyu bilinçli bir şekilde radikal eyleme teşvik etmesi gerektiğine inandı" (177).

Proletarya edebiyatı yazarlarının tüm bu fikirlerine karşın, kimi edebiyat eleştirmenlerinin yazarların politika kadar sanatı da temel alması gerektiği konusunda hem fikir olduğu söylenebilir. Örneğin, “. . . Edmund Wilson sanatın, toplumsal önemi kadar sanatçılık temelinde de değerlendirilmesi gerektiğini savundu” (alıntılanan Pells 189). Ne var ki, yukarıdaki bilgilerden de anlaşılacağı üzere pek çok proletarya edebiyatı yazarı, karakterleri aracılığıyla Marksist fikirleri yansıtmayı, okuyucuya devrimci mücadele bilinci kazandırmayı ve sosyalist bir toplum yaratmayı sanatçılık amacından daha önde tutarlar.

3.5.3. Açık ve Dolaysız Anlatımın Olması

Tüm bunların dışında, kimi edebiyat eleştirmenleri ve yazarlara göre, proletarya edebiyatının esas amacını gerçekleştirebilmesi için dilinin açık ve dolaysız olması gereklidir. Örneğin, Barbara Foley’e göre “anlatıcının zorlamalarla romanda yer alması, devrimci karakterlerin sürekli diğer karakterler üzerinden okuyucu ile konuşması ya da hikâyenin (sonunda gördü ki . . . gibi) sık sık dolambaçlı, aktarmalı söylemler içermesi yazarın okuyucu ile bağlantı kurmasını engellemektedir”(Radical Representations 281). Dolayısıyla, proletarya edebiyatının biçimi konusunda Barbara Foley, yazarların açık bir dil ve üslup kullanarak burjuva edebiyatından farklı bir yöntem geliştirmelerini savunur. Barbara Foley, bu düşüncesini 1930’ların radikal edebiyatçılarının sadece burjuva düşünceyle değil, burjuva estetik anlayışıyla da mücadele ettiklerini belirterek vurgular (Radical Representations 250).

Benzer şekilde, proletarya edebiyatının belirli bir üsluba, tekniğe dayanmaması, sınırlanmaması, yazarların biçim konusunda özgür bırakılması gerektiği ve akımın Amerikan işçi sınıfı hayatını resmedecek herkese açık olduğu düşüncesini Michael Gold, 1928 yılında *New Masses* dergisinde şu çağrısıyla belirtir:

Herkesin anlatacak trajik- komik bir hikâyesi vardır. Amerika’da nerdeyse herkes ezilmiştir, baskı görmüştür ve bir yerde olsun yüksek sesle konuşmak ister. Hikâyenizi anlatın. Kayda değer olacağına emin olun. Mektup formunda samimi ve basitçe anlatın. Stil, dilbilgisi ve söz dizimini endişe etmeyin. Konuştuğunuz gibi yazın. Amerika’nın işçilerinin içinizden geçenleri bilmesine izin verin. (alıntılanan Foley, Radical Representations 87)

Bu yüzden burjuva edebiyatı olarak adlandırılan diğer romanlardaki gibi, ironiler, metaforlar, söz sanatları proletarya edebiyatı örneklerinde yer almaz:“Proletarya edebiyatında sol görüşlü bir karakter, sınıf mücadelesinin gerekliliği hakkında bir konuşma yaptığında, bu ifadelerin bir ironi içermesine dair çok az bir olasılık vardır” (Foley, *Radical Representations* 276). Bu görüşlerden de anlaşılacağı üzere, ideal proletarya edebiyatı örneklerinde, söz sanatı kullanımından çok anlatımdaki açıklık ve işçi hayatını anlatan bir içerik çok daha önemlidir.

Kısacası, kimi yazar ve eleştirmenlere göre, ideal proletarya edebiyatı örnekleri işçi sınıfının düşüncelerini resmetmeli, Marksist fikirleri ve devrimci mücadeleyi savunmalıdır. Ayrıca, tüm bu temaların yanında, daha basit ve açık bir dile sahip olması proletarya edebiyatını burjuva edebiyatından ayıran bir diğer unsur olmalıdır.

3.6.Proletarya Edebiyatı’na Yönelik Eleştiriler

3.6.1. Didaktik İçerik

Amerikan proletarya edebiyatı, 1930’lı yıllarda büyük bir popülerlik yakalasa da yazıldığı dönem sonrası, pek çok olumsuz eleştiriye maruz kalmıştır. Proletarya edebiyatına yönelik eleştirilerin başında didaktik, slogan temelli içeriği ve insan doğasını anlatmaya dair edebiyatın gerekliliklerini yerine getirememesi gelir. Örneğin Barbara Foley’e göre, “proletarya edebiyatı için pek çok eleştirmenin tartıştığı nokta yazarların sabit karakterlere, basmakalıp hikâyelere, bir plana ve didaktizme boyun eğmek zorunda hissetmesidir. Slogan temelli içeriğin, proletarya edebiyatını bayağılaştırması ve insan doğasının karmaşıklığını sıradanlaştırması akıma dair sorunlardır” (*Radical Representations* 129). Hatta “Allen Tate de benzer şekilde, komünist yazarların edebiyatın amacını aşan konular uğruna, bilinçli bir şekilde insan doğası hakkında temel gerçekleri çarpıttığına inanmıştır” (alıntılanan Pells 184).

Editör ve eleştirmen olarak akım üzerine çalışmalar yapmış olan Michael Gold ve Jack Conroy ise, proletarya edebiyatına yönelik bu suçlamalara karşı akımı savunmuştur. Michael Gold’a göre “proletarya düşüncesinde ve edebiyatında dogmacı ve tükenmiş olan hiç bir şey yoktur. . . Tüm yazarların örnek almak zorunda olduğu

belirli bir biçim ya da düşünce olamaz. Emsal olan yoktur. Her yazarın kendi yolunu çizmesi gereklidir” (alıntılanan Shulman 3) .

The Disinherited romanı yazarı Jack Conroy da 1935 yazarlar kongresinde, ‘proletarya edebiyatı romanlarında grev kaybedilse bile, işçiler mücadeleye devam etmeli, ana karakterler işçilere cesaret vermeli ve toplumsal bilinci uyandırmalıdır. Ancak, proleter edebiyatı yazarlarının bu gerçekçiliği ve kaçınılmazlığı okuyucuya nasıl yansıtacağı tamamen onları ilgilendirir’ demişti. (alıntılanan Foley, Radical Representations 138)

3.6.2. Dolaylı Anlatıma, Örtük Hakikate Sahip Olmama

Tüm bunların yanında, proletarya edebiyatı için dolaylı anlatıma yer vermemesi, okuyucuya çıkarım yapma şansı tanımaması eleştirisi de yapılabilir. Çünkü Berna Moran, *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri* adlı kitabında edebiyatta dolaylı anlatımın gerekliliğinden söz eder: “Hem edebiyata ve sanata özgün, hem de önermesel sayılabilecek türden bir hakikat var mı edebiyatta? Belki örtük hakikat (implied truth) buna en yaklaşımdır. . . . Edebiyat dilin o yolda kullanışıdır ki, anlamın, önemli kısmını örtük anlam oluşturur denilebilir. Bilimsel yazılarda ise örtük anlam hemen hiç yoktur”(256).

Örneğin, Bertolt Brecht’in edebiyatın nasıl olması gerektiğine dair düşüncesi, örtük hakikat anlayışını destekler:

Yiğit Ana ve Çocukları oyununda Brecht, savaşın sırtından geçinenlerin olumsuz davranışlarını göstermek istiyordu. . . .Doğu Berlin’deki temsilde Brecht’in istediği sonucu vermemiş. Bazı hükümet yetkilileri Yiğit Ana’nın, oyunun sonunda hatasını anlayarak halka bir şeyler söylemesini ve oyunda belirli bir komünist tezinin yer almasını teklif etmişler. Fakat Brecht, yanaşmamış buna.(Moran 258)

Ayrıca, Berna Moran edebiyatın nasıl olması gerektiğine dair bazı düşünürlerin şu görüşünü ortaya koyar:“Edebiyat eserinin olumlu yan etkileri ders vererek değil, çeşitli kişileri çeşitli durumlarda canlı olarak önümüze koymakla daha iyi meydana getirir. Öyleyse bir eserin yararlı yan etkileri olabilmesi için ilk önce başarılı bir sanat eseri olması gerekir”(306). Edebiyatın nasıl olması gerektiğine dair bu yorumlardan yola çıkarak, proletarya edebiyatının örtük hakikate ve anlama sahip olma gerekliliğini taşımadığı ve açıkça ders verdiği eleştirisi yapılabilir.

3.6.3. Cinsiyetçi Tutum

Proletarya edebiyatına yönelik bir diğer eleştiri de cinsiyetçi yaklaşımı ile ilgilidir. Alice Kessler-Harris ve Paul Lauter'e göre, 1930'lu yıllarda sol muhalefet kadınlara olan ayrımcılığın farkındaydı ve resmi olarak da cinsiyet eşitliği savunucusuydu. Fakat tüm bunlara rağmen işçi sınıfının örgütlenmesine, faşizmle mücadeleye öncelik tanıdı ve cinsiyet eşitliğine dair problemleri göz ardı etti (alıntılanan Foley, "Women and the Left" 151). Bu eleştiriden yola çıkarak, görünürde toplumsal cinsiyet ayrımcılığına karşı politikalara sahip olsa da, proletarya edebiyatının ve genel anlamda Amerikan solunun bu politikaları pratikte yansıtmakta yetersiz kaldığı söylenebilir.

Ayrıca, cinsiyetçi bir tutum içinde olan dönemin sol muhalefeti tarafından akımın kadın işçi yazarlarının göz ardı edildiğini de söylemek mümkündür. Örneğin, "Michael Gold 1929 tarihli *Go Left Young Writers* adlı kötü şöhretli yazısında, proletarya yazarını 'asi gençlik döneminde, yirmi iki yaşlarında, madenlerde, limanlarda, demir fabrikalarında, mısır tarlalarında ve Amerika'nın dağ kamplarında çalışan işçi sınıfı ailelerin oğulları' olarak tanımlar" (alıntılanan Foley, "Women and the Left" 154). Bu tanımdan anlaşılacağı üzere, dönemin sol muhalefeti erkek işçi yazarları cesaretlendirirken, kadın işçi yazarları görmezden gelmiştir.

3.6.4. Irkçı Tutum

Proletarya edebiyatı cinsiyetçi tutumlara sahip olmasının yanında, ülkedeki ırkçılık sorununu ve farklı ırklara mensup işçileri yeterli ölçüde resmetmemiştir. Hatta kimi romanlarda tek bir siyah karakterin yer almadığını ve beyaz ırk üstünlüğüne dayanan bir anlayışın bulunduğunu söylemek mümkündür. Örneğin, Barbara Foley romanlardaki ırka dayalı ayrımcı tutumu şöyle açıklar: "Her ne kadar aktivist saflarında 'beyaz şovenizmine' karşı bir mücadele olsa da, bu şovenizm pek çok proletarya konulu metinde kendini gösterdi. Bu metinlerde ırkçılığa karşı sessiz kalındı ya da ırkçı tek tipleştirme yer aldı" (*Radical Representations* 193). "Pek çok beyaz proleter romancı, eserlerinde siyahi karakterlere çok az yer verdi" (*Radical Representations* 198).

Dolayısıyla, proletarya edebiyatının tüm Amerikan işçilerine hitap edemediği söylenebilir. Çünkü “Malcolm Cowley’nin de ifade ettiği gibi, Amerikan proletarya sınıfı homojen bir topluluk değildir. Aksine beyaz ve siyah, yerli ve yabancı, vasıflı ve vasıfsız işçiler olmak üzere farklı nitelikler barındırır” (alıntılanan Pells 88).

Tezin bu bölümünde verilen bilgilerin ışığında, okuyucuya Marksist bir bakış açısını dayatarak sınıf bilinci kazanmasını sağlayan romanlar olarak tanımlanan Amerikan proletarya edebiyatının, işçi sınıfının düşük yaşam standartlarını, fabrikalardaki hayatlarını konu alan bir edebi akım olduğu sonucu çıkarılabilir. Pek çok eleştirmenin de belirttikleri gibi, üslubu açık, dolaysız, eril hatta ders verici bir niteliğe sahiptir. Ayrıca, kurgusal otobiyografik, bildungsroman ve kolektif roman gibi farklı türleri mevcuttur. Proletarya edebiyatı, insan doğasını anlatmak yerine didaktik bir üslup taşıması, edebiyattaki örtük hakikat geleneğine sahip olmaması, ırkçı ve cinsiyetçi tutumları nedeniyle oldukça eleştirilmiştir. Bahsedilen bu özellikleri nedeniyle, akımın 1930’lar Amerika’sındaki popülerliğini sürdüremediği ve zamanla yok olduğu açıktır. Douglas Wixson’ın da belirttiği üzere, “işçi hikâyeleri ana akım edebiyatta hiçbir zaman yer bulamamıştır” (9).

4. AMERİKAN PROLETARYA EDEBİYATI'NDA KESİŞEN AYRIMCILIKLARIN TEMSİLLERİ

Bu bölümde Amerikan proletarya edebiyatı örnekleri olan Jack Conroy'un *The Disinherited*, Michael Gold'un *The Jews Without Money* romanlarının yanı sıra, Meridel Le Seuer'un *The Girl* adlı romanı analiz edilecektir. Analiz edilecek olan *The Disinherited* ve *The Jews Without Money* romanları, aynı zamanda birer kurgusal otobiyografi türü örneği olarak, işçi yazarların gerçek hayat hikâyelerine dayanır. *The Girl* romanı ise yazarın büyük buhran döneminde tanık olduğu Amerikan işçilerin hayatlarını resmeder ve bununla birlikte bildungsroman türü içinde yer alır.

4.1. The Disinherited

Romanın yazarı Jack Conroy'un yaşam hikâyesi, romanının 1991 basımının giriş bölümünde Douglas Wixson tarafından anlatılır:

1898'de doğan Conroy, Missouri'de bir maden kampında büyür ve henüz on üç yaşında demiryolu vagonu yapımında çıraklık etmeye başlar. Conroy'un eğitimi, etkileyici konuşmalar yapan bir sendika lideri ve aynı zamanda Montreal, Kanada'dan göç eden bir İrlandalı olan babasının çalıştığı kuzey Missouri'deki madenlerde başlar. Demiryolu işinde çıraklık yaparken, gece okuluna gider. Zorunlu askerliğe karşı çıkması sebebiyle, Missouri'deki bir devlet üniversitesinde yalnızca bir dönem eğitim görür. . . . Ekonomik krizin ilk yıllarında fabrikalar kapanana dek, milyonlarca köksüz proleter gibi bir işten diğerine girer. (1,2)

Her ne kadar Jack Conroy, bir işçi yazar olarak büyük buhran yıllarının edebiyat dünyasında ilgi toplasa da, kısa bir süre sonra bu ilgiyi kaybeder: "İlk romanı olan *The Disinherited*, 1930'lu yılların başında ün kazanmasına rağmen, Daniel Aaron tarafından 1963'te yeniden gündeme getirilene kadar unutulur"(Wixson 24). Ancak, romanın bu dönemden sonraki basımlarını da bulmak mümkündür. Örneğin, Jack Conroy romanın 1982 basımında yer alan giriş bölümünde yazım amacını şöyle açıklar:

The Disinherited'ı yazmaktaki gayem, Yunanların katarsis olarak adlandırdığı gibi bir şey yaratmaktır: İşsizliğin kurbanlarına acıma ve olacıklara dair duyulan korku gibi duyguların dışı vurumu olmalıydı. . . . Dönemin tanığı olmak, işsizliğin ve umutsuzluğun, açlık korkusunun nasıl

hissettirdiğini göstermek ve insanlara bunları düşündürmek, en önemlisi bunun için bir şeyler yapmak istedim. (28)

Büyük buhran yıllarının ve bu dönemde gerçekleşen Amerikan işçi hareketlerinin üzerinden yıllar geçse de, Jack Conroy bu bölümde sözlerini “omuzları çökenlerin ve onurlarını kaybedenlerin tekrar öfkeyle ayaklanması mümkün müdür?” diyerek sonlandırır (31). Diğer bir deyişle, Amerikan tarihinde politik ve toplumsal açıdan kendine özgü bir dönem olan 1930’lu yıllardaki muhalif işçi hareketlerinin tekrarlanıp tekrarlanmayacağını sorgular. Romanını “mülksüzlere” adar.

Jack Conroy’un hayatıyla büyük benzerlikler taşıdığından, bir kurgusal otobiyografi türü olan roman beyaz bir erkek işçi olan Larry’nin Monkey Nest maden kampında çocukluğundan yetişkinliğe geçiş dönemini konu alır. Önce erkek kardeşi Dan ve sonra da babası çalıştıkları madende kaza sonucu ölürlür. Bu olaydan sonra, annesi evin geçimini sağlamak için çamaşırcılık yapmaya, Larry de on üç yaşında gece okuluna başlayıp demiryolu işinde çalışmaya başlar. Sınıfsal açıdan yükselmeye dair inancını, yani Amerikan rüyasını yitirmeden, maden kampından uzakta, ekonomik zorluklar içinde tehlike dolu fabrika işlerinin birinden diğerine geçip hayatta kalmaya çalışır. Ekonomik kriz patlak verdiğinde, çalıştığı otomobil fabrikasından çıkarılarak, Monkey Nest’e ailesinin yanına geri döner. Romanda bu dönem “Zor Kış” olarak adlandırılan bölümde anlatılır. Doğduğu yere geri döndüğünde, kamp terk edilmiş, annesi, kardeşleri ve çocukluk arkadaşı Bonnyfern bıraktığından çok daha kötü durumdadır. Romanın sonunda Larry, Amerikan rüyasından vazgeçip, arkadaşı Ed ile gezici işçi önderi Hans’a katılarak kendini işçi sınıfını örgütlemeye adar. Roman beyaz işçi erkeklerin, ayrımcılıklarla mücadeleyi amaç edinen bir yolculuğa çıkmalarıyla son bulur.

Tezin ilk bölümünde konu edilen kesişen ayrımcılıklar analizlerinde belirtildiği gibi, ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet ayrımcılıkları, homojen bir kimlik yapısına sahip olmayan Amerikan toplumunda farklı biçimlerde deneyimlenir. Dolayısıyla, her ırk ve her cinsiyet grubu, sınıfsal konumun yarattığı ayrımcılığı birbirinden farklı deneyimlerle yaşar. Yani, bireyler sınıfsal konumlarına dayalı ayrımcılıkları, kendilerine özgü ırk ve cinsiyet kimliklerine dayalı ayrımcılıkların kesişiminde deneyimlerler. Ayrımcılıkların

kesişimi bağlamında, her bireyin yaşadığı ayrımcılık deneyimi birbirine benzer olmaktan uzaklaşır. Bu yüzden, tezin bu bölümünde konu edilen Jack Conroy'un *The Disinherited* romanındaki beyaz işçi erkek karakterlerin sınıfsal konumlarının yarattığı ayrımcılık deneyimleri, sahip oldukları beyaz ırk kimliği ve sınıfsal konumları nedeniyle toplumsal cinsiyet unsuru haline getirilen erkek kimliğiyle bağlantılı olarak incelenmelidir. Çünkü yaşadıkları ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıkları beyaz işçi erkek kimliğine özgüdür. Sonuç olarak bu bölümde, romandaki beyaz işçi erkeklerin kesişen ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarını nasıl yaşadıklarına dair örnekler verilecektir ve romanın sonunda ana karakter Larry'nin bu farklı baskı unsurları ve egemenlik yapılarıyla nasıl bir mücadele içine girdiği incelenecektir. Toplumdaki ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarının birbiriyle iç içe geçmiş olarak ele alınışı, beyaz ırk ve erkek kimliklerinin, işçi sınıfı kimliğiyle birlikte toplumsal anlamda nasıl yeniden yapılandırıldığı ve bu kimliklere sahip olanların farklı egemenlik eksenleri sonucu nasıl ayrımcılığa uğrar hale geldiğini gösterecektir. Romandan örnekler vasıtasıyla, kesişen ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıkları ekseninde beyaz işçi erkeklerin toplumda nasıl ötekileştirildiklerine dair analizlere yer verilecektir.

4.1.1. Beyaz İşçi Erkeklerin Kesişen Irk, Sınıf ve Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılıkları Deneyimleri

4.1.1.1. Beyaz Süprüntü Söylemi

Romanda konu edilen beyaz işçi erkeklerin yaşadıkları kesişen ayrımcılıklar deneyimlerinin ilk örneği, “beyaz süprüntü” (white trash) söylemine benzer aşağılayıcı ifadelerdir. Aslında bu söylem, sadece erkekleri değil, tüm yoksul beyazları aşağılamak için kullanılan bir ifadedir. *White Trash: Race and Class in America* adlı çalışmalarında Annalee Newitz ve Matt Wray'e göre, “sınıfsız bir toplum efsanesinin olduğu bir ülkede, yoksulluğu anlamayan ve anlatamayan bir kültürde, beyaz süprüntü tek tipi yoksulları yoksul oldukları için suçlama yoludur. Orta ve üst sınıfların kültürel ve entelektüel açıdan egemenliğini güçlendiren bir söylemdir” (1). Ayrıca, Annalee Newitz ve Matt Wray için beyaz süprüntü söylemi, hem ırk hem de sınıfsal konumla olan

ilişkisi nedeniyle ABD'deki ırk ve sınıf ayrımcılıklarının nasıl iç içe geçtiğini anlamamızı sağlar (4). Açıkçası, tezin ilk bölümünde de açıklandığı üzere Amerikan toplumunda beyaz ırk biyolojik bir anlamdan ziyade toplumsal bir nitelik taşır. Evelyn HuDehart'ın da dile getirdiği gibi, “. . . beyaz ırk ayrıcalık ve güçle tanımlanan, tarihsel ve toplumsal olarak yapılandırılmış bir ırk kategorisidir”(alıntılanan Guess 667). Dolayısıyla, Amerikan toplumunda beyaz ırktan sayılmak, orta ve üst sınıftan olmak anlamını taşır. Farklı bir sınıfsal kategori olan işçi sınıfı beyazlar, beyaz ırkın başarısızlıkla ilişkilendirilmemesi ve sınıfsız toplum efsanesinin yıkılmaması için tam manasıyla beyaz ırk olarak kabul edilmezler. Toplumda egemen olan üst-orta sınıf beyazlar, beyaz işçi erkeklerin de içinde bulunduğu yoksul, işçi sınıfı beyazları ayrıcalık ve güçle tanımlanan beyaz ırktan ayrıştırılırlar.

Kesişen ayrımcılıkların somut bir göstergesi olan bu söyleme benzer ifadeleri, romanın ilk sayfalarından itibaren gözlemleriz. Örneğin, ana karakter Larry güç ve egemenliği ellerinde bulunduran beyazlarca ötekileştirilmesinin ilk örneğini, çocukluk deneyimlerinde yaşar. Üst-orta sınıf ailelerden gelen beyaz çocuklar tarafından aşağılandığını babasının ona, “okulda, kıyafetlerine gülerlerse aldırış etme” demesiyle anlarız (40). Bunun dışında, yaşadıkları yerde bile yoksul, beyaz bir işçi çocuğu olarak açıkça dışlanır: Zengin çiftçilerden olan Ben'in çiftliklerine girdiğinde kızı Bonnyfern, “babam maden süprüntüleriyle oynamama izin vermez! Çiftliğimizden defol, maden süprüntüsü!” diyerek onu kovar (44). Kız kardeşi Madge de, sokakta maden sahiplerinin çocukları tarafından “madenci piçi” denilerek aşağılanır (50). Larry, her ne kadar fikirleri sonradan değişecek olsa da, çocukluğunda yoksul, beyaz işçi sınıfına yönelik bu ayrımcılıkları kabullenir. Bu dönemi babasının “kafanı toplamalısın, çok çalışacaksın, madenci değil doktor ya da herhangi biri olacaksın” sözlerine karşılık, “buna söz vermek için isteksizdim, çünkü kamp çocuklarının nereye giderlerse gitsin, parya olacaklarını biliyordum” diye anlatır (60).

Larry'nin çocukluğunda, ailesinin işçi sınıfı kimliği nedeniyle diğer beyazlarca ötekileştirilmesi, yetişkinliğe geçiş sürecinde kendisinin de işçi sınıfına katılmasıyla asla değişmeyecek bir hale gelir. Artık, zengin çiftçinin kızı Bonnyfern'le arkadaş olmuştur. O fabrikalarda çalışıp gece okuluna giderken, Bonnyfern koleje başlamıştır. Bu dönemde, Bonnyfern Larry'nin düşündüğünün aksine, işçilerin hiç de zeki olmadığını,

günlük çıkarlar peşinde koştuklarını ve okuldaki sosyoloji profesörünün de bu görüşü desteklediğini, işçilerin bu düzende zengin olma hayali kurarak, yaşadıklarından hiç şikâyetçi olmadıklarını söylediğini belirtir:“Bu bir oyun, Larry, bir tür gerçeklerden kaçış. Konuşma kürsüsünde vaaz verenler gibi işçilerin cesur ve zeki olduklarına kendini inandırmakla rahat edeceksin. . . . Profesör Dan’e göre, her Amerikan işçisi bir gün kapitalist olacağına inanır. Bu yüzden sistemi bir milyoner kadar savunmak için heveslidir”(196). Üst-orta sınıf beyazlardan olan Bonnyfern ve sosyoloji profesörünün bu söylemleri, beyaz işçi sınıfını çıkarıcı, fırsatçı ve aptal olmakla suçlamaları onları beyaz ırka dâhil etmediklerinin bir göstergesidir. Beyaz işçi sınıfını içinde buldukları adaletsiz sisteme karşı çıkmamakla suçlayarak entelektüel açıdan yetersiz, ahlaki yönden de zayıf olduklarını düşünürler. Bir anlamda, beyaz işçi sınıfına yönelik bu tek tipleştirme onların beyaz ırktan sayılmadığının bir ifadesidir.

Romadaki güç ve zenginliğe sahip olan beyazların, Larry’ye ve kardeşi Madge’e yönelik aşağılayıcı sözleri ve beyaz işçi sınıfına yönelik suçlayıcı söylemleri yoksul beyaz işçi sınıfının Amerikan toplumunda maruz kaldığı kesişen ayrımcılıkların birer örnekleridir. Kısacası, beyaz işçi sınıfının ekonomik yönden başarısızlığı entelektüel ve ahlaki açıdan yetersiz olmalarıyla açıklanır. Bu yüzden, beyaz işçi sınıfı hem ekonomik, hem entelektüel, hem de toplumsal gücün temsili olan beyaz ırktan sayılmaz.

4.1.1.2.İğdiş Edilen (Emasculated) Erkeklik

Romanda beyaz işçi sınıfının diğer beyazların aşağılayıcı söylemleriyle beyaz ırktan sayılmayışlarının yanında, beyaz işçi erkeklerin egemen erkeklik yapısından da dışlandığı gözlenir. Beyaz işçi erkeklerin, erkeklikleri de kesişen ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıkları ekseninde yeniden tanımlanır. Bu çoklu, iç içe geçen baskı unsurları sonucu, cinsiyet kimliklerinin anlamı da ait oldukları sınıfsal konumla belirlenir, toplumsal bir anlam kazanır. Margaret Andersen’in da belirttiği gibi,

Kitlesel olarak, erkekler, kadınlar üzerinde güç kurar ancak resme ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet perspektifiyle baktığınızda bu gücün tüm erkekler için eşit olmadığını görürsünüz. . . . Yapısal açıdan büyük bir cinsiyet eşitsizliği var olsa da, ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet çalışmaları kimi grup erkeklerin

sınıf, ırk, hatta cinsel yönelimleri nedeniyle daha güçsüz olabildiğini (ya da daha güçsüz hissedebildiğini) açıklayarak, gücün çok boyutlu yapılarını ortaya çıkarır. (79)

Beyaz işçi erkeklerin, erkeklikle birlikte anılan güç ve iktidara sahip olamamasının nedeni ise sınıfsal konumlarıyla ilişkilidir. Mike Donaldson'ın da dediği gibi, “erkek egemen düzenden tüm erkekler faydalanamaz. . . . Genellikle işçi sınıfı erkekler ve siyah erkekler bu egemenlikten hariç tutulur” (645). Başka bir deyişle, ekonomik açıdan yetersiz olan erkekler bu statüye sahip olamaz. Amerikan toplumunda egemen erkeklik statüsü sadece beyaz ırkla değil, sınıfsal konumla ve pek çok diğer kimlikle ilişkilidir. R.W. Connell, Mike Donaldson ve Michael Mesner'ın çalışmalarında bahsettiği gibi, “. . . beyaz, heteroseksüel, üst-orta sınıf erkekler ekonomik, politik, askeri kurumları kontrol eder ve kültürle yüceltilen bir hegemonik erkeklik yapısı üretirler”(alıntılanan Pyke 531). Kısacası, beyaz işçi erkekler sınıfsal konumları sebebiyle egemen erkeklik statüsünü kazanamaz, yani hegemonik erkeklik yapısına dâhil olamazlar.

Hatta beyaz işçi erkekler hegemonik erkeklığe yani gücü ve zenginliği elde eden beyaz erkek statüsüne ulaşamadıklarından, bu sistemin içinde erkekliklerini yitirmiş olarak görülürler. Lynn Weber'in de belirttiği gibi, “kapitalist ekonomilerde, egemen erkeklik anlayışı ‘gerçek erkekleri’ ekonomik alanda güç kazanmış, mülkiyete, otoriteye ve rekabet yeteneğine sahip kişiler olarak resmeder ve fiziksel emek değil, zihinsel emek değerlidir mesajını verir”(26). Yani, kapitalist düzende, sınıfsal konumlarıyla bağlantılı olarak beyaz işçi erkekler hegemonik erkeklığın yanı sıra, ‘gerçek erkeklik’ statüsünü de kazanamazlar.

Toplumdaki beyaz işçi erkeklerin hegemonik erkeklığın yanı sıra, ‘gerçek erkeklik’ statüsünü de kazanamadıkları, yani erkekliklerini kaybettikleri, romanda yaralı ve sakatlanmış beyaz işçi erkek bedenleriyle temsil edilir. Bedenlerindeki yaralar ve izler bir anlamda, iğdiş edilmiş erkekliklerinin sembolleridir. Anlatıcı Larry, çocukluğunu konu aldığı ilk bölümlerde maden işçisi olan babasının ve kardeşlerinin ölümlerini, bedenlerinin ezilişlerini ve parçalanışlarını özellikle vurgular. Öncelikle, kardeşi Dan'in madende yaralanarak ölümünü anlatır: “Monkey Nest ona bir grev kırıcı olma şansını vermedi, çünkü on altısına gelmeden bir kayanın altında kaldı”(58). Yine

bir maden kazasında ölen babasının da yitirdiği uzvundan bahseder: “Büyük bir maden kömürünün altında kıvrılmış şekilde bulundu, fakat hala hayattaydı. Sağ gözünü yitirmişti”(74). Böylelikle, “. . . Monkey Nest Madeni, Sugar Creek mezarlığında yan yana yatan yığınla bedeni harcadı” diyerek maruz kaldıkları iş koşullarının nasıl parçalanarak ölümlerine neden olduğunu anlatır (99).

Larry, bu ölümlerin ardından fabrikalarda çalışmaya başladığında, üretim araçları içinde yaralanmış beyaz işçi erkek bedenlerine de tanık olur: “Joe Vash iki koltuk değneğiyle yürüyordu. Bir demir yığını üzerine düşmüştü ve vinç kullanan işçiler kalasları yukarı çekmişti”(144). Çalıştığı fabrikalarda, diğer işçiler tarafından benzer iş kazaları geçirmemesi için uyarılır:“Eğer kolunun etrafındaki bantta bir gevşeklik olursa silindirin arasına çekilirsin ve eline hoşça kal dersin belki koluna, belki de kafana”(167). Uzuvarlarını yitirmezse, organlarının işlevlerini yitireceğine dair de ikaz edilir: “Bu toz, tüm bu kimyasallar adamın ciğerlerini yer bitirir. . . ” (161). Çalışmaya başladıktan sonra bir işten diğerine geçer, demir fabrikasından çıkıp, en son Detroit’te bir otomobil fabrikasında işe başlar. Seri üretim hattına sahip olan bu fabrikada da yaralanmış işçilerle karşılaşır: “Kapıdaki güvenlik görevlilerinin çoğu bir şekilde sakatlanmıştı. Biri kolunu, biri elini kaybetmişti, bir diğerinin yanağı parçalanmış ve dişleri görünüyordu”(193).

Romandaki beyaz işçi erkeklerin bedenleri, üretim araçları içinde parçalanıp yok edilmektedir. Yaralanmaları ve uzuvarlarını yitirileri, sınıfsal konumları nedeniyle egemen erkek kimliğine sahip olamadıklarının bir sembolüdür. Üst-orta sınıf, beyaz erkek egemenliğinden sınıfsal açıdan ayrışma, erkek üstünlüğünün sorgulanmasına, başarısız erkeklik tanımlamasına ve hatta erkekliğin kaybedilişine neden olur. Romandaki beyaz işçi erkekler, ekonomik güce sahip olanların “gerçek erkek” ten sayıldığı kapitalist sistemde, egemen erkeklik yapısına eklemlenemez ve ‘gerçek erkeklik’ ten hariç tutulurlar.

4.1.2. Ayrımcılıklarla Mücadele Eden Yeni Bir İşçi Erkek Kimliğinin Tanımlanışı

Yukarıdaki alıntılardan da anlaşılacağı üzere, Larry’nin fabrikalarda tanık olduğu tüm beyaz işçi erkekler, maruz kaldıkları farklı egemenlik yapılarıyla hiçbir anlamda

mücadele etmezler. Artık, hegemonik erkeklik söyleminin dışında olmayı kabullenmişler, fabrikalarda karşılaştıkları tehlikeli ve ölümcül iş koşullarına karşı oldukça pasif bir duruşa sahiptirler. Romandaki beyaz işçi erkekler içinde, sadece Larry ve yeni işçi erkek kimliğini kazanmasına etken olacak işçi önderi olan Hans, bu egemenlik yapısına yenik düşmüş değildir. Larry çocukluktan yetişkinliğe geçiş sürecinde, erkek kimliğini henüz konumlandıramamıştır. Sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıkları kesişiminde yitirilen erkeklik tanımlamaları, Larry için henüz gerçekleşmemiştir. Çünkü Larry diğer yaralı beyaz işçi erkekler gibi tepkisiz ve pasif değildir, sürekli sorgulamalar içindedir. Yaşadığı kötü iş ve yaşam koşullarını değiştirme umudunu yitirmemiştir.

Ancak, fabrikalarda gördüğü yaralı işçi erkek anlatımlarından da anlaşılacağı üzere, sürekli yaralanma, başka bir deyişle erkekliğini yitirme korkusu içindedir. Örneğin, ilk iş deneyimi olan demiryolunda çalışırken endişe içinde bu korkuyu dışa vurur: “Çukura düşen bir adamın lokomotifin altında kalıp bacaklarını kaybettiğini duymuştum”(90-91). Fabrikalardaki diğer beyaz işçi erkekler gibi sonsuza dek sınıfsal konumunu değiştirememekten, ayrımcılıklara karşı tepkisiz bir duruma gelmekten korkmaktadır. Ama korku içinde olsa da tamamen bir yenilgi içinde değildir. Henüz, fabrikalarda çalışmaya yeni başlamış bir işçi erkek olarak korkularını, statü, kimlik arayışlarını ve egemenlik yapılarına dair sorgulamalarını yitirmemiştir. Larry'nin konumlandırmaya çalıştığı erkek kimliği, bir taraftan zenginliğe ve güce ulaşabilme arzusu, diğer taraftan da fabrikalarda tanık olduğu sakatlanmış, işçi erkek bedenleriyle ikilem içindedir. O henüz her şeyin başında olmanın etkisiyle, inatla Amerikan rüyasını sürdürür:“Her gece ders çalışıyorum ve tüm hayatım boyunca demir işçisi olmayacağım”(148).

Bir gece yeni tanıştığı işçi önderi Hans yanına gelip “Amerika’da öğrenciler, entelektüel bir hayat için hazırlanmak yerine hep para kazanmayı düşünüyor. Ama çoğu hayal kırıklığına uğruyor. Umarım sen onlardan biri olmazsın” diyerek, onu Amerikan rüyasını terk edip sosyalist harekete katılması yönünde teşvik eder (171). Fakat Larry ailesini madende kaybetmesine, erken yaşta fabrikalarda çalışmasına, tanık olduğu onca yenik düşmüş beyaz işçi erkek karaktere rağmen üst-orta sınıf beyaz erkek egemenliğine, yani hegemonik erkeklik yapısına dâhil olacağı umudunu hala

yitirmemiştir. Tüm bu yaşananlara rağmen Amerikan rüyasını terk etmemesinin nedeni, babasının roman boyunca defalarca ona doktor ya da avukat olması için ısrar etmesidir. Babasının tüm bu söylemlerini, gerçek erkekliğin sembolü olarak kabullenir: “Sonuçta oğullar, babalarının sesini ‘gerçek’ erkekliğin temsilcisi olarak içselleştirirler. .”(Barker ve Galansinski 95).

Fakat kaybetmediği Amerikan rüyasına, bir gün egemen erkeklik yapısına eklenebilme umuduna karşın, zaman geçtikçe fabrikalarda farklı işlere girip çıkmaktan başka çaresi kalmaz: “Bir buçuk yıl boyunca, kısa dönemlerde bir düzine işten ayrılmıştım. . . Yağ tenekesini kızgın patrona uzatmış ve dışarıdaki gün ışığını görmeye kaçmıştım. Pek çok işten ayrılmıştım. Fakat hiçbirinden kendi isteğimle çıkmamıştım” (207). İşverenine olan isyanından anlaşılacağı gibi, o diğer beyaz işçi erkeklerin aksine, işten çıkarılmak pahasına maruz kaldığı kötü iş koşullarına karşı çıkmıştır. Ancak, fabrikalarda çalıştıkça erkekliğini yitirme korkusu duyar ve maruz kaldığı ayrımcılıklara karşı bir kurtuluş yolu arar.

Dolayısıyla, Larry değişmeyen sınıfsal konumunun yarattığı erkeklik krizi içindedir. Babasının arzu ettiği “zenginlik ve güce kavuşmuş gerçek erkek” kimliğini bir türlü kazanamamanın ve fabrikalarda uzun yıllar çalışarak erkekliğini kaybetme korkusunun yarattığı gerginlik içindedir. Ava Baron’un da belirttiği gibi, “işçi sınıfı hikâyelerinde ve (erkeklik çalışmalarında) yaygın tema, erkeklerin erkekliklerini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalmalarıdır. Erkeklerin erkekliklerini kaybetmeme mücadeleleri ve buna dair endişeleri, krizlerle ya da tedirginliklerle simgelenir” (144).

The Disinherited romanında da bütünüyle bir erkeklik yitirilişi söz konusu değildir; buna sürekli bir karşı çıkış vardır. Çünkü Ava Baron’un da ifade ettiği gibi “erkekliğin geleneksel kavramları, toplumsal, politik, ekonomik ve teknolojik güçlerin altında tehlike içinde olduğundan, iki yüz yıldır matbaa, otomobil, demiryolu, inşaat işleri gibi farklı mesleklerden erkek işçiler, erkekliği yeniden tanımlayıp bu kimliği koruma mücadelesi içindedirler”(146). Bu yüzden, Larry de bir türlü elde edemediği zengin, güçlü, beyaz erkek egemenliği ve fabrikalardaki kötü iş koşullarına uyum sağlayarak yitirebileceği erkeklik ikilemine karşı bir kurtuluş, bir çözüm bulmaya

çalışır. Çocukluktan yetişkin erkek kimliğine geçiş süresinde, kriz içindeki erkek kimliğini yeniden yapılandırması gereklidir. Birbiriyle kesişen bu ayrımcılıklara karşı kendini var edebilmek için, yeni bir işçi erkek kimliği arayışındadır. Yukarıda da açıklandığı gibi, işçi erkekler toplumsal, politik ve ekonomik güçlerin altında erkeklik krizi içinde olduğundan erkekliklerini tekrar tanımlayarak, koruma arayışına girerler. Larry'nin hikâyesi de erkekliğin yeniden tanımlanarak, muhafaza edilmeye çalışıldığı tipik bir işçi erkek hikâyesi örneğidir.

Dolayısıyla, Larry sınıfsal açıdan yükselememesinin ve zaman içinde diğer beyaz işçi erkekler gibi yaralanıp, erkekliğinin iğdiş edileceği fabrikalarda çalışmak zorunda olmasının yarattığı erkeklik krizine çözüm olarak yeni, ayrımcılıklarla mücadeleci bir işçi erkek kimliği yaratmaya çalışır. Bu yeni ve mücadeleci işçi erkek kimliğinin yavaş yavaş ortaya çıktığını, ona sürekli okuldaki profesörünün işçi sınıfına dair çıkarımlarını anlatan Bonnyfern'e karşılık verişinden anlarız:

Profesörüne söyle burada kelebekler gibi yakalanacak biyolojik bir tür var. Tabi plastik eldivenleriyle bunu daha iyi yaparlar. Bizim dürtülerimizi davranışlarımızı açıklayıp, sınıflandırıyorlar. Kanımıza ve tadımıza deney tüplerinde bakıyorlar. . . . Ama bu bir oyun değil. Fabrikalarda fırtına gibi birdenbire ortaya çıkacak bir topluluk büyüyor! (206)

Görüldüğü üzere, Larry daha önce beyaz işçileri beyaz ırktan ayrı bir türmüş gibi gören, cahil ve çıkarıcı olmakla itham eden, aslında üst-orta sınıf beyaz erkekleri temsil eden profesöre karşı tepki dolu bir yanıt verir. Larry'nin bu tepkisi, işçi sınıfına yönelik tek tipler yaratarak egemenlik kuran üst-orta sınıf beyazlarla ve aynı zamanda güç ve zenginlikle anılan, bu kavramların dışında kalmış erkekleri 'gerçek erkek' olarak görmeyen hegemonik erkeklik yapısıyla mücadele etmeye başladığının göstergesidir. Bu tepkisi, kriz içindeki erkek kimliğine yeni bir anlam verdiğinin ilk işareti olur.

Fakat esas mücadeleci yeni işçi erkek kimliği, ekonomik krizle gelen işsizlik döneminde Amerikan rüyasını tamamen terk etmesiyle ortaya çıkar. Yazar Jack Conroy, ekonomik krizin patlak verdiği bu yılları "bir dönemin sona erişiydi, Hoover zenginliğinin fırtınalı günbatımıydı" diyerek ima eder (211). İşte bu dönemde, Larry ailesinin yaşadığı maden kampından uzakta yer alan fabrikadaki işinden de çıkarılır. İş arar ama "sokakların köşe başlarında, fabrika kapılarında [işsiz] erkekler" vardır (214).

Arkadaşı Bonnyfern'den annesinin çok kötü durumda olduğuna, her şeyini kaybettiğine, para göndermesi gerektiğine, halası Jessie ve üç çocuğuyla hala o kampta yaşadığına dair mektup alır. Arkadaşı Ed ile şehirden Monkey Nest'e dönüş kararı verir. Yolda da çalışmak için iş ararlar ama "her iş için düzinelerce erkek" vardır (229). İşsizliğin bir sebebi de kapanan iş yerleridir: "Fabrikalar baharda da açılmadı, fakat mülksüzlerin akıntıya sürüklenişi tekrar başladı"(262). Kısacası, yazar Jack Conroy bu dönemi Larry'nin "yapacak hiçbir şey, gidecek hiçbir yer yoktu. . . . Her yerde odunları et için takas etmek isteyen bir sürü aç insan vardı" sözleriyle anlatır (260). Sonunda Larry, "ataerkillik otoritesi" olan babasının istediği gibi bir doktor olamamış, zenginlik ve güce ulaşamamıştır (Barker ve Galasinki 94). Larry, nereye giderse gitsin işsizlikle boğuştuğu süreçte artık Amerikan rüyasını tamamen yitirir. Annesine, "babam her zaman benim doktor ya da avukat olmamı istedi . . . ve şimdi ben hiçbir şey olamadım" deyişinde bu vazgeçiş fark edilir (261).

Fakat Larry'nin bu söylemi bir yenilgiyi, erkeklerin güç hiyerarşisinde kaybedişini değil, hegemonik erkeklığe ve üst-orta sınıf beyaz ırk kimliğine sahip olma arzusunu tamamen terk edişini açıklar. Artık, diğer beyazların aşağılamalarına karşı utanç ve pişmanlığın yerini öfke alır. Yeni, mücadeleci işçi erkek kimliği şu söylevinde tanımlanır:

Artık bu işlerde çalışmaktan bir zamanlar olduğu gibi utanmıyorum ve gençliğimin büyük ve görkemli ihtiraslarına ulaşmak için tek yol sınıfımla, mülksüzlerle, mirassızlarla, tuğla döşeyicilerle, külüstür arabayla dolaşanlarla, göçmen işçilerle, ucuz otellerde konaklayan toplum dışına itilmişlerle, kimsesizlerle birlikte ayaklanmak olduğumu biliyorum. İncitici her söz, kenarda sessizce izleyen zenginlerin bakışları, gizlenmeler ya da küçümsemeler beni utandırmıyor aksine kızdırıyor.(265)

Açıkçası, "sonunda Larry Donovan klasik bir aydınlanma anı (epiphany) yaşar" (Klein 152) Larry'nin bu ifadesiyle, yeni mücadeleci işçi erkek kimliğinin yanında, toy çocukluk döneminden politik açıdan aydınlanmış bir yetişkin kimliğine de ulaştığı da resmedilir.

4.1.3.Beyaz İşçi Erkeklerin Dayanışması

Her ne kadar Larry ve romandaki diğer beyaz işçi erkekler, üst-orta sınıf beyaz erkeklerin egemenliği altında birbiriyle kesişen çoklu ayrımcılıklara maruz kalsalar da Amerikan işçi sınıfı içinde ayrıcalıklı konumdadırlar. Donna Langston'un belirttiği gibi, "işçi sınıfının aristokrasisi -sendikalaşmış, vasıflı işçiler- daha çok beyaz erkeklerdir ve kendilerini daha çok kadınların ve beyaz ırktan olmayanların oluşturduğu vasıfsız işçilerden, işsizlerden ve yoksullardan üstün görürler" (114). Bu yüzden, beyaz işçi erkekler genellikle kadın işçiler ve beyaz ırktan olmayan işçiler üzerinde egemenliğe sahiptirler.

Fakat Larry'nin tanımladığı yeni, mücadelecı işçi erkek kimliğinde Afrika kökenli işçilere karşı tutumu, diğer beyaz işçi erkeklerin tutumlarından farklıdır. Larry, diğer beyaz işçi erkeklerin, beyaz ırktan olmayan işçiler üzerinde kurduğu egemenlik yapısına dâhil olmaz. Bunu son olarak girdiği tuğla döşeme işinde, altmış yaşındaki siyah işçi Moss şiddet gördüğünde, beyaz işçi erkeklerden birinin "güneş yüzünden bir zenciye doktor çağırmaktan mı bahsediyorsun? Kesinlikle deli olmalısın" demesine rağmen, doktor çağırısı yaparak onu ölümden kurtarmasıyla anlarız (271). Bu ırkçılık karşıtı görüş, tanımladığı yeni, mücadelecı işçi erkek kimliğinin bir parçasıdır.

Larry yeni, mücadelecı işçi erkek kimliği bağlamında ırkçılık karşıtı bir tutuma sahip olsa da, kadınlara karşı cinsiyetçi yaklaşımı devam eder. Aslında Larry, bu yeni kimliğini tanımlamadan önce de işçi kadınlara yönelik küçümseyici bir tutum içindedir. Örneğin, Birinci Dünya Savaşı'nın arka planda olduğu bölümlerde, çevresindeki beyaz işçi kadınların savaşa karşı mücadele etmek için hem teorik hem de pratik anlamda yetersiz olduklarını tekrarlar. Bunu ilk olarak, on beş yaşındaki Wilma ile olan ilişkisinde onu yalnızca cinsel arzuya, cinsellikle bağdaştırması ve toplumsal olaylara duyarsız, sığ fikirli olmakla yargılamasıyla anlarız: " 'Ne zaman tekrar bir araya geleceğiz, tatlım?' Wilma'nın sesi kulaklarımda yankılandı. Bir anda ona döndüm. Şehvetin, günahın somutlaşmış hali olmuştu. Kadınlar siperlerde savaşıyor ve ölüyorken, bu basit kız sokaklarda duyulan mahşeri olaylar karşısında tepkisiz haldeydi"(109). Ayrıca, Larry annesini de politik bilinç kazanamayacak ölçüde

entelektüel anlamda yetersiz olmakla suçlar: “Sonra annemin savaş hakkında ne düşündüğünü hatırladım, fakat sadece bir kadındı ve bu tür şeyleri anlamazdı” (110).

Son olarak, çevresindeki kadın işçileri görmezden gelişinin ve onları baskıcı sistemlere karşı mücadele etmek için duygusal ve zihinsel açıdan güçsüzlük ve yetersizlikle suçlayışının bir diğer göstergesi, Bonnyfern’e olan tutumudur. Larry, çocukluğundan bu yana âşık olduğu, başta orta sınıftan olan ancak, ailesi büyük buhran yıllarında proleterleşen Bonnyfern’i, bu yeni mücadeleciler işçi erkek kimliği bağlamında terk eder ve kendini proletaryaya adar. Yeniden tanımladığı işçi erkek kimliğinde, Bonnyfern’in ne kadar güzel olduğunu düşünse de özgürlüğüne engel olacağı fikrine sahiptir : “Yüzünün esmerleşmesine, ellerinin sertleşip, kızarmasına rağmen her geçen yıl daha da güzelleştiğini düşündüm. Fakat özgür olmalıydım”(283). Kısacası, roman işçi kadınların aksine, ayrımcılıklarla mücadeleciler beyaz işçi erkek kimliğinin kutsanıdır. Romanda, kadının devrimci mücadelede bir tehdit unsuru olarak algılanması, yalnızca duygusallıkla, cinsellikle ilişkilendirilmesi, politik bilinç oluşturabilecek bir entelektüellikten uzak olduğunun düşünülmesi ataerki düzenin cinsiyetçi tutumunun bir yansımasıdır.

Tanımladığı yeni, mücadeleciler işçi erkek kimliğinin ardından Larry’nin karşısına, kendi gibi hegemonik erkeklik yapısına ve üst-orta sınıf beyazların egemenliğine yenik düşmemiş olan işçi karakter Hans yeniden çıkar. Larry, ona neden kasabaya geldiğini sorduğunda, “öğütleniyorum. Önce şehirlerde; şimdi de çiftçiler arasında. . . . Dinle, Larry! Saint Louis de, on beş bin kişi devletten yardım için şehir merkezine doğru yürüdü. Polisler gaz bombası atmaya başladı. Devasa bir zenci, bombaları geri attı ve polisleri yere devirdi. Kolları omuzlarına kadar yandı, ama bombaları yakaladı. Bu muhteşemdi” diyerek karşılık verir (266). Ardından, Larry’nin yeni, mücadeleciler işçi erkek kimliği bağlamında, eylemsel anlamdaki ilk değişimi, gezgin bir devrimci işçi önderi olan Hans’a katılmaya karar verişiyile gerçekleşir. Bu yolculukla, Hans gibi devrimci bir önder olacak yeni, ayrımcılıklarla mücadeleciler işçi erkek kimliğini onaylayacaktır. Hans’ın teşvikiyle yolculuğa çıkmadan, işçilere mücadele bilinci kazandıracak söylevler vermeye başlar: “Masanın yanında dururken, Hans beni dirseğiyle dürttü. ‘Şimdi sıra sende’ dedi. İtiraz etmedim. Bu adamlara söyleyeceğim bir şeyler olduğunu düşünüyordum. Önce biraz korktum. Bir süre sonra rahatladım ve

kalabalığın tepkisi ile canlandım. Mutluluk içinde, bunun babamdan miras kalan bir yetenek olduğunu düşündüm” (282). Her ne kadar babası, avukat ya da doktor olup, üst-orta sınıf beyazların egemenliğine ulaşması için ısrar etse de, aslında -yazar Jack Conroy’un biyografisinden de anlaşılacağı üzere- devrimci bir işçi önderidir. Larry, babasının mirasını devraldığı söylerken, aynı onun gibi bir işçi önderi olacağını ima eder.

Sonuç olarak, romanın ana karakteri Larry, beyaz bir işçi erkek olarak deneyimlediği kesişen sınıf, ırk ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarına karşı ilk çözüm olarak düşündüğü Amerikan rüyasını elde edemez. Böylelikle üst-orta sınıf, beyaz erkeklerin oluşturduğu hegemonik erkeklik yapısına da katılamaz. Sınıfsal konumunu değiştirememenin ve her an erkekliğini kaybedeceği korkusunun ortaya çıkardığı erkeklik krizine, ayrımcılıklarla mücadeleci ve güçlü bir işçi erkek kimliğini yaratarak çözüm bulur. Bunu, romanın son sayfasında arkadaşı Ed’in, Larry’e söylediklerinden anlarız: “Bir diğer zor kış geliyor. . . Fakat bunun diğerleri gibi olmayacağını düşünüyorum. Sen ve ben farklı birer ruh kazandık” (284). Bu söylem Larry’nin yeni kimliğin göstergesidir. Larry sonunda yeni erkek kimliğini yaratır ve erkekliğini yeniden tanımlar. Joseph M. Armengol’un de bahsettiği gibi,

Büyük buhran yılları edebiyatı erkek işçilerin konu edildiği ve işçi sınıfı tarafından yazılmış, maden işçilerine dair proleter romanlarını da içeren ‘maskülen’ kurgularla doludur. . . .Tüm bu romanlarda, işçi sınıfından gelen ana karakterler, sabırlı bir şekilde ekonomik adaletsizliğe karşı kurban olmayı reddeden ‘güçlü’ erkekler olarak resmedilir. . . . Büyük buhran döneminin, erkekleri iğdiş (emasculated) edilmiş gibi hissettirdiği açıktır ve bu yüzden Amerika, [bu dönem boyunca] pek çok duvar resimlerinde ve proleter metinlerinde yer alan güçlü beden simgeleriyle onlara erkekliklerini tekrar kazandırmayı amaçlar. (63)

Anlaşılacağı üzere, romanda ana karakter Larry, üst-orta sınıf, beyaz erkek egemenliğine dayalı düzende var olabilmek için yeni, yetişkin işçi erkek kimliğini, önderlikle ve kahramanlıkla nitelendirmeyi seçer. Bu yeni işçi erkek kimliğinde, bir işçi önderi, ayrımcılıklarla mücadeleci bir kahraman olur. Dolayısıyla, bu yeni, mücadeleci işçi erkek kimliğiyle bir şekilde kaybettiği “güçlü erkek” statüsünü kazanmaya çalışır.

4.2. The Girl

The Girl romanının yazarı Meridel Le Seuer, kitabının 1990 basımının arka kapağında, West End Yayınevi tarafından belirtildiği gibi, “yaşamı boyunca ülkenin her tarafında dersler vermiştir. . . . Bu romanı [onun] en çok takdir alan çalışmasıdır”. Meridel Le Seuer, eserinin Sonsöz bölümünde, romanının kurguya değil, işçi kadınların kendi hayatları hakkında yazdıkları hikâyelere dayandığını açıklar:

Büyük buhran yıllarının kahraman kadınlarına adanan bu hatıra, aslında onlar tarafından yazılmıştır. . . . O dönemde ses kayıt cihazı yoktu ve hikâyelerine kâğıda yazılmış olarak aldım. Bazıları yaşadıklarını tam olarak yazamadı ve bazıları da kimi zaman otobüs duraklarında ısınmaya çalışırken, kimi zaman yardım kuruluşlarında yiyecek kuyruklarında beklerken acı içinde kaleme aldılar. . . . Onlar, bana hayatlarının kesinlikle değersiz olmadıklarını, aksine biz kadınların insan tohumunun tek taşıyıcısı olduğunu gösterdiler. (133)

Bu yüzden, “Meridel Le Seuer bu romanıyla, okuyucuya yalnızca 1930’lu yıllar hakkında bilgi vermez, deneyimlerine de ortak eder” (Schleuning 134). Diğer bir deyişle, dönemin işçi kadınlarının, ekonomik zorluklar, toplumsal baskılar içinde geçen yaşamlarını konu alan roman okuyucuya oldukça gerçekçi bir bakış açısı sunar. Roman kısaca, kırsaldan gelmiş isimsiz beyaz işçi Kız⁴’ın, şehirdeki bir barda çalışmaya başlayıp tanıştığı beyaz işçi kadınlar Belle, Amelie ve Clara ile dostluklarını anlatır. Ayrıca, roman Kız’ın şehirde, genç kızlıktan yetişkinliğe geçiş sürecinde yoksulluğa, erkek tacizine ve şiddetine, devletin kısırlaştırma politikalarına karşı çıkma mücadelesini ve tüm bu ayrımcılıklarla birlikte mücadele etmek adına kurulan işçi kadın dayanışmasını konu alır.

Tezin birinci bölümünde belirtildiği gibi, Amerikan toplumunda ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıkları ayrı ayrı ele alınabilen toplumsal ilişkiler olmayıp, iç içe geçmiş yapılar olduğundan, farklı ırk, cinsiyet, sınıf kimliğindeki bireyler bu ayrımcılıkları farklı açılardan deneyimler. Bu sebeple, tezin bu bölümünde Meridel Le Seuer’un *The Girl* romanında konu edilmiş olan beyaz işçi kadın karakterlerin sınıfsal konumlarının yarattığı ayrımcılık deneyimleri, sahip oldukları beyaz ırk ve kadın

⁴ Tez boyunca, isimsiz ana karakter, romanın isminde de geçtiği gibi “Kız” olarak adlandırılacaktır.

kimlikleriyle bağlantılı olarak, tüm bu kimliklerin yarattığı kesişen ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıkları bağlamında incelenecektir. Çünkü Margaret Andersen'in da öne sürdüğü gibi, “. . . ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri, ayrımcılıkların ve egemenliklerin kesiştiği yapılardır. . . . Kadınlar sadece toplumsal cinsiyet değil, sınıf, ırk, cinsel yönelim ve deneyimledikleri pek çok ayrımcılıkla toplumda konumlanırlar”(76). Diğer bir deyişle, “ezilmiş kadınların deneyimleri ancak, ırk, etnik kimlik, sınıf, cinsel yönelim, göçmenlik ve engellilik durumlarının toplumdaki kesişen ilişkileriyle anlaşılabilir” (Sokoloff 155). Dolayısıyla, romandaki işçi kadınların maruz kaldıkları cinsiyetçi ayrımcılıklar hayatlarına etki eden sınıf ve ırk gibi diğer eşitsizlikler ve güç ilişkileriyle yapılanmıştır ve bu kadınların ayrımcılık deneyimleri tüm bu unsurların göz önüne alınmasıyla açıklanabilir. Yaşadıkları ayrımcılıklar beyaz işçi kadınlara özgüdür.

Kısacası, bu bölümde toplumda birbiriyle iç içe geçmiş olarak yapılanan ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarına dair romandaki beyaz işçi kadınların yaşantılarından örnekler verilecektir ve romanın ana karakteri olan isimsiz Kız'ın bu ayrımcılıklara karşı nasıl bir mücadele içine girdiği resmedilecektir. Kesişen ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet ayrımcılıkları ekseninde, egemen beyaz ırk ve her daim ayrımcılıklara maruz kalan kadın kimliklerinin işçi sınıfı kimliğiyle birlikte yeniden yapılandırılışı ve toplumsal bir anlam kazanışı açıklanacaktır. Romandaki karakterlerin yaşantılarından örnekler verilerek, beyaz işçi kadınların toplumdaki çoklu egemenlik yapılarında nasıl ötekileştirildiklerinin analizi yapılacaktır.

4.2.1.Beyaz İşçi Kadınların Kesişen ırk, Sınıf, Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılıkları Deneyimleri

4.2.1.1.Cinsel Taciz ve Şiddet

Romanda, beyaz işçi kadınların en göze çarpan ayrımcılık deneyimlerinden biri, farklı sınıflardan beyaz erkeklerce uygulanan cinsel taciz ve şiddettir. Açıkçası, “Amerikan toplumunda cinsiyetçilik, kadınlardan daha çok erkeklere gücün verilmesine neden olan birbirine geçmiş pratikler, gelenekler, fikirlerdir” (Blood ve diğ. 134). Fakat erkeklerin kadınlara yönelik uyguladığı şiddete ve cinsel tacizlere sadece cinsiyetçi

ayrımcılıklar olarak değil, cinsiyetçiliğin kapitalist sistemle olan ilişkisi çerçevesinde bakılmalıdır. Çünkü “cinsiyetçilik ve kapitalizm iç içe geçmiş yapılardır, açıkçası ekonomik sistemi tekrar yapılandırmadan cinsiyetçiliğin toplumdan sökülüp atılması mümkün değildir”(Blood ve diğ. 137). Bu yüzden, beyaz işçi kadınlara uygulanan şiddeti ve cinsel istismarları, yalnızca cinsiyet ayrımcılığı olarak değil cinsiyetçiliğin sınıfsal konumla olan bağlantısıyla açıklamak gereklidir.

Kadınların maruz kaldığı cinsel taciz veya şiddet üzerine incelemeler yapan yazarlar da, bu cinsiyetçi tutumları sınıfsal farklılıklara dayandırır. Bu yazarlar şiddetin sınıfsal hiyerarşide yenik düşmüş işçi erkeklerin işçi kadınlar üzerinde bir tür hâkimiyet kurma biçimi olduğundan söz eder. Örneğin, Bell Hooks’a göre, “egemenlik kültüründe herkes, şiddeti toplumsal kontrol aracı olarak görüp, hiyerarşik yapıları tehdit edildiğinde fiziksel ya da duygusal ceza olarak uygular” (82). Ayrıca, Ursula Dibble ve Murray A. Straus’un da belirttiği gibi, “itibar, para ve güce sahip olan üst sınıftaki erkeklerin aksine, düşük gelir grubundaki erkekler kadınların üzerinde otorite kurabilecek hiçbir kaynağa sahip değildir. Başka bir olanakları bulunmadığından, fiziksel şiddet düşük gelirli erkeklerin kadınlar üzerinde otorite kurma yöntemi haline gelir”(177). Bu açıklamadan da anlaşılacağı üzere, kapitalist sistemde zenginlik ve güçle ilişkilendirilen “gerçek erkek” tanımına uymayan işçi erkekler, kazanamadıkları zenginlik ve gücü, işçi kadınlara uyguladıkları şiddetle telafi etmeye ve bu sayede kadınlar üzerinde bir egemenlik yapısı kurmaya çalışırlar.

Bununla birlikte, zenginlik ve güce sahip, “gerçek erkekler” olarak nitelendirilen üst-orta sınıf beyaz erkekler de kadınlara yönelik cinsel tacizin failleri olur. Alison Phipps’in de öne sürdüğü gibi, “. . . düşük gelir grubundaki kadınların, orta sınıf kadınlara göre cinsel şiddet deneyimiyle karşılaşma ihtimallerinin çok daha yüksek olduğu unutulmamalıdır” (671). Çünkü “kapitalist sistemdeki sınıf yapısı, ekonomik ve politik alanlarda gücü elde eden erkeklere cinsel sömürünün de temsilcileri olmalarına cesaret verir” (Davis). Ayrıca, tacizlerinin bir diğer nedeninin de, karşı koyulmaz cinsel arzuları yerine, kadınlar üzerinde hâkimiyet kurma isteklerine dayandığı açıktır:

Susan Brownmiller, bir klasik olan Against Our Will kitabında, tecavüz hakkında liberal-feminist teorilere bir dayanak oluşturur. Tecavüzü, erkeğin

durdurulamaz cinsel isteği yerine, şiddet yoluyla egemenlik kurması, tecavüz tehdidini ise, kadınların özgürlüğünü kısıtlayan, erkeklerin himayesi altına girmesini sağlayan bir toplumsal kontrol biçimi olarak tanımlar. (alıntılanan Phipps 668)

Bunun yanında, üst-orta sınıf beyaz erkeklerin özellikle beyaz işçi kadınlara yönelik cinsel tacizlerini toplumsal zeminde meşrulaştırmak adına bazı tek tipler de yarattıkları söylenebilir. Daha önce de bahsedildiği gibi, egemen gruplar ayrıcalıklarının devamını yarattıkları tek tipler aracılığıyla gerçekleştirir. Bu bağlamda, beyaz kadınlar bakirelik ve fahişelik arasında, iki kutuplu bir anlayışla tek tipleştirilirler: “Beyaz işçi kadınlar, ‘fahişe’ olarak görülürken, üst sınıf beyaz kadınlar ise cinsel anlamda soğuk olarak tanımlanırlar” (Andersen 85). Yani, beyaz işçi kadınlar cinsel yönden kışkırtıcı olmakla suçlanırlar ve onlara yönelik cinsel tacizler bu yolla meşruiyet kazanır.

Tüm bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere, işçi kadınlara yönelik şiddet, işçi erkeklerin sınıfsal konumu gereği kaybettiği gücü, yani “erkekliği” elde etmesine, bir şekilde kadınlar üzerinde hâkimiyet kurmasına katkıda bulunur. İşçi kadınlara yönelik cinsel taciz ise üst-orta sınıftan beyaz erkeklerin sınıfsal konumlarının onlara verdiği cesareten kaynaklanır ve kadınlar üzerindeki hem toplumsal hem de ekonomik egemenliklerini sürdürmelerine yardımcı olur.

Bu yüzden, romandaki beyaz işçi kadın karakterlerin farklı sınıflardan gelen erkeklerin cinsel istismarına ve şiddetine maruz kalmaları, kapitalist sistemin, diğer gruplar gibi erkekler arasında da yarattığı güç farklılıkları ve rekabet ilişkisiyle yorumlanmalıdır. Beyaz işçi kadınlar, dolaylı biçimde de olsa, sınıfsal farklılıklarla erkekler arasında da hiyerarşik bir düzen yaratan, ‘gerçek erkekliği’ zenginlik ve güçle tanımlayan, dolayısıyla erkeklere dair de toplumsal cinsiyet rolleri üreten kapitalist sistemin, şiddet ve cinsel taciz mağdurları haline gelmiştir.

Romanda zenginliği ve gücü elde etmiş erkeklerin sınıfsal konumlarına dayanarak kadınları cinsel açıdan sömürmesinin ve böylelikle kadınlar üzerinde egemenliklerinin devamını sağlamanın en dikkat çekici örneklerinden biri, bir seks işçisi olan Clara’nın yaşadıklarıdır. Kız’ın seks işçisi arkadaşı Clara için, “. . . kaç adam, ona dokunarak, fısıldayarak, bir gecelik sıcak bir yer biliyorum diye konuştu . . .

bıyıkları ve sakallarıyla, ince ve dolgun yüzleriyle, ayakları, omuzları ve kalçalarıyla yüzlerce adam görüyorum” demesiyle, defalarca cinsel istismara uğradığını anlatır (51). Bunun yanında, Clara çocukluğunda üvey babasından şiddet görmüş, on üç defa kürtaj olmuştur. Yaşadıklarının psikolojik etkilerine çoğu zaman dayanamaz:“Bana daha önce intiharı denediğini söyledi, bu yüzden ölüm ona yabancı değildi” (21). Fakat Clara sınıfsal konumunu değiştirmek için yine de erkeğe bağımlı bir hayalin peşinde koşar, umudu hayalini kurduğu bir erkeğe dairdir.“Belki benimle evlenmek isteyen ve Norveç’e götüren hoş bir adamla tanışırım” diyerek bu hayalini dile getirir (104).

Her alanda gücü ellerinde bulunduran üst-orta sınıf beyaz erkeklerin gerçekleştirdiği bir diğer cinsel sömürü örneği, Kız’ın çocukluğunda yaşadığı cinsel istismardır. Hatta babası da, yaşadığı cinsel istismara göz yummuştur:

Kuraklık sırasında her şey ölüyordu ve annem çocuklarının bir sonraki olabileceğini düşünerek ağlıyordu. . . . Yardım kuruluşu, beni Bayan Cranack için çalışmaya gönderdi ve annem en azından besleyecek bir boğazın azaldığını söyledi. Babam ise hiçbir şey söylemedi. . . . Yaşlı adamın her gece odama geldiği ve benimle aynı yatakta yatmak istediği için eve geri döndüğümde bile tek bir kelime etmedi. . . . Bana nasıl davrandıklarını sorduğunda günde on sekiz saat çalıştığımı söyledim, bana baktı ve sigarasını içmeye devam etti. (27)

Son olarak, üst-orta sınıf beyaz erkeklerin sınıfsal konumlarından cesaret alarak gerçekleştirdiği bir diğer cinsel istismar da Belle’nin çocukluğunda yaşadıklarıdır. Ama yine de, Belle ona bunu yapan erkeğe karşı öfkeli değildir. Clara gibi kurtuluşu erkeklerde görür:“Babamın arkadaşı olan o adamla evlenmeliydim. Sadece çocuktum. Kucağına oturduğumda beni seveceğini düşünmüştüm” (47).

Daha önce de bahsedildiği gibi, romanda yalnızca cinsel istismar değil, erkek şiddeti de beyaz işçi kadınların yaşadığı ayrımcılık deneyimlerindedir. Belle çocukluğundaki cinsel tacizden sonra, kocası Hoinck’den de şiddet görür, bundan şikâyet eder ama evden ayrılmaz ve Kız’a evlenmesi için nasihatler verir: “. . . Hoinck benim para kazanmamı istiyor ve sonra da kıskançlıktan dövüyor. Nasıl hem para kazanıp hem de tek bir adama bile bakmadan durabilirim? Neden evlendim ki? Kendi işimi yapabiliydim. Ama evlenmelisin tatlım. Evlilik harika bir şey” (67). Kız ise ilk

şiddet deneyimini aile içinde yaşar. Babası ona, annesine ve kardeşlerine sürekli şiddet uygular. Ölmeden önce Kız'a gönderdiği mektupta şu sözleri söyler : “Ne işim var ne de bir dükkânım. Ekonomik olarak bitik haldeyim. Tamamen kaybetmiş bir adamım. . . . Hayatımın en iyi zamanlarında kendimi size adadım. . . . Tanrı biliyor ki çocuklarıma karşı sorumluluğumu yerine getirdim. Farklı düşünüyorsanız takdir sizindir. Hoşça kalın. Bana yaptığınız gibi çocuklarınız da sizi cezalandırsın” (28). Ayrıca, romanda babasının şu tepkili sözlerine de tanık oluruz: “Hepiniz bana karşısınız. Herkes bana karşı [. . .] Hayatım boyunca köle gibi çalıştım. Gece gündüz çocuklarım için çalıştım. Çocuklarım için evler inşa ettim. Bu ülkede her yerde iş aradım” (32). Fakat Kız'ın annesi, kocasının ona ve çocuklarına uyguladığı şiddete karşı çıkmamış ve erkek egemenliğine boyun eğmiştir. Babasının ani ölümünden sonra kızına “umarım baban gibi biriyle evlenirsin ve çocukların olur, kızım” sözleriyle bir erkekten bağımsız olarak var olamayacağı gerçeği resmedilir (37). Kız ailesini terk edip şehre gelişiyle, iş yerindeki ve duygusal ilişkilerindeki erkeklerden de şiddet görür. Özellikle, işsiz sevgilisi Butch tarafından defalarca şiddete uğrar: “Butch delirdi ve bana vurdu” (45) ; “babamdan sonra kimse bana vurmamıştı. . . . Ağzım şişmişti” (75) . Butch'un sürekli öfke ve şiddet gösterme eğiliminde olduğunu şu sözlerinden anlarız: “Herkesi dövme, dünyadaki herkesi dövme istiyorum” (15, 24). Hatta Kız, ondan hamile kaldığını söylediğinde “ondan kurtul. Eğer bunu sen yapmazsan, bir makasla ben hallederim, yapacak başka bir şey yok” der (70). Butch onu tehdit de etse, zorlasa da Kız kürtajı reddeder ama onu yine de terk etmez. Butch, zenginleşip Amerikan rüyasını gerçekleştirme çabasındadır. Kız da onunla üst-orta sınıf beyaz ırka dâhil olma hayalini paylaşarak banka soygununa katılır. Butch soygunda yaralanıp ölene dek, ona bağlılığını ve sevgisini sürdürür. Ayrıca, iş arkadaşı Ganz “benimle ol. . . . Artık kışı ceketsiz geçirmek zorunda kalmazsın, sokaklarda yürümezsin, sana her şeyi verebilirim” dese de Kız onu reddeder ve şiddetine maruz kalır: “Ganz sakat elini birdenbire kaldırdı ve bana vurdu” (53). “Sonsuza dek karanlık bir kuyuya düştüğümü sandım. Işığın bir daha asla parlamayacağını düşündüm” (62).

Tüm bu örneklerden anlaşılacağı üzere, romandaki beyaz işçi erkekler, sınıfsal konumlarıyla yitirdikleri “gerçek erkeklik” statüsünü, kadınlara şiddet uygulayarak kazanmaya çalışırlar. Hegemonik erkeklik, yani ekonomik güce dayanan egemen

erkeklik yapısında var olamayıp, kendilerinden daha dezavantajlı konumda olan işçi sınıfı kadınların üzerinde şiddet aracılığıyla egemenlik kurmaya çalışırlar. Sınıfsal konumları gereği kaybettikleri iktidarı, kadınlar üzerinde baskı kurarak kazanmaya çalışırlar.

Bununla birlikte, romanda pek çok beyaz işçi kadın karakterin cinsel istismara ve şiddete uğramalarına rağmen erkekleri kurtarıcı olarak görmeleri düşündürücüdür. Bu kadınlardan hiç biri mücadele etmek adına bir şey yapmamaktadır. Erkeklerden gördükleri şiddeti ve cinsel istismarı kabullenmişlerdir. Kız'ın da dediği gibi bu ayrımcılıklar içinde kendilerini var edecek hiçbir fırsatları yoktur: “Yaşamak için hiçbir şansın olmadığı, soğuk ve acı bir yerde büyüyüyoruz”(52).

4.2.1.2. Zorunlu Kısırlaştırma

Romanda beyaz, işçi kadınların deneyimlediği bir diğer ayrımcılık da, *The Disinherited* romanındaki beyaz işçi erkeklerin deneyimlerine benzer şekilde, üst-orta sınıf beyazlarca ötekileştirilmeleridir. Tıpkı, *The Disinherited* romanındaki beyaz işçi erkekler gibi, onlar da üst-orta sınıf beyazlardan ayrıştırılırlar ve beyaz ırka dâhil edilmezler. Ancak, onların ayrımcılık deneyimleri kadın kimlikleri doğrultusunda, beyaz işçi erkeklerinkinden farklıdır. Romanda beyaz işçi kadınlar, “beyaz süprütü” benzeri aşağılayıcı söylemler yerine, oldukça çağdışı ve ırkçı bir anlayışla zorunlu kısırlaştırılma ile karşı karşıyadır. Beyaz işçi kadınların bedenlerine yönelik bu şiddet, tıpkı beyaz işçi erkeklerde olduğu gibi, beyaz ırkın sadece zenginlik ve başarıyla ilişkilendirilmesinin bir sonucudur. Fakat bunun bir diğer sebebi de, beyaz işçi kadınların yoksulluğun taşıyıcısı olarak görülmeleridir.

Romandaki beyaz işçi kadınların maruz kaldığı zorunlu kısırlaştırma ABD tarihinde “öjenik çalışmalar” adı altında gerçekleşmiştir. Annalee Newitz ve Matt Wray'in ifade ettikleri gibi, “1880’lerden 1920’lere kadar Öjenik Kayıt Ofisi (ERO) ve buna bağlı araştırmacılar, on beş farklı ‘öjenik aile çalışması’ ortaya çıkardı ve bu kapsamda kırsal alandaki çok sayıda yoksul beyazı genetik açıdan kusurlu olarak göstermeye çabaladı” (1). Aslında, “Öjenik çalışmaların amacı sadece kalıtsal bir hastalığı yok etmek değil, bu nüfusun üreme haklarını ellerinden almaktı: [soylarının

devamını istemeyen bu ırkçı bakış açısında] yoksulluk kalıtsal bir hastalıktı” (Leyda 43). Öjenik Kayıt Ofisi amacına ulaştı ve “yeni kurulan medikal ve psikiyatrik kuruluşların alanlarını genişletmek için bu çalışmalarını kullanması, yoksul beyazların zorunlu bir şekilde kısırlaştırılmasıyla sonuçlandı ”(Newitz ve Wray 2). Dolayısıyla, öjenik çalışmalar, yoksul beyazların diğer beyazlardan yalnızca sınıfsal olarak değil genetik ve biyolojik açıdan da farklı ve kusurlu oldukları iddia edilerek, ondokuzuncu yüzyılın sonunda başlayan beyaz işçi kadınlara yönelik zorunlu kısırlaştırma eylemlerini ifade eder.

Zorunlu kısırlaştırma, romanda ilk olarak Kız’ın henüz yeni geldiği şehir hayatı hakkındaki anlatımlarında geçer: “Clara sivil giyimli dedektiflerin ve polis amirlerinin kadınları yakaladığını, üzerinde testler yaptıklarını, kısırlaştırdıklarını ya da kadınlar hapisanesine gönderdiklerini söyledi ”(1). Başta Clara’ dan duyduğu, ona çok yabancı gelen bu uygulamalar, daha sonraları devlet tarafından meşrulaştırılır ve Kız da bu “meşrulaşmış” zorunlu kısırlaştırmadan payını alır. Butch’dan hamile olduğunu öğrendiğinde ekonomik destek alabilmek için, sosyal yardım kuruluşuna başvurur. Kız, orada sosyal hizmetler görevlisi kadınla yaşadıklarını şöyle anlatır:“Oturdum ve bana ‘hiç bir erkekle ilişkiye girdin mi?’ gibi bir sürü soru sordu. O an bakire Meryem’e inandığımı düşündüm. Evet dediğimde, sen bir ahlaksızsın dedi” (113). Kız’a evli olup olmadığı gibi birçok soru sorduktan sonra, sosyal yardım görevlisi onun için şu raporu yazar: “Kız çevreye uyumsuzdur, duygusal iniş çıkışları vardır ve farklı problemlere sahiptir. . . . Eğer zihinsel ya da duygusal rahatsızlık belirtileri gösterirse fikrimizce, psikiyatrik bir kliniğe sevki gereklidir. Bebeği doğduktan sonra, kısırlaştırılması için muayene edilmelidir. Kısırlaştırma önerilir ”(114).

Bu alıntılardan da anlaşılacağı üzere, sosyal yardım görevlisi, Kız’ın psikolojik sorunları olduğunu iddia ederek kısırlaştırılma kararını verir. Fakat Kız’a yönelik zorunlu kısırlaştırılma kararı, sosyal yardım görevlisi kadının iddia ettiği gibi psikolojik problemleri olmasından yani, öjenik çalışmaların zorunlu kısırlaştırma gerekçelerinde yer aldığı gibi biyolojik açıdan kusurlu olmasından kaynaklanmaz. Bu karar, Kız’ın yoksul beyazların soyunu devam ettirmesi sebebiyle ilişkilidir. Kız’ı daha sonra ayrımcılıklarla mücadeleci bir kadın dayanışması içinde yer almasına teşvik edecek olan ve onun gibi beyaz bir işçi kadın olan Amelia’nin de dediği gibi: “Bunun sebebi daha

fazla işçi çocuklarına ihtiyaçları olmamalarıdır” (124). Dolayısıyla, zenginlik ve güçle tanımlanan beyaz ırkta işçi sınıfindan olanların kesinlikle istenmediği çok açıktır.

Romadaki Kız ve bu dönemde onun gibi pek çok beyaz işçi kadın için verilen zorunlu kısırlaştırma kararı, Amerikan toplumunda beyaz işçi kadınların yalnızca ırk, sınıf ya da toplumsal cinsiyet ayrımcılığı değil, tüm bu ayrımcılıkları iç içe geçmiş olarak yaşadıklarının somut bir örneğidir. Julie Leyda'nın iddia ettiği gibi, yazar “Le Seuer’un eleştirdiği bu müdahaleler, çöp gibi davranılan kadın kurbanların, hem toplumsal cinsiyet hem de sınıf kimlikleriyle ilişkilidir” (45). Bu yüzden, ABD'nin beyaz işçi kadınlara yönelik gerçekleştirmiş olduğu kısırlaştırma politikasının, toplumdaki çoklu baskıcı sistemlerin bir sonucu olduğu söylenebilir.

4.2.2. Ayrımcılıklarla Mücadeleci İşçi Kadın Kimliğinin Tanımlanışı

Kız, hamileliği sebebiyle ekonomik destek almak için gittiği sosyal yardım kuruluşunda kısırlaştırılma kararını okur okumaz bağıarak kaçmaya çalışır. Polisler tarafından şiddete ve cinsel tacize uğrar, fakat bu sefer karşılık verir ve tepki gösterir:

Pencerelerin parmaklıklarından 4.caddeyi ve kütüphaneyi görüyordum ve bir polis yanımda oturuyordu. ‘Sorun ne kız kardeşim? Şımarık bir kız olmak mı?’ dedi. Bana yaklaşıp elini eteğimin altına soktu. Korkunç laflar etti. Ellerimi tutup beni öptü. Sonra Butch’un bana söylediklerini anımsadım. Gücüm yettiği kadar kasıklarına vurdum. Bağırmaya başladı, iki yumruğunu kaldırıp vurdu. (114)

Kız'ın sosyal yardım kuruluşundaki görevliye ve polise verdiği bu tepki, genç kızıktan kadın kimliğine ve bireysel olgunluğa eriştiğinin göstergesidir. Kız artık, toplumdaki ırkçı, sınıf ayrımcı ve cinsiyetçi egemenliklere itaat etmek yerine onlara karşı mücadele edebilen yetişkin bir işçi kadına dönüşür. Kız kısırlaştırma kararına, erkek tacizi ve şiddetine karşı çıkarak, yeni mücadeleci işçi kadın kimliğini tanımlar.

Aslında, bu kimliği tanımlayışı birden bire olmaz. Bu olaydan önce, Kız'ın çevresindeki erkeklerin hepsi tek tek ölür. Kız'ın sevgilisi Butch, kapitalist sistemde “gerçek erkeklik” sembolü olan zenginlik ve güce sahip bir erkek olma amacıyla giriştiği banka soygununda, Ganz ve Belle'nin kocası Hoinck ile öldürülür. Kızın babası da çocukları için elinden gelen her şeyi yaptığını, zengin olmak için kendini feda ettiğini

yazdığı mektuptan hemen sonra hayatını kaybeder. Açıkçası, Kız önce babasının sonrasında ise, sınıf atlama hayaliyle birlikte katıldıkları banka soygununda sevgilisi Butch ve Ganz'ın ölümlerine tanık olunca, bedeninin cinsel açıdan istismar edilmesini umursamayan, ona şiddet uygulayan erkeklerden kurtulur. Bu ölümler sayesinde, hem erkeklere bağımlılığını, hem de bir gün Amerikan rüyasını elde edeceği, üst-orta sınıf beyaz ırka dâhil olacağı umudunu terk eder ve diğer işçi kadınlarla bir araya gelir. Artık, Kız'ın geleceğe dair karamsar söylemleri yerine kararlı ve umutlu söylemlerine tanık oluruz: “Gerçekten benim duygularım olan bir şey hissediyorum. Bunlar biliyorum ki güçlü genç kadın hisleri. . . . Şimdi evimde diğerleriyle beraberim ve ne gerekiyorsa yapabilirim”(102). Kısacası, kişisel bir aydınlanma anını çağrıştıran bu sözleriyle Kız'ın erkeğe bağımlı, şiddete ve cinsel tacize boyun eğen toy işçi kız kimliğini terk edip, yetişkin mücadeleci işçi kadın kimliğini elde ettiğini anlarız.

Maruz kaldığı ayrımcılıklarla mücadele edebilen, yetişkin bir işçi kadın kimliği edinmesinde, hayatındaki erkeklerin ölümleri ve Amerikan rüyasından vazgeçişini kadar hamileliği de önemli bir yer tutar. Kız'ın, toplumdaki çoklu baskıcı sistemlere karşı çıkamayan işçi bir kızdaki, mücadeleci bir işçi kadına dönüşmesinde, hamileliğinin de etkili olduğunu şu sözlerinden anlarız: “Şimdi bir barda oturuyorum ve gündün güne yaşadığımı ve bazı şeyleri anladığımı hissediyorum. Evsizim. Yaşayacak bir yerim yok ama evin yerine geçebilecek bir anlayışa sahibim. Hamileyim ve sokaklarda yürüyorum. . . . Artık korkmuyorum” (107).

4.2.3. Beyaz İşçi Kadınların Dayanışması

Kız artık ayrımcılıklarla mücadeleci yeni bir işçi kadın kimliğine sahip olsa da, bu ayrımcılıklara karşı tek başına değil, işçi kadın dayanışması içinde mücadele etmesi gerektiğini Amelie ve Alice sayesinde anlar. Amelie, Kız'ın çalıştığı yerde tanıştığı, “tüm işçilerin birlikte çalıştığı ve korkmak zorunda olmadıkları İşçiler İttifakı” hakkında konuşan ve çantasında “açlık çekme, örgütlen” yazılı bildiriler taşıyan işçi önderidir (2, 3). Amelie, Kız'a yaşadıkları ayrımcılıklara karşı bireysel isyanın yerine işçi kadın dayanışması içinde toplumsal bir mücadelenin gerekli olduğunu anlatır: “Sadece kendin için ağlayamazsın. Hepimiz için ağlamak zorundasın. Bazı yüzler diğer yüzlerle birlikte ışıldar. Acılarımızın ortak olduğunu . . . aynı düşmana sahip olduğumuzu

bilmeliyiz”(119). Amelie, ona ne kadar zor olursa olsun, dayanışma içinde ayrımcılıklara karşı koymak gerektiğini öğretir: “Birlikte olmak zorundayız. Birbirimizi korumak vazgeçmemek ve pes etmemek, birbirimiz için savaşmak zorundayız” (124).

Kız’ın maruz kaldığı ayrımcılıklara karşı daha güçlü bir şekilde mücadele etmesi için, işçi kadın dayanışmasına katılmasını destekleyen Alice ise, sosyal yardım kuruluşundan polis zoruyla götürüldüğü kadın sığınma evinde tanıştığı, dilsiz bir kızdır. Konuşamayan Alice ona çektiği sıkıntıların diğer işçi kadınlarla benzer olduğunu, bu yüzden yalnız hissetmemesi gerektiğini yazar: “Ağlama, biz sıradan insanlar birlikte acı çekiyoruz. . . Bizi hiç bir şey ayıramaz [. . .] bak [. . .] sağırlık bile. . . Yalnızlık. . . Ya da korku”(117). Alice kitlesellenen bir kadın dayanışmasından da söz eder: “Örgütleniyoruz. . . . Bizi hiçbir şey durduramaz”(118).

Ayrıca, Kız kadın sığınma evinde kalırken, daha önce intihar girişiminde bulunan, yaşadıklarına psikolojik açıdan dayanamayan seks işçisi arkadaşı Clara akıl hastanesine yatırılmıştır ve elektro şok tedavisi görmektedir. Kız sığınma evinden kaçır ve bu tedaviye dayanamayan Clara’nın ölümüne tanıklık eder. Kız’ın Clara’nın ölümünün ardından yaptığı şu konuşma, yalnızca onun değil romandaki tüm beyaz işçi kadınların yaşadıkları ayrımcılıklara karşı mücadele etmek için bir tür dayanışmaya katılacaklarının işareti olur: “Hiçbir şey yok olmayacak. Senin için hatırlayacağız. . . .Berbat olan tüm hayatını hatırlayacağız. Geceleri zengin John’ların seni aşağılamalarını, onurunu kırmalarını hatırlayacağız. Bir ışık gibi parlıyorsun, Clara. İşte bu sensin. Bir bozkır şehrinin ışığı” (126). Kız, ölmek üzere olan Clara’nın bir ışık gibi parladığını söyleyerek aslında ölümünün, o ve diğer kadınlar için bir umut olacağı mesajını verir.

Kurulan beyaz işçi kadın dayanışmasının ilk sembolü, Clara’nın anısına bir kadınlar yürüyüşünün düzenlenmesidir. Dayanışmaya katılan Belle, bu yürüyüşü kıza şöyle anlatır: “Çocuğum gösteriyi görmeliydin, binlerce kişi adliyenin önündeydi. Polisler gaz bombaları atıyor, kimileri bunları yakalayıp polise geri atıyordu. Bürokratların nasıl fareler gibi kaçıştığını, sokakların Clara için süt ve hap yazılı bildirilerle dolduğunu görmeliydin” (129). Romanda, Clara’nın ölümünün ardından Kız gibi, diğer beyaz işçi kadınların da dayanışmaya katılması ve desteklemesi şaşırtıcı

değildir. Çünkü Clara'nın ölümü, beyaz bir işçi kadın olarak ırka, sınıfa ve toplumsal cinsiyete dayalı çoklu egemenlik yapılarının mağduru olması sonucu gerçekleşir. Clara toplumdaki bu farklı egemenlik yapıları sonucu, önce erkeklerin cinsel arzularına hizmet ettirilir sonra da "akıl sağlığını" yitirmekle suçlanarak aynı sistem içinde kurban edilir. Bu yüzden, Kız ve romandaki diğer beyaz işçi kadınlar Clara gibi çoklu egemenlik yapılarının kurbanı olmamak için dayanışmaya katılırlar. Bunu Amelie'nin şu sözleriyle anlarız :“Suçlu muydu? Tehlikeli miydi? Hiç zengin olmadı. Beş parasız öldü. . . . Kimsenin arazini çalmadı. . . . Diğerlerinin emeğiyle zengin olmadı. Savaşları başlatmadı. . . . Kimseyi incitmedi. Onu kim öldürdü? Bizi kim öldürecek?” (130).

Kurulan beyaz işçi kadın dayanışması içinde, Kız, Amelie, Belle ve diğer kadınlarla bir araya gelir ve kızı dünyaya gelir. Yeni doğan çocuğun özellikle bir kız olarak resmedilişi ve ona ölen seks işçisi Clara'nın isminin verilişi bu farklı egemenlik yapılarıyla mücadele edebilecek yeni bir beyaz işçi kadın kimliğinin ortaya çıktığını sembolize eder. Bununla birlikte, çocuğun romandaki tüm kadınların birlikte olduğu, beyaz işçi kadın dayanışması içinde dünyaya getirilişi, kadınların zorunlu kısırlaştırma politikalarına karşı ortak bir isyan içinde olduklarını gösterir.

Roman Kız, bebek Clara, Amelia, Belle ve diğer kadınların oluşturduğu beyaz işçi kadın komünüyle son bulur. Bu romanıyla Meridel Le Seuer, diğer proletarya edebiyatı örneklerinden farklı olarak beyaz işçi kadınlara özgü sınıfsal bir dayanışmanın portresini çizer. Beyaz işçi kadınların yaşadıkları ayrımcılıklara karşı tek başlarına değil, diğer beyaz işçi kadınların da katıldığı bir dayanışma içinde mücadele etmeleri gerektiğini savunur. Meridel Le Seuer'un bu romanında, her ne kadar tezde analiz edilen diğer romanlar gibi işçi sınıfından gelen ana karakterin çocukluğundan yetişkinliğine geçiş süreci anlatılsa da, onlardan farklı olarak cinsel istismar, şiddet ve zorunlu kısırlaştırılma gibi birbiriyle kesişen ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarına maruz kalan beyaz işçi kadınlar anlatılır. Ayrıca, roman bu ayrımcılıklara karşı kurulan beyaz işçi kadın dayanışmasıyla son bulur.

4.3. The Jews Without Money:

Tezin bu bölümünde incelenecek olan Amerikan proletarya edebiyatı örneğinin yazarı olan Michael Gold, romanının 2009 basımında Public Affairs Yayınevi'nin belirttiği gibi,

20.yüzyılın ilk yıllarının politik bir aktivisti olarak, Amerikan kültüründe otuz yıldan fazla süre boyunca önemli bir varlık gösterdi. 1920'lerin başından itibaren toplumsal değişim ve insan hakları adına basının güçlü bir sesi oldu. Yazdığı tek roman The Jews Without Money, bu dönemin etkileyici bir eseridir. . . . Roman Nazi propagandasına karşı olduğu düşünüldüğü Almanya da dâhil on dörtten fazla ülkede çevrilmiştir.

Sanford Sternlicht de, Michael Gold'un uzun yıllar fabrikalarda işçi olarak çalıştığını ve siyasi partilerde etkin bir rol oynadığını anlatır: "Eğitimini erken yaşta sonlandırarak, henüz on ikisinde, Adams Express şirketinde çalışmaya başladı. Ardından, giyim endüstrisinde, yayın ve nakliyat işlerinde çalıştı. . . . Politik şiirler, makaleler ve hikâyeler yazdığı Greenwich Village'a taşındıktan sonra, Amerikan Komünist Partisi'ne katıldı" (38). Her ne kadar dönemin siyasi iktidarları değişip, muhaliflere karşı daha katı politikalara sahip olsa da Michael Gold, hayatı boyunca muhalif kimliğini terk etmedi:

Komünistlerin, Anti-Semitist ve Stalinist düşüncelerine rağmen o komünizme sadık kaldı. 1950'lerdeki komünist avında Fransa'ya eşi ve iki çocuğuyla göç etti. 1957'de tekrar ülkeye dönerek hayatının sonuna dek yaşadığı San Francisco'ya yerleşti. Burada, Daily Worker ve People's World dergileri bünyesinde, Jews Without Money romanının devamına yönelik, pek de olumlu tepkiler alamayan yazı dizileri yazmaya başladı. (Sternlicht 39)

4.3.1. Mickey, Ailesi ve Doğu Yakası'nda Kalan Diğer Göçmenlerin, Irk, Sınıf, Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılıklarıyla Şekillenen Yaşamları

The Jews Without Money romanı, Michael Gold'un kendi hayat hikâyesine benzer şekilde, Doğu Avrupa'dan ABD'ye göçmüş Yahudi bir ailenin yoksulluk ve hayal kırıklığı öyküsüdür. Yeni ülkede yaşanan tüm deneyimler ana karakter Mickey'nin gözünden anlatılır. Yazar Michael Gold, tezde incelenen diğer Amerikan proletarya edebiyatı romanlarının aksine, eserinde sadece ana konu olarak seçtiği

Yahudi ailenin değil, pek çok farklı uluslardan ve ırklardan erkek, kadın, çocuk göçmenlerin, ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarıyla şekillenen yaşamlarını konu alır. Roman, Doğu Yakası adlı gettonun “heyecan, kirlilik, kavga ve kargaşa” olarak betimlenişiyle başlar(14). Mickey’nin dediği gibi “gettoda Afrika kökenli Amerikalılar, Çinliler, Romanlar, Türkler, Almanlar, İrlandalılar ve Yahudiler hatta Amerikalılar dahi yaşamaktadır”(178). Büyük buhran yıllarında kış mevsimi tüm göçmenlerin, yoksullukla ve kötü yaşam koşullarıyla iç içe olduğu zamanlardır: “Kışın yoksulluk. . . . Binlerce veremli ve felçli; bir yığın anemik ve aç; bir dünya halsiz, güçsüz, mideleri, karaciğerleri ve akciğerleri çürümüş insan. Binlerce bebek iniyor ve ölüyor”(225). Romanda ekonomik krizin sonuçlarının ülkedeki tüm ulusların yaşamlarında hissedildiği anlatılır: “Bir İrlandalı evinde, mutfak masasının üzerinde beze sarılmış ölü bir bebek yatıyor. . . .İtalyan bir çocuk yatak odasında ateşler içinde. . . . Fakat yine de çalışmak zorunda ”(259, 260). Açıkçası Mickey’nin de dediği gibi, bu dönem “büyük kalabalıklar işsizdir, grevler, intiharlar ve yiyecek isyanları vardır” (241).

Romanda, gettodaki farklı uluslardan gelen göçmenlerin ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarıyla şekillenen yaşamlarına örnek olarak, erkek şiddetine ve/veya cinsel istismarına maruz kalan kadınların deneyimleri sunulur. Anlatıcı Mickey, komşuları olan göçmen bir kadından “geceler sonra, küçük komünümüzün huzursuz uykularında, ortak kâbuslar gibi İrlandalı annenin ıstırap dolu çığlıklarını duyduk. Kocasını sarhoşturdu ve onu dövüyordu ”diyerek bahseder (168). Erken yaşta okuldan alınan, annesi ve diğer kız kardeşiyle evde terzi yapan Yahudi kız Lily’nin, on beş yaşında evden kaçarak seks işçisi olmasıyla başlayan ve “on dokuz yaşında Doğu Yakası’nda siyah frengi dedikleri hastalıktan” ölümüyle son bulan öyküsünü de anlatır (268). Mickey, gettoda seks işçiliği yapan diğer kızlar için de, “çiçekli kimonolarının altında çıplaktılar. . . . ‘iş’ için her zaman hazır dılar” diyerek içinde buldukları yoksullukla baş etmek için, erkeklerin cinsel istismarına maruz kalışlarını anlatır (15).

Yazar Michael Gold, her ne kadar farklı uluslardan gelen göçmen işçilerin ayrımcılık deneyimlerini resmetse de, yine de daha çok Mickey ve aile bireylerinin Yahudi işçi kimlikleri doğrultusunda yaşadıkları ayrımcılıklara odaklanır. Mickey’nin annesi, kendini “çalışan bir at” olarak nitelendirir (157). Çok erken yaşta, kazandığı

parayı ailesine gönderme umuduyla ülkeye gelir. Yaşadıkları, Mickey'nin ağzından şöyle anlatılır: “Ertesi gün bir akrabası onu buldu. Bir işe soktu. Bu iş, ayda beş doların yanında öğünlerinin de verildiği bir Doğu Yakası restoranındaydı. İş saatleri sabah beşten gece yarısına kadardı”(159). Amerika’da bulduğu ilk işteki kötü çalışma koşulları sonucu, hayal kırıklığına uğramış olan annesinin de dediği gibi “Amerika iyi bir ülkedir ama yoksullar için değil”(159). Diğer taraftan, annesi “gettodaki İtalyanlara, İrlandalılara, Almanlara ve diğer tüm Hristiyan milletlerine karşıdır. . . . ‘domuz gibi yaşarlar, dünyayı yönetirler. Yahudilerden nefret edip öldürürler’ ” der (163). Bu sözlerine rağmen, annesi gettoda “yardımına ihtiyacı olan, sıkıntı içindeki herkesi bulur” (160). Hatta Mickey'nin, “sabahları uyandığımda yatağında göçmen bir aileyle karşılaşır ama şaşırımdım . . . ” deyişiyle, annesinin ırkçı söylemlerine rağmen evini diğer göçmen ailelere açacak kadar yardımsever olduğunu anlatır (73).

Babası ise, annesinin bu yardımlarına karşılık “insan Amerika’da bencil olmalı. Burada insan insanın kurdudur” diyerek karşı çıkar (162). Onun iş koşulları da annesinininkinden farksızdır. Mickey, babasının kötü iş koşullarını şöyle anlatır: “Yaz mevsimiydi. Babam güneşin altında, boya iskelesinin üzerinde çalışıyordu. Bir gün sersemledi. Sebebi, zehirlenmeyle sonuçlanan boyacı hastalığıydı” (111). Babası da ülkeye büyük umutlarla gelmiştir. Bunu Mickey’e şu sözleriyle anlatır: “Amerika’da insanların sokakları kazdıklarına ve her yerde altın bulduklarına inandık ” (102).

Mickey, sokakta çalışırken bir kargo aracının altında kalarak ölen kız kardeşi Easter’ dan özlemlerle bahseder. Ne olursa olsun hayatından hiç şikâyet etmediğini söyler: “Yiyecekleri taşır, pişirir, yerleri ovar ve bebek kardeşimize bakardı. Babamın hemşiresiydi de. . . . Ev işlerinden bıkmazdı, onları gereklilik gibi görür, neşe içinde hallederdi. Anneme yardım etmek isterdi. Herkese yardım etmek isterdi; iyilikseverdi” (274). Mickey, Doğu Avrupa’dan gelerek, ailesine sonradan katılan halası Lena’nın yaşadığı hayal kırıklığını ise okuyucuya şu sözlerle aktarır: “ABD’ye geldiği ilk zamanlar mutluluğu hepimizi etkiledi. Sonra her şey sona erdi. . . . Gençliğini, cazibesini ve neşesini kaybettiği Doğu Yakası’ndaki bir giysi dükkânında çalışmaya başladı. Bu tekdüzelik onu değiştirdi. Geceleri yorgundu . . . artık onunla beraber Amerika’nın diğer yüzünü görmeye gidemedik” (132, 133).

Mickey ise Yahudi kimliği nedeniyle, gettoda pek çok defa Hristiyan çocukların ırkçı saldırılarına uğrar:

Sekiz İtalyan çocuk ellerinde sopalarla yerliler gibi bağırarak etrafımı sardı. Gözleri parlıyordu, yüzleri acımasızdı. En korktuğum şey olmuştu. Güçlü, yaşça büyük olan liderleri, yakamı tutarak, 'Hangi sokaktan?' diye sordu.

Şaşırdım, aptalca bir hata yaptım. Doğruyu söyledim.

'Chrystie sokağı' dedim.

'Bir Yahudi, bir Yahudi!' diye bağırdı, yüzü bir çocuğun neşeli zalimliğiyle parlıyordu. Elindeki sopayla bana vurdu. Diğerleri de bağırdı ve yumruklaşmaya katıldı. Kaldırıma düştüm, sonra ayağımın üzerine kalktım ve koşmaya başladım. (187- 88)

Annesi, bu olaydan sonra ona “gerçek Mesih dünyaya geldiğinde tüm bunları değiştirecek” diyerek, ırk, din ve sınıf kimliği sebebiyle yaşadığı ayrımcılıklara karşı kurtuluşu yine dine, yani Yahudilikteki Mesih inanışına dayandırmasını ister (189).

Mickey, sadece sokakta değil okulda da ırkçı ayrımcılıklara maruz kalır. Hatta okulda öğretmenin onna olan ırkçı tutumuna karşılık, Yahudi arkadaşı Nigger'ın şiddete başvurmakta haklı olduğundan söz eder:“. . . bana 'küçük Yahudi' dememeliydin. Nigger sana bunun için vurdu. Bende onun gibi cesur olmalıydım. İşte adalet bu” (37). Açıkçası, daha sonraları yaşadığı ayrımcılıklarla mücadele etmek adına, şiddet ve suçla biçimlenen bir kimlik edinmesini sağlayacak olan Yahudi gangster Nigger'a öykünmesi burada başlar. Gettodaki Yahudilerin maruz kaldığı ırkçılıkla, bir şekilde mücadele edebilen bu çocuğun “cesurun cesuru” olduğundan bahsederek, onu “yaşının iki katı büyük çocuklarla ve polislerle dövüşebilir ” ve “adalet için ölmeye her zaman hazırdır” diyerek anlatır (43, 45). Yani, ırkçılığa karşı duruşuyla onu bir kahraman olarak resmeder.

Kısacası, tüm bu alıntılardan da anlaşılacağı üzere, Mickey, ailesi ve diğer göçmenler için gettoda yaşam, yoksulluk, ırkçılık, kötü çalışma koşulları, şiddet ve cinsel istismardan ibarettir. Büyük umutlarla Amerika'ya gelen göçmenlerin pek çoğu umut ettiklerini bulamamış, hayal kırıklığına uğramıştır.

Tezde analiz edilen diğler Amerikan proletarya edebiyatı romanlarından farklı olarak bu romanda ayrımcılık deneyimlerinden çok, bu ayrımcılıklara karşı geliştirilen birbirinden farklı mücadele biçimleri konu edilir. Michael Gold, diğler Amerikan proletarya edebiyatı örneklerinin aksine, pek çok farklı uluslardan ve ırklardan erkek, kadın göçmenlerin, ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet ayrımcılıklarıyla şekillenen yaşamlarından söz etmiş olsa da, ayrımcılıklara karşı mücadele biçimlerini resmederken, sadece Yahudi işçi sınıfının deneyimlerine odaklanmıştır. Kısacası, roman Mickey'nin yoksul, Yahudi bir işçi çocuğı olarak, sınıf ve ırk ayrımcılıklarıyla şekillenen hayatında bu ayrımcılıklara karşı mücadelecı bir kimlik bulma arayışıdır. Romanın sonunda, Mickey'nin resmedilen bu farklı mücadele biçimlerinden birini seçmesi ve yetişkin erkek kimliğini kazanması, bir anlamda toplumda kendini bu kimlikle var etmesi gerçekleşir. Başka bir deyişle, Michael Gold'un bu romanı, Yahudi işçi sınıfının ayrımcılıklara karşı çıkmak adına geliştirdiğı üç farklı mücadele biçimini resmeder. Bunlardan ilki, sınıfsal açıdan yükselip, "gerçek bir beyaz Amerikalı" olmak, ikincisi Afrika kökenli Amerikalıların muhalif ve suçlu niteliklerini benimsemek, üçüncüsü ise, devrimci ve dayanışmacı Yahudi proleter kültürüne sahip olmaktır.

4.3.2. Yahudi İşçi Sınıfının Yaşadıkları Ayrımcılıklara Karşı Farklı Mücadele Biçimleri

4.3.2.1. Sınıfsal Açıdan Yükselip "Gerçek Bir Beyaz Amerikalı" Olmak

Romanda da resmedildiğı gibi, yirminci yüzyılın başında ABD'ye yoğun bir Yahudi göçü gerçekleşmiştir. Alfred Kazin'in de ifade ettiğı gibi, "göçün güney ve doğu Avrupalılara sınırlandırıldığı bir dönem olan 1881 ve 1920 yılları arasında, yaklaşık iki milyon Yahudi Amerika Birleşik Devletleri'ne giriş yaptı" (1). Ülkeye sonradan göç ederek gelen ve ülkenin Anglosakson Protestan egemenlik yapısının dışında kalan bu Yahudiler, ırksal ve dini farklılıkları gereğı ayrımcılıkların öznesi olma tehdidi altında kalırlar. Maruz kaldıkları ayrımcılıklar nedeniyle, pek çoğı toplumdaki egemenlik yapılarına katılma çabasını taşırlar. Diğler bir deyişle, "Yahudi göçmenler . . . adeta kimliklerinden kurtulmak ve Amerikalılaşmak isterler" (Boynukara 10).

Amerikalılaşmak ancak beyaz ırk ve üst-orta sınıf statülerini elde etmekle yani Amerikan kültürüne uyum sağlamakla mümkündür. Jon Stratton'ın da belirttiği gibi, "beyaz ırk olarak kabul edilmek, esasen Anglosakson Amerikan normlarına asimile olmak anlamına gelir. Diğer beyaz 'etnik' grupların üyeleri gibi toplumda birey olarak kabul edilmeyi başarabilmek için, Yahudiler ve herhangi bir Yahudi gruplaşması görünmez olmak zorundaydı"(417). Bu yüzden, "Yahudiler ekonomik açıdan yükselerek, tam manasıyla bir Amerikalı olduklarını kanıtlama umudunu taşıdılar"(Berman 410). Hatta Nathan Hurvitz'in de belirttiği üzere, "Amerikalı Yahudiler, orta sınıf statüsüne aynı dönemdeki diğer etnik gruplardan çok daha hızlı bir şekilde ulaştılar"(117). Çünkü "Yahudiler başlangıçta, Amerika'yı dinleri, ulusları ne olursa olsun yoksul göçmen çocukları için bitmek bilmeyen fırsatlar ülkesi olarak görüp kutsadılar"(Berman 416).

Bu sebeplerden dolayı, bu dönemde kimi Yahudiler sınıfsal açıdan yükselerek, beyaz ırkla eşdeğer görülmüş ve Amerikalı statüsünü elde etmişler. Onlar için üst-orta sınıf statüsüne ulaşmak toplumdaki beyaz ırk üstünlüğüne sahip olmayı da beraberinde getirmiştir. Bu dönemde Yahudilerin sınıfsal açıdan yükselerek beyaz ırka dâhil edilmesi konusunda, Margaret Andersen "pek çok toplumda görüldüğü gibi, sınıf ve ırk ayrımcılığı keşişiminde, sınıfın ırkı beyazlaştırdığı" açıklamasını yapar (76).

Romanda da, birçok Yahudi karakter yaşadıkları ayrımcılıklarla mücadele biçimi olarak, sınıfsal açıdan yükselme, böylelikle hem beyaz ırkla eşdeğer görölme ve hem de Amerikalı statüsünü elde etme çabası içine girer. Pek çoğu, Amerikan rüyasına ulaşmak, egemen olan sınıfta yer almak istemektedir. Mickey'nin ailesinden olan ve bir süre onlarla kalan Fyfka'nın, Amerikan rüyasına ulaşmak için yaptıkları Yahudilerin sınıfsal açıdan yükselme hayaline dair ilk anlatımdır: "Fyfka, bize kira ödemedi; kıyafetlerini asla değiştirmede, pikniğe, parka ya da tiyatroya gitmedi; sigara, içki içmeyip şeker yemedi hiçbir şeye ihtiyaç duymadı. Haftada sekiz dolar kazanıp, aylar içinde iki yüz dolar biriktirmeyi başardı. Rothshield'leri duymuştu. Amerika'daki iş dünyasına girmek istedi. Yoksulluk bazılarımı delirtiyordu"(76).

Mickey'nin babası Herman da, ABD'ye geldiğinden bu yana zenginleşme, kendi işinin sahibi bir sermayedar olma hayalindedir. Hatta romanın sonuna kadar başına ne

talihsizlik gelirse gelsin, bu rüyasını yitirmez. Roman boyunca, defalarca Yahudi dindaşları tarafından kandırılır. İlk aldanışı, kuzeni Sam'ın ona fabrikasında bir iş vermesi ve ortak olmasıyla gerçekleşir. İşine ara verip, Mickey'nin annesiyle seyahate çıkmasını pişmanlıkla anlatır:“Hayatımın en büyük hatasıydı. Her zaman yerlilerin, Niagara şelaleleri dedikleri gökkuşağı altındaki suları görmek istemiştım. Bu yüzden annenle evlendiğimizde yola çıktık” (108). Çünkü bu seyahat sırasında kuzeni Sam onu dolandırıp kaçar:“Bir hafta içinde döndük. Ertesi sabah çalışmak için dükkâna döndüm. Dükkânı bulamadım. Sam'i bulamadım. Malları çalmıştı. Tüm çabam boşunaydı. Tüm uğraşlarım yalnızca Sam'i zengin etmişti” (109).

Bu aldanışına rağmen, yine de Amerikan rüyasını terk etmez, sürekli diğer Yahudi kapitalistlere öykünür: “Neyi başardım? . . . On beş yıldır bu ülkedeyim ve hala bir boyacıyım. Fakat Nathan Schiff gittikçe zenginleşiyor ve Baruch Goldfarb'ın resmi her gün gazetelerde çıkıyor” (206). Kendi işini kurma ve Doğu Yakası'ndan taşınma hayaliyle yaşar. Kuzeni Sam'den sonra hem siyasetçi, hem de kuru temizleme dükkânları olan Yahudi Baruch Goldfarb onu siyasi amaçları için kullanır. Seçimlerde oy kullanması ve Yahudi locasına katılması için ikna eder. Karısının uyarılarına rağmen, Herman onu Yahudi cemiyetindeki nitelikli konumu nedeniyle savunur: “Baruch sadece bir işadamı değil, aynı zamanda locamızın başkanı! Ayrıca, Siyonist bir kulübün sekreteri ve bir sinagogun vekili!”(211). “Ayrıca bir emlakçı! Bana çok şey satabileceğini söylüyor” (212). Babası Herman, yalnızca kendisi için değil Mickey için de Amerikan rüyasına sahiptir. Sık sık, “Mickey, sen bir doktor olacaksın!” sözünü tekrarlar (110). Hatta katıldığı Yahudi locasında yapılan politik konuşmalar nedeniyle, Mickey'nin bir Amerikan başkanı olacağı hayaline bile kapılır:“Bu gece bana meclis üyesinin kim olduğunu ve ne kadar kazandığından bahsettiler. Ve bir şey daha anlattılar! Sadece Amerika'da doğan bir insanın başkan olabildiğini. Ben başkan olamam, Katie, ama küçük Mickey'miz başkan olabilir. Hayal etsene!”(211).

Fakat Baruch Goldfarb babasına verdiği sözleri tutmaz. Mickey'nin dediği gibi “büyük umutlar vadeder ve onları unuttur”(212). Baruch Goldfarb sayesinde katıldığı Yahudi locasında, Zechariah Cohen adında bir boyacı patronu, ona diğer işçilerin işten kaçıp kaçmadıklarını gizlice rapor etmesi teklifinde bulunur. Bu casusluğuna karşılık

Cohen, ustabaşını işten çıkarıp yerine babasını geçirecektir. Babası bu teklifi “Amerika da her şey mümkün!” diyerek kabul eder (212). Mickey’nin annesi ise babasını, ustabaşını işsiz bıraktığı için eleştirir. Mickey’nin de dediği gibi, annesi “para kazanmakla ilgili tüm bu olaylara kuşkuyla bakan, karanlık proleter sezgilerine sahiptir”(214). Babası, ustabaşı olur olmaz yaşadıkları gettoyu terk edip, patronu Cohen’in de yaşadığı Borough parkından bir ev satın almayı hayal eder. Bir pazar günü, Mickey ve Mickey’nin annesi ile birlikte patronunu ziyaret ederler. Mickey, Cohen’in zengin Yahudi karısını oldukça eleştirel bir dille anlatır:

Şişman, orta yaşlı Bayan Cohen kanepede uzanıyordu. . . . Tombul bacaklarını kırmızı bir yastığın üzerinde dinlendiriyordu. Elmas taraklarla parlayan ağarmış sarı saçlarını yeşil bir yastığın üzerine uzatmıştı. . . . Elmas küpeler kulaklarında, elmas yüzüklerse her parmağında ışıldıyordu. Görgüsüz, gösterişli bir fahişe gibiydi, fakat aslında sonradan görme (nouveau riche) bir Yahudi’nin sıradan karısıydı. (217)

Zengin Yahudi, Bayan Cohen ve Mickey’nin annesi arasındaki şu diyalog, sınıfsal açıdan yükselmiş Yahudilerin, işçi sınıfı Yahudilerle olan ırk birliğini reddedip, ayrımcı tutumlar içine girdiğinin göstergesidir:

‘Bu ev kocama yirmi bin dolar tuttu. Parkın en pahalı evi burasıdır. Kemerin için ne kadar verdin?’

Annem, kekeleyerek, ‘İki dolar’ dedi.

‘Bende öyle düşünmüştüm!’ dedi aristokrat. ‘Bu kadar paraya ancak buranın kilimlerini alırsın.

Benim kemerlerim otuz, kırk, ayakkabılarım on iki, şapkalarım dolardan daha aşağı tutmaz’. (219)

Anlaşılabacağı üzere, Cohen ailesi artık sınıf atlayarak beyazlaşan Yahudilerdir. “Cohen ailesi, sınıfsal konumda yükselişi ve beyaz ırdan olmayanlarla ilişkilendirme ihtimalini terk edişi temsil eder”(Balthasser 50). Diğer bir deyişle, beyaz işçi erkeklerin ve kadınların konu edildiği diğer Amerikan proletarya edebiyatı romanlarında sınıfın, ırk ve cinsiyet kimliğine toplumsal bir anlam veriş gibi, bu romanda da Yahudi ırk kimliği sınıfsal konumla yeniden tanımlanmıştır. Sınıfsal açıdan yükselmiş olan Yahudiler, işçi sınıfı yoksul Yahudilerle olan ırk birliğini reddederek, Amerikan toplumundaki çoklu baskıcı sistemlerin bir parçası haline gelirler. Bu yüzden, Bayan

Cohen'in Mickey'nin annesine olan aşağılayıcı tutumu, yalnızca sınıfsal konuma dayanan ayrımcılık örneği olarak değil, iç içe geçmiş sınıf ve ırk ayrımcılığı örneği olarak yorumlanmalıdır. Artık, zengin Yahudiler beyaz ırkı temsil eden sınıfsal konumları sebebiyle, yoksul, Yahudi işçiler üzerinde hem ırk, hem de sınıfsal konuma dayalı bir egemenlik kurarlar.

Bununla birlikte, Mickey'nin babası Herman ABD'ye gelişinden bu yana sınıfsal açıdan yükselip, Amerikalı kimliğini elde etmiş bir Yahudi olmak için ne kadar çaba gösterse de, asla başarılı olmaz. Bir gün iş kazası geçirir ve iki bacağı da kırılır. İş göremez haliyle aile daha da yoksullaşır. Güvendiği Yahudi iş adamları ona sadece bir süre ödeme yapar: “Üç ay boyunca, Baruch Goldfarb'ın locası anneme, hasta ücreti olarak haftada sekiz dolar ödedi. Ödemeyi kestiklerinde, işler daha da zorlaştı. Zechariah Cohen bir kez ödemeye yaptı, sonra unuttu. Baruch Goldfarb, bir kez ziyarete geldi ve sonra o da unuttu” (223).

Romanda Cohen ailesi dışında, sınıfsal açıdan yükselip, Amerikalı kimliğini elde etmiş olan Yahudi karakterlerden bir diğeri ev sahipleri Bay Zunzer'dir. Ev sahipleri Bay Zunzer'in de hikâyesi başta diğer göçmenlerinkinden farksızdır. Fakat sınıf atlamak için ailesinin parçalanmasına neden olmasıyla farklı bir şekilde son bulur:

Bay Zunzer, bir tepsinin içinde kravatlar, ayakkabı bağcıkları, yaka düğmeleri satardı. Çok yoksuldu. Bir ayakkabı tamircisinin rutubetli bodrumunda bir döşekte yatarı. Beş sene boyunca açlık çekti. . . . Sıçanlar o uyurken yüzünde dolaşırdı. Ama onlar bile paranın düşüncesi kadar rahatsız etmezdi. . . . Onun parası sadece para değildi; ailesi, huzuru, mutluluğu, hayatı ve ölümüydü. Bir gece adamın biri uyuduğu döşeginin altından parasını çaldı. O para üç senenin birikimiydi. Bay Zunzer çıldırdı. Aylarca hastanede yattı. Yemek yemeyi reddetti. Ölmek istedi. Fakat cesaretlendi ve tekrar biriktirmeye başladı. İki sene içinde karısına ve çocuklarına parayı gönderebilecek hale geldi. Onların gelişi mutluluk getirmedi. Parayı sürekli olarak biriktirme alışkanlığı vardı. Cimriydi, paragözdü. Karısı ve çocuklarına ihtiyacı oldukları her senti verirken isteksizdi. Onlara yemek için çok az para verirdi. Karısı hastalandı; doktor çağırılmakta isteksizdi. Sonunda öldü. Cenazede defin işleminin ödemesi için levazimatçıyla tartıştı. Her zaman parayı düşünürdü. Çocukları cimriliği yüzünden ondan nefret ederek büyüdü. Hepsi onu terk etti. En büyük oğlu hırsız oldu. İkinci oğlan ABD ordusuna girdi. Kız gözden kayboldu. Yapayalnız kaldı. (253)

Yukarıdaki bilgilerden de anlaşılacağı üzere, gettodaki Yahudi kültürü ve dayanışması, Amerikan kültürüne yenik düşmüştür. Corinna K. Lee'nin de dediği gibi, "Jews Without Money, Yahudi etnik- ırk dayanışmasına dayanan romantik bir bakış açısına sahip olabilirdi; fakat bu, romanda nadiren geçer. Bunun yerine, romanda . . . eski Yahudi kimliğine özgü bağlılık, kapitalist sistemdeki sömürü ve açgözlülükle yitirilmiştir" (37).

Gettoda bu karakterlere tanık olarak büyüyen Mickey, Baruch Goldfarb ve Zechariah Cohen gibi Yahudi işverenlerin, sözde Yahudi dayanışması adı altında babası gibi işçileri sömürdüğünü, egemen üst-orta sınıf beyaz ırkla özdeşleşip farklı bir egemenlik yapısı daha kurduğunu fark eder. Babası, Fyka ve Bay Zunzer gibi Yahudi işçilerin Amerikan rüyasını elde etmek için ahlaki açıdan yozlaştığını, kendi ırkına ve sınıfına ihanet ettiğini, açgözlü ve acımasızlaşmış olduklarını anlar. Başka bir deyişle, bu Yahudilerin sınıf atlama ve Amerikalılaştırma isteğiyle dolandırıcılık, casusluk, cimrilik yaparak, ahlaki yönden yozlaştığını fark eder. Dolayısıyla, Yahudi bir işçi çocuğu olarak yaşadığı ayrımcılıklara karşı mücadele edebilecek bir kimlik arayışında içinde olan Mickey, Yahudi ırk birliğinin ve Yahudi dayanışmasının yokluğu karşısında hayal kırıklığına uğrar. Sınıf atlayarak beyazlaşan ve Amerikalılaştıran ya da bu statüleri elde etme çabası içinde olan Yahudilerin, Amerikan değerlerini içselleştirerek açgözlü olduklarını ve ahlaki çöküş içine girdiklerini görüp farklı bir kimlik arayışı içine girer.

4.3.2.2. Ayrımcılıklarla Suç ve Şiddete Karşı Mücadele Etmek, Afrika Kökenli Amerikalıların Suçlu ve Muhalif Kimliğiyle Özdeşleşmek

Michael Gold'un, romanında "Yazarın Notu" adlı bölümde belirttiği gibi, "her Yahudi bir milyoner değildir, büyük çoğunluğu işçi sınıfından ve borçlu orta-alt sınıftandır"(10). Sınıfsal açıdan yükselip, beyaz ırk statüsünü elde edemeyen, Amerikalılaştıramayan kimi Yahudiler ise, toplumdaki Afrika kökenli Amerikalılar gibi ötekileştirilmiştir. Çünkü Biale M. Galchinsky ve S. Heschel'in de belirttiği gibi, bu ülkede "Yahudiler beyaz egemen çoğunlukla, beyaz ırktan olmayanların ötekiliği arasında bir konumda" yer alır (alıntılanan Stratton 419). Diğer bir deyişle, kimi Yahudiler yaşadıkları ayrımcılıklarla mücadele adına şiddete ve suça karşı, bir anlamda Afrika kökenli Amerikalıların muhalif ve suçlu kimlikleriyle

özdeşleştirilmiştir. Çünkü Mary Frances Berry ve John Blassingame'in "American Archipelago: Blacks and Criminal Justice" başlıklı makalelerinde bahsettikleri gibi, Afrika kökenli Amerikalı kimliği çoğu zaman suçlu sıfatıyla tanımlanmıştır:

Beyazların düzeninde 'suçlu' nun anlamı dahi siyahlar için çarpıtılmıştır. . . . ABD tarihinin başlangıcından bu yana, siyahlar, adalet sistemi içinde, adil olmayan yargılama prosedürleri, adalet yönetimindeki eşitsizlikler (tutuklanmadan mahkûmiyete ve ardından yargı yollarına kadar), beyazlara olan kötü muameleler sebebiyle cezalandırılmalar ve aynı suçu işlemiş beyazlar ve siyahlara verilen farklı cezalar gibi pek çok kritik tartışmaya neden olmuştur. (430)

Dolayısıyla, ayrımcılıklarla mücadeleci bir kimlik arayışı içinde olan Mickey de, toplumda Afrika kökenli Amerikalıların muhalif ve suçlu kimlikleriyle özdeşleştirilerek "Nigger" adını alan Yahudi çocuğun sokak çetesine katılır. Nigger, daha önce okuldaki ırkçı söylemlere sahip öğretmenine şiddet gösterip tepki veren, cesaretiyle hayranlık duyduğu çocuktur. Nigger'ın liderlik ettiği çeteye "Crystie Sokağının Genç İntikamcılar" adı verilir (260). Mickey'nin deyimiyile, ilk intikamlarını da ırkçı anlayışla ona saldıran İrlandalı bir çocuğa karşı dövüşerek alırlar. Mickey bu olayı, "genç intikamcılarının ilk zaferi" olarak tanımlar (261). Böylelikle, "Nigger, Mickey ve arkadaşları hem sokaklardaki İrlandalı ve İtalyan 'Hristiyan' çetelerin ırkçılığa ve antisemitizme dayanan egemenliğine, hem de okul ve polisle temsil edilen resmi devlet otoritesine meydan okurlar" (Balthasser 49).

Açıkçası, Mickey'nin bu sokak çetesine katılımı, "gerçek" bir beyaz Amerikalı olmaya karşı çıkıp, ırk ve sınıf ayrımcılıklarıyla şekillenen hayatında muhalif bir kültür ve mücadele biçimi arayışına dayanır. Sınıfsal açıdan yükselip, beyaz ırk ve Amerikalı kimliğine ulaşmak isterken Amerikan kültürüne asimile olan, yozlaşan diğer Yahudilerin aksine, o ayrımcılıklarla mücadele adına Afrika kökenli Amerikalıların suçlu kimliğinin benimsendiği sokak çetesine katılır. "Yahudilerin hem içten hem dıştan asimile olmaya zorlandığı bu dönemde, Nigger Afrika kökenli Amerikalı kimliğiyle özdeşleşir" (Balthasser 48).

Yahudi çocuk, Nigger lakabını Amerikalılaşmaya muhalif oluşunun yanında, şiddet ve suça dayandığı ırkçılığa karşı mücadelesiyle de kazanır. "Nigger, ten rengi yüzünden siyah değildir. Aksine, siyah ırk kimliği muhalif duruşundan ve Yahudi

ırkçılığına karşı tutumundan ileri gelir”(Balthasser 50). Kısacası, Mickey ayrımcılıkların iç içe geçtiği Amerikan toplumunda kendini var edebilmek için, ayrıcalıklı sınıf kimliğe tutunan, ahlaki açıdan yozlaşan ve dayanışmayı terk ederek birbirini dolandıran Yahudiler yerine, yaşadığı ayrımcılıklarla mücadelede Afrika kökenli Amerikalıların muhalif ve suçlu kimliğini benimseyen Yahudilere katılır. Mickey, gettodaki diğer Yahudilerin aksine üst-orta sınıf, beyaz Amerikalı kimliğini elde etmek istemez, şiddet ve suçla tanımlanan Afrika kökenli Amerikalı kimliği ile kendini tanımlar. Şiddet ve suça karışarak yaşadığı ayrımcılıkları sona erdirme amacını kazanır.

Ancak, kız kardeşi Easter bir trafik kazasında ölüp, annesi de restorandaki işini bırakınca, evin geçimini sağlamak için, babasıyla birlikte sokak satıcılığı yapmak zorunda kalır. Babası, her ne kadar daha önce doktor olmasını istemiş olsa da, artık bunun imkânsız olduğunun farkına varır:“Eğitimin zengin tuzu kurular için olan bir lüks olduğunu anladım. Liseye gitmeyi reddettim”(303). Okulu terk edişinin ardından, günler boyu sürekli bir iş arar. Ama onun gibi erken yaşta çalışmak zorunda olup iş arayan çok sayıda çocuk vardır: “Her sabah altı buçukta uyandım, saat yedide sokakları arşınlamaya dışarıdaydım. Her zaman binlerce iş vardı, ancak binlerce çocuk da bu işleri kovalıyordu. Şehir, amaçsız, şaşkın ve aç çocuklarla doluydu” (306). Sonunda bir iş bulur, fakat Yahudi kimliği nedeniyle defalarca işten çıkarılır. Maruz kaldığı bu ayrımcılık Yahudi işverenler tarafından bile uygulanır:

İlk sabah bir İskandinav olan nakliye memuru birdenbire Yahudi olduğumu fark etti. Kibarca beni kovdu. Yahudileri istemiyorlardı. Bir milyon Yahudi'nin yaşadığı bu şehrin iş dünyasında antisemitizm yaygındı. . . . Hatta Yahudi şirketler bile Yahudilere ayrımcılık uyguluyordu. Sırf Yahudi olduğum için fabrikadaki ya da ofisteki işimden atıldım. En büyük talihsizliği bir Mesih yaratmak zorunda olmak olan, lanetlenmiş bir ırka ait olduğumu öyle sık hatırladım ki. (306)

Mickey, Nigger'in çetesinde, sokaklardaki ırkçılıkla mücadele etmeye çalışsa da, ayrımcılıklarla mücadelede, Afrika kökenli Amerikalıların suçlu ve muhalif kimliğiyle kendini tanımlamaya çalışsa da, aslında hala yersiz, yurtsuz ve kimliksizdir. Çünkü bu kimlik, sokaklardaki ırkçılıkla mücadele etmede başarılı olsa da, çalışma hayatında karşılaştığı ayrımcılıklarla mücadelede etkisizdir. Bu yüzden hala tam anlamıyla ayrımcılıklarla mücadele edebilen bir kimlik kazanamamıştır ve büyük bir boşluk

içindedir:“İşler, işler. Plansızca, umutsuzca bir işten çıkıp diğerine girdim. Pek çok kişiden biriydim. Babam gibi yoksulluk kapanına kısılmıştım. Hiçbir şeydim, hiçbir yere bağlı değildim”(308). Nigger’ın topluluğunda, gittikçe umutsuzluğa ve umursamazlığa sürüklenir: “Gecelerimi bilardo salonunda geçiriyordum. Çaresizce, uyarıcılara ihtiyaç duyuyordum, Hiçbir şeye hazır değildim. Henüz on beşimde, Nigger’ın grubuyla içki içmeye ve zamanımı boşa geçirmeye başladım”(309). Artık, Afrika kökenli Amerikalıların şiddet ve suçla özdeşleşen kimliğinin de ayrımcılıklarla mücadeleciler için gerçek bir muhalefet yaratamadığını düşünür, kendi deyimiyle o hiçbir şeydir.

4.3.2.3.Mickey Gibi Dayanışmacı, Örgütlü Yahudi Proleter Kültürünü Benimsemek

Mickey, ayrımcılıklarla mücadele edebilecek gerçek kimliğini bir gece sokakta rastladığı devrimci Yahudi işçilere katılarak bulur. Onları, annesinin bahsettiği, dünyadaki adaletsizliklere karşı kurtuluşu sağlayacak olan Mesih ilan eder : “Devrimin işçileri, benim gibi yalnız, intihara eğimli bir çocuğa, umut verdiniz. Siz gerçek Mesih’siniz”(309). Sonunda, Mickey, amaçsız, umutsuzca bir işten diğerine sürüklenirken kişisel bir aydınlanma ve devrimci bir dönüşüm yaşar. Açıkçası, “. . . Mickey, komünizm ihtimaliyle karşılaşana dek, gerçek bir muhalefet ihtimalinin olamayacağını düşünür” (Rottenberg 133). Sosyalist devrimle, Yahudi ırkının Mesih umudunu bağdaştırır. Sol Liptzin’in de dediği gibi, Mickey’nin “bu önlenemeyen Yahudi mesihçiliği, geleneksel köklerinden ayrılır ve sonunda sahte bir dini, yani komünizmi bir çıkış noktası olarak keşfeder”(alıntılanan Folsom 239).

Mickey’nin bu söyleminde de resmedildiği gibi, 1930’lar Amerika’sında kimi komünist Yahudilerin, sınıfsal açıdan yükselip kapitalistleşen Yahudi ulusal kültürünü reddetmelerini Bat-Ami Zucker şöyle anlatır:

. . . Yahudi komünistler, işçiyi yok eden Yahudi ulusal kültürüne karşı çıkıp, Yahudi proleter kültürünü evrensel kültürleri olarak kabul ettiler. Komünist ideolojiye göre, proleter İbrani (yiddish) kültürü, ‘proleter kültürün Yahudi dışı vurumu’ oldu. Yahudi ulusal kültürünün ise, orta sınıflaşmış, kapitalistleşmiş ve işçi sınıfını yenilgiye uğratmaya çabalamakta olduğunu iddia ettiler.(176)

Burada “Yahudi ulusal kültürü” olarak ima edilen, aslında zenginleşen ve sınıf atlayan ya da bu statüyü elde etme çabası içinde olan Yahudilerin sahip olduğu geleneklerdir. Kısacası, bu dönemde Mickey’nin de aralarına katıldığı kimi Yahudiler, bu kültürü reddedip, Yahudi işçi sınıfının ayrımcılıklarla mücadele etmek için bir araya gelmesini yani, sendikalaşmasını ve örgütlenmesini savundular.

Mickey’nin ayrımcılıklarla mücadele edebilecek bir kimlik arayışında, birdenbire sokaktan geçen devrimci, Yahudi işçilere katılmasının sebebi, babası iş kazası geçirip hastalandığında onu tedavi eden Yahudi Doktor Solow’un ve işçi grevlerine katılan halası Lena’nın teşvik edici söylemleridir. Doktor Solow, Mickey ve ailesine, bir hastası için “uzun saatler kölelik ediyorsun . . . çok az para kazanıyorsun; yiyeceğe ve dinlenmeye ihtiyacın var. Senin sıkıntın bu! Bir işçi sendikasına katıl!” dediğinden, yani işçilerin kurtuluşu işçi dayanışmasıyla bulabileceğinden bahsetmiştir. (233). Halası Lena ise babasının hastalık döneminde, grevlere katılan Yahudi bir işçi kadın olarak eve çıka gelmiş, annesiyle arasında geçen şu diyalogda ayrımcılıklara karşı dayanışmacı ve muhalif bir hareketin var olduğunu anlatmıştır:

‘Grevdeyim, Katie, Sizle kalabilir miyim?’ dedi Lena Halam.

‘Elbette, işler yolunda gitmiyor, ama her zaman bizimle kalabilirsin . . . Aç kalacaksın, Lena’ dedi annem.

Halam bu sözleri umursamadı. ‘Neden kalmayayım. Pek çoğumuz açız. Grevin anlamı bu. Sendika buna değer’ dedi. (235)

Sonuç olarak, Mickey, gettoda çocukluktan yetişkinliğe geçiş süreci boyunca tanık olduğu, Yahudi işçi sınıfının ayrımcılıklara karşı üç farklı mücadele biçimi içinde, Doktor Solow ve halası Lena’nın da temsilcileri olduğu, Yahudi sendikalaşması ve dayanışmasını seçer. Artık, Mickey’nin çocukluktan yetişkinliğe geçiş süreci tamamlanmıştır. Yeni yetişkin kimliği, ne gettodaki diğer Yahudiler gibi ‘gerçek’ bir beyaz Amerikalı olma hayaliyle yozlaşan, ne de ayrımcılıklarla şiddet ve suça karışarak mücadele etmeyi seçerek Afrika kökenli Amerikalı kimliğiyle özdeşleşen Yahudilerle ilişkilidir. Tanımladığı yetişkin kimliği, diğer Yahudi işçilerle örgütlenen ve dayanışma içine giren proleter Yahudi kimliğidir. Michael Brewster Folsom’un dediği gibi, “devrimci politikalar, ona hem bir komün dayanışması ve umutsuzluktan çıkış noktası,

hem de ayrımcılıklarla mücadelede hiçbir faydası olmayan Yahudi cemaatinden ayrılışı sağlar. . . . Daha ziyade, politik eylemlilik ona düşünme, mücadele etme ve yaşama nedeni verir” (241- 42). Diğer bir deyişle, Mickey aslında babasının istediği gibi Yahudi “bir milyoner” olmak yerine annesinin dayanışmacı ruhuna katılır (121). Çünkü annesinin gettodaki dayanışmacı kimliği, yozlaşmamış, Amerikan kültürüne asimile olmamış Yahudilerin temsilidir.

Mickey, sınıfsal açıdan yükselip “gerçek” bir beyaz Amerikalı olma hayaliyle yozlaşan Yahudilerin yaşadığı, ahlaki çöküntü içindeki Doğu Yakası gettosunun devrimci işçilerce yok edilmesi gerektiğini düşünür: “Geldiğinizde, Doğu Yakası’nı yıkıp, insan ruhu için bir bahçe kurabilirsiniz” (309). Çünkü Amerikan rüyası ve Amerikalılaştırma hayali, Doğu Yakası’ndaki Yahudilerin bilinçlerine ve eylemlerine derinlemesine nüfuz etmiştir.

Yazar Michael Gold, yer yer kendi hayat hikâyesini anlattığı romanında Mickey ana karakteri vasıtasıyla, birbiriyle dayanışmacı, yaşadıkları ayrımcılıklara karşı sosyalist fikirleri benimseyerek örgütlenen ve dayanışma içine giren, Yahudi işçi kültürünü savunur. Kısacası, “roman, Yahudi işçilerin sosyalist örgütlenme ve sendikalaşma gerekliliği mesajıyla son bulur” (Sternlicht 44). Corinna K. Lee’nin belirttiği gibi, “yirminci yüzyılın başında Yahudi nüfusundaki demografik değişim düşünüldüğünde, Michael Gold’un bu romanını, sınıf atlayan Yahudiler imajı sebebiyle ötekileştirilen ve görmezden gelinen, sınıfsal ve ırksal azınlık olan yoksul, işçi sınıfı Yahudilerin bir protestosu olarak okumak mümkündür” (38).

SONUÇ

Yirminci yüzyılın başından itibaren değişmeyen kötü iş koşulları, 1929 ekonomik krizi sebebiyle artan gelir dağılımındaki eşitsizlik Amerikan proletarya edebiyatının ortaya çıkıp popülerleşmesini sağlayan tarihsel koşullardan bazılarıdır. Ayrıca, siyasi iktidarın ekonomik krize çare olarak sunduğu işçi sınıfının lehine olan yasalar, dönemin Avrupa’ında yükselen faşizme karşı kurulan halk cephesi hareketi ve Birleşik Devletler’e özgü kültürel cephe hareketi, akımın ortaya çıkmasına etken olan diğer tarihsel koşullar olur. Çünkü 1930’lar Amerika’ında, Amerikan Komünist Partisi’nin ve Endüstriyel Örgütler Kongresi’nin önderliğinde kayda değer işçi grevleri bu koşullar altında gerçekleşir ve bu sayede, işçi sınıfı kültürel alanlarda da etkisini gösterir. Diğer bir deyişle, bu dönemde politik olarak yükselişe geçen işçi sınıfı, proletarya edebiyatı gibi pek çok kültürel çalışmada konu edilir.

Bu kültürel çalışmalar içinde yer alan proletarya edebiyatı, Amerikan işçi sınıfının yoksulluk içinde, fabrikalarda geçen hayatlarını konu edinen bir edebi akım olarak popülerleşir. Daha çok işçi sınıfından gelen okuyucuları hedefleyen, bu sınıfın yaşadıkları adaletsizliklerin farkına varıp sınıf bilinci kazanmasını amaçlayan bu akım, bir anlamda var olan ekonomik, toplumsal ve politik sistemin değişmesini savunur. Eğitimsiz işçi sınıfından okuyuculara hitap etme amacıyla, oldukça basit, didaktik, hatta eril bir üsluba sahiptir. Marksist fikirleri didaktik ve edebi anlatımdan uzak bir biçimde okuyucuya sunması, Amerikan işçi sınıfının genelini kapsamayan ırkçı ve cinsiyetçi içeriği sebebiyle eleştirilere maruz kalır ve yükselen popülerliğini kısa sürede yitirir. Böylelikle, yirminci yüzyıl Amerikan edebiyatındaki etkinliğini, sadece 1930’lu yılları kapsayan bir dönemde sürdürür.

Tezde, proletarya edebiyatından seçilen romanlar, kesişen ayrımcılıklar kuramı çerçevesinde incelenmiştir. Kesişen ayrımcılıklar kuramcılarının, her bireyin toplumdaki ayrımcılıkları kendi ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet kimliğine göre deneyimlediği, eş zamanlı olarak hem ayrımcı olabildiği, hem de ayrımcılığa maruz kalabildiği ve ayrımcılıkların birbirini yeniden yapılandığı iddiaları tezde analiz edilen romanlarda gerçeklik kazanmıştır.

Kesişen ayrımcılıklar kuramcılarının görüşlerine benzer şekilde, *The Disinherited*, *The Girl*, *The Jews Without Money* romanlarında karakterlerin deneyimlediği ayrımcılıklar, kendi ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet kimliklerine göre şekillenmiştir. Diğer bir deyişle, her ne kadar karakterler ortak sınıf kimliği taşıyor olsalar da, maruz kaldıkları ayrımcılıklar farklı ırk ve toplumsal cinsiyet kimlikleri nedeniyle birbirinden farklılık göstermiştir. Çünkü yaşadıkları sınıfsal eşitsizlik, ırk ve/ve ya toplumsal cinsiyet kimliklerini yeniden yapılandırmıştır.

The Disinherited romanında, beyaz işçi erkek kimliğine sahip ana karakter Larry, sınıfsal konumu nedeniyle, üst-orta sınıf beyazlarca “beyaz süprüntü” gibi aşağılayıcı söylemlere maruz kalır. Aynı zamanda, toplumda zenginliğe ve güce sahip hegemonik erkeklik yapısına katılamaz ve ‘erkekliğini’ yitirme tehlikesiyle yüzleşir. *The Girl* romanında beyaz işçi kadın kimliğine sahip ana karakter Kız, toplumsal cinsiyet kimliği ve sınıfsal konumu nedeniyle üst-orta sınıf beyazlarca beyaz ırktan hariç tutulur. Öjenik çalışmalara, bir diğer anlamıyla kısırlaştırma politikalarına maruz kalır. Aynı zamanda, farklı sınıflardan gelen erkekler tarafından, cinsel istismara ve şiddete uğrar. Son olarak da *The Jews Without Money* romanında ana karakter Mickey’nin deneyimlediği sınıfsal eşitsizlik de, Yahudi ırk kimliğinin yarattığı ayrımcılıkla iç içe geçer. Roman boyunca, Mickey hem sınıfsal konumun yarattığı yaşamsal zorluklara, hem de Yahudi ırk kimliğine dayalı ayrımcılıklara maruz kalır. Romanda, onun gibi ayrımcılıklara maruz kalan kimi Yahudiler bu ayrımcılıklara karşı mücadele biçimi olarak, sınıfsal açıdan yükselme yolunu seçer. Bu Yahudiler, beyaz ırktan kabul edilip, üst-orta sınıf bir Amerikalı olma hayaliyle, Yahudi ırk birliğine ihanet ederler. Kimi Yahudi karakterler ise, şiddete başvurup suça karışarak ayrımcılıklarla mücadele etmeye çalışır. Bir anlamda, Afrika kökenli Amerikalıların suçlu kimliğiyle toplumda kendilerini var etmeye çabalarlar. Kısacası, “. . . Stuart Hall’un ünlü sözündeki gibi, etnik kimlik ve ırk, işçi sınıfının hayatlarını şekillendiren unsurlar haline gelmiştir ”(alıntılanan Balthasser 38). Analiz edilen romanlar göz önüne alındığında, Stuart Hall’un bahsettiği bu unsurlara elbette, toplumsal cinsiyet de eklenmelidir.

Ancak bu tezin sonucu olarak öne sürülebilecek en önemli nokta, analiz edilen romanlardaki ana karakterlerin de ırkçı ve/ve ya cinsiyetçi tutumlara sahip olduğudur. Örneğin, Larry, yetişkin erkek kimliğini maruz kaldığı çoklu ayrımcılıklara karşı

mücadeleci, bir işçi önderi olarak tanımlar. Fakat romanın sonunda, beyaz ırk ve erkek kimliğinin yarattığı ayrıcalıkları terk etmeyerek, yalnızca beyaz işçi erkeklerin içinde olduğu bir “sınıf dayanışmasına” katılır. Her ne kadar tanımladığı yeni, mücadeleci işçi erkek kimliği kapsamında, ırkçılığa karşı çıksa da, yer aldığı “sınıf dayanışmasında” hiçbir siyah işçi erkeğe yer vermez. Bunun yanında, dayanışmaya hiçbir işçi kadını da dâhil etmez. Larry artık işçilerin sesi olacağını söylese de, bu işçiler arasında kadınlar ve siyah işçi erkekler yoktur. Yeni mücadeleci işçi erkek kimliğiyle sınıfsal eşitsizliğe karşı çıkarken, ırkçı ve cinsiyetçi tutumunu sürdürerek, o da ayrımcılık uygulayanlardan biri olmuştur. Aslında, ırkçı ve cinsiyetçi egemenlik yapılarının devam etmesine olanak tanımıştır. Larry de, bu karmaşık güç ilişkilerinin bir parçası olmuştur.

The Girl romanında ana karakter Kız da, maruz kaldığı çoklu ayrımcılıklara karşı yetişkin kadın kimliğini yeni, mücadeleci bir işçi olarak yapılandırır. *The Disinherited* romanının aksine Kız, romanın sonunda sadece işçi kadınların olduğu bir dayanışmanın ve komünün kurulmasını sağlar. Ancak, bu işçi kadın dayanışmasına ve komününe yalnızca, beyaz ırktan olan işçi kadınlar dâhil edilir ve diğer ırklardan gelen işçi kadınlar tamamen görmezden gelinir. Böylelikle Kız, ayrıcalıklı beyaz ırk kimliğini terk etmeyerek, beyaz ırktan olmayan işçi kadınlara karşı ayrı bir egemenlik yapısı daha kurar. O da, çoklu baskıcı sistemlerin bir parçası olur. Sınıfsal eşitsizlik ve cinsiyetçilikle mücadele etmeye karar verse de, ırkçı bakış açısını sürdürür. Daha doğrusu yazar Meridel Le Seuer’un feminist bakış açısında, sadece beyaz işçi kadınlara yer vardır; beyaz ırktan olmayan kadınlar yok sayılırlar.

Benzer şekilde, *Jews Without Money* romanında ana karakter Mickey de, yetişkin kimliğini maruz kaldığı kesişen ırk ve sınıf ayrımcılıklarına karşı mücadeleci, Yahudi bir işçi olarak tanımlar. Yaşadığı gettoda, ayrımcılıklara karşı bir kurtuluş seçeneği olarak ortaya çıkan üst-orta sınıf, “gerçek” bir beyaz Amerikalı olmayı reddeder. Sokaklardaki ırkçılığa karşı çıkan ve Afrika kökenli Amerikalıların suçlu ve muhalif kimliğiyle özdeşleşen Yahudilerin de, ayrımcılıklara karşı gerçek anlamda bir mücadele yaratamadığını düşünür. Halası Lena ve Doktor Solom gibi sendikalaşmış, devrimci Yahudilere katılır. Ancak, görüldüğü üzere Mickey katıldığı bu sınıf dayanışmasında yalnızca halası Lena ve Doktor Solom gibi Yahudi işçilerin varlığından

söz eder. Cinsiyetçi bir tutuma sahip olmasa da, diğer ırklardan sendikalaşmış ve ayrımcılıklarla mücadeleci işçileri görmezden gelir. Roman, sadece mücadeleci Yahudi işçi kimliği ve dayanışmasına bir övgü haline gelir. Dolayısıyla, Mickey de diğer işçilere yönelik ırkçı tutumunu sürdürerek, toplumdaki çoklu baskıcı sistemlerin bir parçası olur.

Tüm bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere, işçi sınıfından gelen ana karakterler ayrımcılıklarla mücadele için katıldıkları sınıf dayanışmasında, sadece kendi ırk ve/veya cinsiyet kimliklerini göz önünde bulundurlar. Kendi ırk ve/veya cinsiyet kimliğinden olmayan işçileri göz ardı ederler. Böylelikle, toplumdaki çoklu baskıcı sistemlerin sürdürülmesini sağlarlar. Üst-orta sınıf beyazların egemenliğine dâhil olamasalar da, ırk ve/veya cinsiyete dayalı tahakküm yapılarının bir parçası olmayı arzu ederler.

Kısacası, toplumdaki gücün ve ayrıcalıkların dağılımını, Marksizmin iki kutuplu sınıf anlayışıyla açıklanamayacak ölçüde karmaşık yapılar belirler. Çünkü Amerikan işçi sınıfında olduğu gibi ayrımcılığa uğrayanlar dahi, bir diğer grup üzerinde ayrımcılık uygulayabilir ve farklı bir egemenlik yapısı daha kurabilir. Böylelikle, Patricia Hill Collins'in bu düzende ne sadece kurban, ne de sadece zalim olunamayacağı iddiası doğrulanmış olur.

Sonuç olarak, Amerikan işçi sınıfının toplumdaki ayrımcılıklara karşı gerçek anlamda mücadele edebilen, güçlü bir toplumsal hareket yaratması için, ırkçı ve cinsiyetçi tutumları terk etmesi, yalnızca sınıfsal eşitsizliğe değil, toplumdaki diğer eşitsizliklere de karşı çıkması gereklidir. Hatta Ernesto Laclau ve Chantal Mouffe'nin dediği gibi, "farklı boyunduruk altına alma biçimlerine karşı verilen . . . cinsiyetçilik, ırkçılık, cinsel ayrımcılığa karşı mücadele ve çevre mücadeleleri, yeni bir sol kanat hegemonik projede, işçilerin mücadeleleriyle" birleşmelidir (23). Toplumsal hareketlerde sadece bir grubun yaşadığı adaletsizliklere odaklanılması, diğer gruplara yönelik ayrımcılıkların devamına neden olur. Ancak, toplumdaki tüm "ötekilerin" bir araya gelmesi ve toplumsal hareketlerde dayanışma içinde yer alması ayrımcılıklara karşı gerçek bir çözüm yaratabilir. Kısacası, Amerikan işçi sınıfı, ırkçı ve cinsiyetçi anlayışlarını terk etmedikçe ve tüm "ötekiler" bir araya gelmedikçe, diğer ayrımcılıkların devamını sağlamayan bir toplumsal hareket oluşturulamaz.

1930'lu yılların Amerikan proleter romanlarını, kesişen ayrımcılıklar kuramı bağlamında değerlendiren bu tezin, proletarya edebiyatı ve toplumdaki ayrımcılıklar üzerine çalışan diğer araştırmacılara farklı bir bakış açısı sunması amaçlanmıştır. Bu yüzden, Amerikan Kültür çalışmaları kapsamında, bu alanda yapılan çalışmalara katkıda bulunacağını ve araştırmacılara rehber niteliğinde olacağını düşünüyorum. Ayrıca, her ne kadar farklı kültürlerden ve coğrafyalardan gelmiş olsalar da, toplumdaki eşitsizlikler, ayrımcılıklar ve güç ilişkileri konuları bağlamında aynı zeminde bulunan Türk ve Amerikan proleter romanlarının, karşılaştırmalı edebiyat çalışmaları alanında birlikte incelenmesine ilham kaynağı olacağını umut ediyorum. Kesişen ayrımcılıklar kuramının ana hatları hakkında verilen bilgilerin de, karşılaştırmalı edebiyat çalışmalarında yapılacak olan bu incelemeler için faydalı olacağını düşünüyorum.

KAYNAKÇA

- Adorno, Theodor W. *Minima Moralia, Sakatlanmış Yaşamdan Yansımalar*. Çev. Orhan Koçak, Ahmet Doğukan. Metis yayınları, 2017. Print.
- Althusser, Louis. *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları*. Çev. Yusuf Alp ve Mahmut Özışık. İletişim yayınları, 2002. Print.
- Arnold, Grace. *Amerika Birleşik Devletleri Komünist Parti Tarihi*. Çev. Yusuf Kerim Şemikli. Sentez Yayıncılık, 1990. Print.
- Aguilar, Delia D. “Kesişimsellik”. *Marksizm ve Feminizm*. Ed. Shahrzad Mojab. Çev. Funda Hülügü. Yordam Kitap, 2018. Print.
- Andersen, Margaret. “Race, Gender, and Class Stereotypes: New Perspectives on Ideology and Inequality”. *Norte America*. (2009):69-91. Web 14 March 2019. <www.revistanorteamerica.unam.mx/index.php/nam/article/viewFile/108/1>
- Andersen, Margeret L. and Patricia Hill Collins. Ed. *Race, Class, and Gender: An Anthology*. Wadsworth Publishing Company, 1992. Print.
- Armengol, Josep M. “Gendering the Great Depression: Rethinking the Male Body in 1930s American Culture and Literature”. *Journal of Gender Studies 1*. (2011): 59-68. Web 27 December 2015. <tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09589236.2012.750237>.
- Balthasser, Benjamin. “The Race of Class: The Role of Racial Identity Production in the Long History of U.S. Working-Class Writing”. *Working-Class Literature(s) Historical and International Perspectives*. Ed. John Lennon & Magnus Nilsson, Stockholm University Press, 2017. Print.
- Barker, Chris. *Cultural Studies: Theory and Practice*. London: Sage Publications, 2000. Print.
- Barker, Chris and Dariusz Galasinski. *Cultural Studies and Discourse Analysis: A Dialogue on Language and Identity*. Sage Publications, 2001. Print.

- Baron, Ava. "Masculinity, the Embodied Male Worker, and the Historian' Gaze". *International Labor and Working-Class History* 69 (2006): 143 -160. Web 30 August 2016. JSTOR. <[www.jstor.org/ stable/27673026](http://www.jstor.org/stable/27673026)>
- Belkhir, Jean Ait and Bernice McNair Barnett. "Race, Gender and Class Intersectionality". *Race, Gender & Class* 8 (2001): 157–174. JSTOR. Web 6 March 2019. <[www.jstor.org/ stable/41674988](http://www.jstor.org/stable/41674988)>
- Berberoğlu, Berch. *Sınıfsal Yapı ve Toplumsal Dönüşüm. İştiraki* (2009): n.pag. Web. 23 Nisan 2019. <<https://istiraki.blogspot.com/2018/03/marksist-snfsal-yap-vesnf-mucadelesi.html>>
- Berman, Lila Corvin. "American Jews and the Ambivalence of Middle-Classness". *American Jewish History* 93.4 (2007): 409-434. JSTOR. Web 9 March 2019.<<https://www.jstor.org/stable/23887596>>
- Berry, Mary Frances and John Blessingame. "American Archipelago: Blacks and Criminal Justice". *Race, Class, and Gender an Anthology*. Eds. Margeret L. Andersen and Patricia Hill Collins. Wadsworth Publishing Company, 1992. 429-443. Print.
- Blood, Pete et al. "Understanding and Fighting Sexism: A Call to Men". *Race, Class, and Gender an Anthology*. Ed. Margeret L. Andersen and Patricia Hill Collins. Wadsworth Publishing Company, 1992. 134-141. Print.
- Boynukara, Hasan. *Yahudi-Amerikan Kimliği Sorunu: Saul Bellow ve Philip Roth*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2007. Print.
- Collins, P. H. *Black Feminist Thought Knowledge, Consciousness, and the Politics of Empowerment*. New York: Unwin Hyman, 2000. Print.
- Conroy, Jack. *The Disinherited*. University of Missouri Press, 1991. Print.
- Conroy, Jack. Introduction to the 1982 Edition. *The Disinherited*. By Jack Conroy. University of Missouri Press, 1991. 25-33. Print.

- Crenshaw, Kimberle. "Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics". *University of Chicago Legal Forum* (1989):139-167. Web 13 February 2019. <chicagounbound.uchicago.edu/uclf/vol1989/iss1/8>
- Davis, Angela. *Women, Race and Class*. Vintage E books, 1981.n.pag. Web 30 April 2019.<<https://legalform.files.wordpress.com/2017/08/davis-women-race-class.pdf>>
- Dibble, Ursula, Murray A. Straus. "Some Structure Determinants of Inconsistency between Attitudes and Behavior: The Case of Family Violence". *Physical Violence in American Families: Risk Factors and Adaptations to Violence in 8,145 Families*. Ed. Murray A. Straus, Richard J. Gelles, Christine Smith. Transection Publishers, 2009.167-177. Print.
- Dill, Bonnie Thornton."Race, Class, and Gender: Prospects for an All-Inclusive Sisterhood". *Feminist Studies* 9. (1983):131–150.JSTOR.Web 9 March 2019. <www.jstor.org/stable/3177687>
- Donaldson, Mike. "What Is Hegemonic Masculinity?" *Theory and Society* 22. (1993):643–657. JSTOR. Web 12 May 2019.<www.jstor.org/stable/657988>
- Eisenger, Chester E. "Character and Self on the Fiction of the Left". *Proletarian Writers of the Thirties*. Ed. David Madden. Southern Illinois University Press, 1979. 158-184. Print.
- Fisk, Milton. "The Communist Party in the Twenties". *Socialism From Below in the United States the Origins of the International Socialist Organization*. (1977): n. pag. Web 27 May 2019. <<http://www.marxists.de/trotism/fisk>>
- Foley, Barbara. *Radical Representations, Politics and Form in the U.S. Proletarian Fiction*. Duke University Press, 1993. Print.
- "Women and the Left in the 1930s". *American Literary History* 2 (1990): 150–169. JSTOR. Web 27 March 2019. <www.jstor.org/stable/489816>

- “Generic and Doctrinal Politics in the Proletarian Bildungsroman”. *Understanding Narrative*. Eds. James Phelan and Peter J. Rabinowitz, Columbus. Ohio State UP,(1994):43-64. Web 20 May 2016.
<www.ncas.rutgers.edu/sites/fasn/files/img/GenericandDoctrinalPolitics.pdf>
- “Writing Up the Working Class: The Proletarian Novel in the U.S”. *S.A.M.A.R.* n. pag. Web 10 Apr. 2013. <www.angelfire.com/nj4/proletarian/>
- “Intersectionality: A Marxist Critique”. *Science & Society* 82. 2 (2018): 269-75. Web 22 Oct. 2018.
<mronline.org/2018/10/22/intersectionality-a-marxistcritique/>
- Foner, Eric. *Give me Liberty! An American History*. W.W. Norton Company, 2006 Print.
- Folsom, Michael Brewster. “The Education of Michael Gold”. *Proletarian Writers of the Thirties*. Ed. David Madden. Southern Illinois University Press, 1979.Print.
- Gosse, Van. *What the New Deal Accomplished*. n. pag. Web 17 June 2005.
<<https://www.vangosse.com/political-writing.html>>
- Hawley, Ellis. *The New Deal and the Problem of Monopoly: A Study in Economic Ambivalence*. Fordham University Press, 1995. Print.
- Gold, Michael. *Jews Without Money*. Public Affairs New York, 2009. Print.
- Gold, Michael. Author’s Note. *Jews Without Money*. Public Affairs New York, 2009. 9-12. Print.
- Guess, Teresa J. “The Social Construction of Whiteness: Racism by Intent, Racism by Consequence”. *Critical Sociology* 32.4. (2006):649-673. Web 22 March 2019.
<www.brill.nl>

- Hoffman, Frederick. "Aesthetics of the Proletarian Novel". *Proletarian Writers of the Thirties*. Ed. David Madden Southern Illinois University, 1979. 184-194. Print.
- Hogan, Richard. "Class, Race and Gender Inequality." *Race, Gender & Class* 8.2. (2001):61–93. JSTOR. Web 22 Feb. 2019. <www.jstor.org/stable/41674972>
- Hooks, Bell. *Feminizm Herkes İçindir*. Çev. Aysel Yıldırım, Şirin Özgün, Ece Aydın, Berna Kurt. BGST Yayınevi, 2016. Print.
- Horkheimer Max. *Akıl Tutulması*. Çev. Orhan Koçak. Metis Yayınları, 1998. Print.
- Geleneksel ve Eleştirel Kuram*. Çev. Mustafa Tüzel. Yapı Kredi Yayınları, 2005. Print.
- Howe, Irving. "The Thirties in Retrospect". *Literature at the Barricades*. Ed. Ralph F. Bogardus, Fred Hobson. University of Alabama Press, 1982. 96-106. Print
- Hurvitz, Nathan. "Sources of Middle-Class Values of American Jews." *Social Forces* 37. 2. (1958): 117–123. JSTOR. Web 22 March 2018. <www.jstor.org/stable/2572793>
- Jay, Martin. *Diyalektik İmgelem Frankfurt Okulu'nun Tarihi ve Çalışmaları [1923-1950]*. Çev. Sevgi Doğan. Ayrıntı Yayınları, 2014. Print.
- Kazin, Alfred. Introduction. *Jews without Money* by Michael Gold. Public Affairs New York, 2009.1-7. Print.
- Kellner, Douglas. "Kültürel Marksizm ve Kültürel Çalışmalar". Çev. Fatih Tezcan. *ETHOS: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar*. Temmuz 2016, 9(2): 132-151. Web
- King, Deborah K. "Multiple Jeopardy, Multiple Consciousness: The Context of a Black Feminist Ideology." *Signs*. 14.1. (1988): 42–72. JSTOR. Web 24 Jan. 2007. <www.jstor.org/stable/3174661>

Klein, Marcus. "The Roots of Radicals Experience in the Thirties". *Proletarian Writers of the Thirties*. Ed David Madden. Southern Illinois University Press, 1979. 134-158. Print.

"Komintern". *collinsdictionary.com*. Web 22 March 2019.

<<https://www.collinsdictionary.com/>>

Kulak, Önder ve Kurtul Gülenç. "Marksizm ve Frankfurt Okulu İlişkisi". n. pag. Web 15 Mayıs 2018. <<http://ayrintidergi.com.tr/marksizm-ve-frankfurt-okulu-iliskisi/>>

Langston, Donna. "Tired of Monopoly?" *Race, Class, and Gender an Anthology*". Eds. Margeret L. Andersen, Patricia Hill Collins. Wadsworth Publishing Company, 1992. 110-120. Print.

Leyda, Julie. "Reading White Trash: Class, Race, and Mobility in Faulkner and Le Sueur.", *American Mobilities: Geographies of Class, Race, and Gender in US Culture*, Transcript Verlag, Bielefeld (2016):33–60. JSTOR Web 22 March 2019 <www.jstor.org/stable/j.ctv1wxszf.6>

Lenin, Vladimir İlyiç. *Karl Marx ve Marksizmin Bir Açıklaması ve Kısa Bir Biyografik Özeti*. Çev. Vahap Erdoğan, Eriş Yayınları, 2003. Print.

Lauclau, Ernesto ve Chantal Mouffe. *Hegemonya ve Sosyalist Strateji, Radikal Demokratik Politikaya Doğru*. Çev. Ahmet Kardam, İletişim Yayınları, 2008. Print.

Le Seuer, Meridel. *The Girl*. West End Press, 1990. Print.

Le Seuer, Meridel. Afterwords. *The Girl*. West End Press, 1990.133. Print.

Lee, Corinna K. "Never Forgetting the East Side: Michael Gold's Jews *Without Money*." *MELUS: Multi-Ethnic Literature of the U.S.*40.2.(2015): 30-52. *Project MUSE*. Web 22 February 2019. <muse.jhu.edu/article/583467>

Leitch, Vincent. *American Literary Criticism from the Thirties to the Eighties*. Columbia University Press. New York, 1988. Print

- Libretti, Tim. "Is There a Working Class in U.S. Literature? Race, Ethnicity, and the Proletarian Literary Tradition." *The Radical Teacher* 46. (1995): 22–26. JSTOR. Web 22 Feb. 2019. <www.jstor.org/stable/20709829>.
- Madden, David, Introduction. *Proletarian Writers of the Thirties*. Southern Illinois University Press, 1979. xv-xviii. Print.
- Marcuse, Herbert. *Tek Boyutlu İnsan*. Çev. Aziz Yardımlı. İdea Yayınevi, 2010. Print.
- Marx, Karl ve Frederick Engels. *Komünist Manifesto ve Komünizmin İlkeleri* (1848). Çev. Muzaffer Erdost. Sol Yayınları, 1993. Print.
- MCelvaine, Robert S. *Great Depression America 1929-1941*. Times Books, 1993. Print.
- Mullings, Leith. *On Our Own Terms, Race Class and Gender in the Lives of African American* Murphy, James. *Other Proletarian Moment, Criticism of the Leftism in the U.S.* The University of Illinois Press, 1991. Print
- Moran, Berna. *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri, Yansıtma Kuramları Marksist Eleştiri Yapısalcılık Rus Biçimciliği Alımlama vb.* Cem Yayınevi, 1991. Print.
- Newitz, Annalee and Matt Wray. *White Trash: Race and Class in America*. Routledge, 2013. *Google Books*. Web 22 March 2019.
- Palmer, Bryan D. ve Joan Sangster. "1917'nin Özgün Mirası: Devrimin Longue Duree'sini Yeniden Canlandırmak". *Devrimi Yeniden Düşünmek*. Ed. Leo Panitch Greg Albo, Vivek Chibber. Çev. Rafet Koca. Yordam Kitap, 2017. *Google Books*. Web 22 March 2019.
- Pells, Richard H. *Radical Visions and American Dream*. Wesleyan University Press, Middletown Concticut, 1984. Print.
- Phipps, Alison. "Rape and Respectability: Ideas about Sexual Violence and Social Class." *Sociology*.43.4.(2009)667–683. JSTOR. Web 22 March 2019.

<www.jstor.org/stable/42857298>

Pincus, Fred L. and Natalie J. Sokoloff. "Does 'Classism' Help Us to Understand Class Oppression?" *Race, Gender & Class*. 15.1.2. (2008):9–23. JSTOR. Web 24 March 2019. <www.jstor.org/stable/41675355>

Pyke, Karen D. "Class-Based Masculinities: The Interdependence of Gender, Class, and Interpersonal Power." *Gender and Society*. 10.5 (1996): 527–549. *JSTOR*. Web 31 March 2019. < www.jstor.org/stable/189881>

Rennny, Christopher and Carolyn Whitson. "Toward a Theory of Working Class Literature". *The Nea Higher Educational Journal*. 71-81. Web 22 March 2019.
<www.nea.org/assets/img/PubThoughtAndAction/TAA_99Spr_08.pdf>

Rottenberg, Catherine. "Writing from the Margins of the Margins: Michael Gold's Jews Without Money and Claude McKay's Home to Harlem". *MELUS: Multi-Ethnic Literature of the U.S.*35.1.(2010):119-140. Project MUSE. Web 22 February 2010. < doi:10.1353/mel.0.0076>

Schleuning, Nela. Afterwords. *The Girl* by Meridel Le Seuer. West End Press, 1990. 134-135. Print.

Shields, Stephanie. "Gender an Intersectionality Perspective". *Sex Roles* (2008): 304-311. Web 18 July 2008.

<https://www.academia.edu/2264764/Gender_An_intersectionality_perspective?auto=download>

Shulman, Robert. *The Power of Political Art: The 1930s Literary Left Reconsidered*. The University of North Carolina Press, 2000. Print.

Slater, Phil. *Frankfurt Okulu: Kökeni ve Önemi Marksist Bir Yaklaşım*. Çev. Ahmet Özden. Kabalcı Yayınevi, 1998. Print.

Smith, Sharon. "The 1930s: Turning Point for U.S. Labor International Socialist Review". *International Socialist Review* 25.(September–October 2002):n. pag. Web 27 May 2019.

[http://www.isreview.org /issues/25/The_1930s.shtml](http://www.isreview.org/issues/25/The_1930s.shtml)>.

Sokoloff, Natalie J. “The Intersectional Paradigm and Alternative Visions to Stopping Violence. What Poor Women, Women of Color, and Immigrant Women are Teaching Us about Violence in the Family”. *International Journal of Sociology of the Family*. 34.2. (2008): 153–185. JSTOR. Web 22 March 2019 <www.jstor.org/stable/23070750>.

Sternlicht, Sanford. “Michael Gold Jews without Money 1930”. *Masterpieces of Jewish American Literature*, Greenwood, 2007. 37-47. Print.

Stratton, Jon. “The Beastie Boys: Jews in Whiteface.” *Popular Music* 27. 3(2008) : 413– 432. *JSTOR*. Web 9 March 2019. < www.jstor.org/stable/40212400>

Wallace, Michael, et al. “American Labor Law: It’s Impact on Working-Class Militancy, 1901- 1980.” *Social Science History*.12.1. (1988):1–29. *JSTOR*. Web 22 March 2019.<www.jstor.org/stable/1171294>

Weber, Lynn.“Understanding Race, Class, Gender, and Sexuality: A Conceptual Framework” *Psychology of Women Quarterly* 22. University of South Carolina (1998): 13-32. Web 22 March 2019.
<<https://www.researchgate.net/publication/236028516>>.

Wixson, Douglas. Introduction. *The Disinherited* by Jack Conroy. University of Missouri Press, 1991. 1-27. Print.

Zinn, Howard. *Amerika Birleşik Devletleri Halkları Tarihi*. Çev. Sevinç Sayın Özer. İmge Yayınevi, 2005. Print.

Zucker, Bat-Ami. “American Jewish Communists and Jewish Culture in the 1930s.” *Modern Judaism* 14 (1994): 175–185. JSTOR. Web 25 February 2019.
<www.jstor.org/stable/139629>

EK: ALINTILARIN İNGİLİZCE ASILLARI

(49) Don't mind if they laugh at your clothes.

(49) My daddy won't let me play with camp trash' you get off our farm, you camp trash!

(49) Coal miner's brat!

(49) You just make up your mind that you will study hard and grow up to be a doctor or a somebody . . . I was unwilling to forswear that calling for I knew that the camp children were pariahs everywhere they went.

(50) It's a game, Larry, a kind of escape from reality. . . . Professor Dane says that every American worker thinks that someday he'll be a capitalist himself, and thus he is just as zealous in defense of the system as the millionaire

(51)The monkey nest never gave Tim a chance to stray from his vow, because he cushioned the fall of a bell rock before he was sixteen

(52) Father was found crumpled under a huge lump of coal with another chunk imbedded in his side, but he was still alive. His right eye was gone

(52) . . . It had its tons of fresh, all told, if laid side by side in sugar creek graveyard.

(52) Joe Vash walked on two crutches. A pile of steel has careened on him and two crane men had put in an extra shift hoisting the beams of him.

(52) If ever you let a loose end of a strip wrop'round yer wrist up you between the rolls, and goodbye hand, arm, maybe head.

(52) It's the dust. All these chemicals simply clog up eat a men's lungs away.) Most of the guards stationed at the gate were mutilated in some way or other- one had lost an arm, another the fingers of a hand.

(53) I had heard of a man who had been caught in such a trap and lost both his legs when a locomotive bore down on him.

(53) I am studying every night so I won't have to be a steel worker all my life.

(53) In America students think of making money, not of preparing for a fuller intellectual life. The majority of them are bound to be disappointed. I hope you won't be one.

(54) Within a year and a half I held a dozen jobs for short periods. . . . I jumped down, handed the oil can to the exasperated boss, and escaped to the sunlight outside. For various reasons, I fled from other jobs. . . . But I never really escaped by quitting and changing jobs.

(55) Tell your professor here's another biological specimen top in on a board like a butterfly. They'd better draw on their rubber gloves though. They classify us so nicely, define our impulses, and explain our behavior. They squint at our sweat and blood in a test tube . . . it's not a game. They'll find that out. And there's something gathering in the factories that will break someday like a storm!

(55) It was the end of an epoch to some, the stormy sunset of the Hoover Prosperity.

(55) Dozen men for every job . . .

(56) Factories did not open in the spring, but the tides of the disinherited began to flow again.

(56) There was nothing to do, nowhere to go. . . . There were too many hungry people ranging the woods for meat.

(56) Father always wanted me to be a lawyer or a doctor, you know . . . and now I've turned out to be nothing.

(56) I no longer felt shame at being seen at such work as I would have once, and I knew that the only way for me to rise to something approximating the grandiose ambitions of my youth would be rise t with my class, with the disinherited: the brick setters, the flivver tramps, boomers, and outcasts pounding their ears in flophouses. Every gibe at any of the paving gang, every covert or open sneer by prosperous looking bystanders infuriated me but did not abash me.

(57) A doctor for a nigger that got a little touch of the sun? You must be dippy.

(57) When we gonna get together again, sweetheart? Wilma's honeyed voice jangled in my ear. I turned on her savagely. She became the embodiment of the lust: the synthesis of the evil. Women were fighting and dying in the trenches while this shallow girl lay unmoved by the tremendous news vibrating in the streets.

(58) Then I remembered what mother thought about the war, but she was only a woman and didn't understand things-she'd excused because of her sex.

(58) I thought she looked prettier every year, even if she was tanned and freckled and her hands rough and red. But I had to be free.

(58) Organizing. First in the cities; now among the farmers. . . . In St. Louis fifteen thousand marched to the City hall, demanding relief. The police began throwing tear gas bombs. . . . A gigantic Negro caught the gas bombs, threw them back among the police and several of them kneeled over. It was glorious.

(58-59) I was standing near the table when Hans nudged me. 'Now it's your turn' he said. I did not demur. I had been thinking of things I'd like to say to these men. I was frightened a bit at first, but I was soon at ease and enkindled by the response of the crowd. I thought happily that I must have inherited some of my father's gift.

(59) Another hard winter comin' on . . . but I won't mind it like the others You and me both got a different sprit.

(63). . . how many men she spoke to, touching their arms, whispering to them or saying, I know a warm place for such a night. . . . I could see hundreds of faces of men with beards and mustaches, and lean and fat faces . . . and hundreds of men's feet and shoulders and thighs.

(64) She told me that she was going to commit suicide once, so she was familiar with death.

(64) Maybe I'm going to meet a nice man who wants to marry me and take me to Norway.

(64) During the drought everything was dying and mama cried all day thinking her children would be the next . . . the welfare sent me out to work for Mrs. Cranack. . . . My mother said one less mouth to feed. My father didn't say anything. . . . And when I came back from Mrs. Cranack's because the old man was coming into my room every night, wanting to get in my bed with me, my father didn't say a thing. . . . When he asked me how they treated me and I told him I worked eighteen hours a day there, he just looked at me and kept on smoking.

(64) I should have married that guy, a friend of my father's, I was just a kid. I thought he liked me when he sat me on his lap.

(64) I am having with Hoinck. . . . He wants me to bring the business and then he beats me up for jealousy. How can I bring in the business and not look at a man? Why did I marry? I could have been my own boss. But get married, honey, it's wonderful.

(65) I have no job to speak of and no shop either. Financially I am ruined. Physically I am a broken man The best years of my life I have sacrificed to all. . . . Lord knows I have done my duty to my children and if you think different then the pleasure is yours . . . may my grandchildren punish my children the same as they have punished me.

(65) You're all against me, the hand of every man is against me. . . . I worked like a slave all my life. I worked day and night for my children . . . I walked this country looking for a work.

(65) I hope you'll marry a man like papa and have children, Girl.

(65) Butch got mad and slapped me.

(65) Nobody ever hit me before but papa.

(65) I like to beat everybody, I like to beat everybody in the world.

(65) I could do it myself with a pair of scissors.

(65) Be with me . . . you don't have to go without no winter coat . . . and not have to walk the streets either. . .

(65) Ganz suddenly brought his huge mutilated hand back and struck me full in the face. I fell down, I thought, forever, into the dark earth. I thought the light would never be so bright again.

(66) We are growing, in a field that is cold, bitter, sour, and no chance for life.

(67) They will pick you up, Clara told me, and give you tests and sterilize you or send you to the woman's prison.

(67) I sat there and she asked me all those questions, Have you slept with a man I thought maybe she believed in the Virgin Mary. When I told yes, she said you've been immoral.

(67)The girl is maladjusted, emotionally unstable, and a difficult problem to approach. In or opinion there should be a referral to a psychiatry clinic if she shows indications of further or aggravated mental and emotional disturbance. She should be tested for sterilization after her baby is born. In our opinion sterilization would be advisable.

(67-68) It's because they don't need any more children from workers.

(68) I could see the fourth street from the barred windows, then the library, and a cop was sitting beside me. He said, Whatsa matter sister, been a naughty girl? He came close to me and put his big hand under my skirt and said something awful, and I began to hit him with my fists until he held both my hands and began kissing me, and then I remembered something Butch told me once, and I kicked him as hard as I could in the groin, and he yelled, and lifted his doubled-up fist and struck me

(69) I know I have some feelings and they are mine. The strong young woman feelings, these I know.

(69) I sit in a beer joint now, and I feel I feel I'm living day by day, and understanding some of it, I have no home now. I have no place but the place of this understanding which is a kind of home too. I feel full and heavy. And I am walking with my eyes on the street. . . . I don't feel scared.

(69) Workers alliance...where the works is all together and don't have to be afraid . . . Don't starve-organize.

(69)You can't just cry for yourself. You got to cry for all. Some face has got to shine with every other face. We must know that our suffering is together . . . the same enemy after us . . .

(70) We all got to be together. Protect each other. Not lay down or give in. we got to fight for each other.

(70) Don't cry. We, the common people, suffer together...nothing can hold us apart . . . even deafness . . . or loneliness . . . or fear . . . We are organizing . . . nothing can stop us.

(70) We'll remember for you . . . all our great lousy beautiful and terrible life We'll remember it all. . . . I remember every insult those rich johns gave you that

night, Clara, and you shining like a light, that's what you are light, Clara, a prairie city light.

(70) Kid you should have seen the demonstration, hundreds outside the courthouse and cops threw back and kid, you should have seen those bureaucrats, like rats, pouring out of the building, and the street littered with those leaflets saying Milk and Iron Pills for Clara.

(71) Was she a criminal? Was she a danger? Clara never got any wealth. She died a pauper. ...She never stole anyone's land ...She never got rich on the labor of the others. She never fattened off a war She never hurt no one. Who killed Clara? Who will kill us?

(73) Excitement dirt, fighting, chaos!

(73) Negroes, Chinese, gypsies, Turks, Germans, Irish, Jews, - and there was even an American on our street.

(73) Poverty in winter. Thousands of tuberculars and paralytics; a vast anemia and hunger; a world of feebleness and of stomachs, livers, and lungs rotting away. Babies groaning and dying...

(73) In an Irish home a dead baby lies wrapped in a towel on the kitchen table. . . . An Italian child is sick with fever in a bedroom . . . but she must earn her living.

(73) Multitudes were without work; there were strikes, suicides, and food riots.

(73) Night after night, in the restless sleep of our little commune, we heard as in a cooperative nightmare the anguished screams of the Irish mother down the airshaft. Her husband was drunk and was beating her.

(73) At the age of nineteen, of what the east side called 'black syphilis'.

(73) The girls were naked under flowery kimonos. . . they were always ready for 'business'.

(73) My mother was fond of calling herself a work horse.

(74) A relative found her the next morning he took her a job. It was in an east side restaurant where she was paid five dollars a month, with meals. The working hours were from five to midnight.

(74) It is a good land, but not for the poor . . . they live like pigs; they have ruined the world. And they hate and kill the Jews.

(74) Or she was able to find people in trouble who needed her help.

(74) When I woke in the morning, I was never greatly surprised to find in my bed a new family of immigrants . . . they looked pale and exhausted.

(74) One has to be selfish in America. Its dog eat dog over here.

(74) It was summer. My father worked on a scaffold in the sum. one day he grew dizzy with the painter's disease –lead poisoning.

(74) In America, we believed people dug under the streets and found gold everywhere.

(74) The child brought groceries, she cooked, scrubbed floors, and watched our baby brother. She was my father's nurse. . . . Esther was not driven to the housework: she herself saw its necessity, and did it with sunny cheerfulness. She wished to help my mother. She wished to help everybody; she was precociously kind.

(74) She was so happy at first, it made us all happy. Then everything came to an end...So my aunt Lena in a clothing shop, where the youth the charm and ecstasy of the east side were buried then . . . she was tired all night . . . after that we rarely went to see . . . the other sights of America.

(75) Eight Italian boys with sticks surrounded me, whooping . . . Their eyes gleamed, their faces were cruel. The thing I feared most had happened. The leader . . . asked fiercely: 'what streeter?' I was confused and...I told the truth 'Chrstie Street' I said. 'A Jew, a Jew!' he screamed. . . . He slugged me with his stick. The others yelled and joined in the slugging. I fell to the pavement, then fought to my feet and ran.

(75) When the messiah comes he will save the world.

(75) I should have been as brave. It was justice . . .

(75) But Nigger was bravest of the brave. (81) Nigger would fight boys twice his age, he would fight men and cops. He was ready to die for justice.

(77) Fyka got a job in a pants factory . . . good pay for an immigrant, eight dollars a week. He worked from six A.M. to seven at night. Fyka paid us no rent; he never changed his shirt or the clothes he had worn . . . he went no picnics, parks, or theaters; he didn't smoke or drink, or eat candy; he needed nothing. Thus out of eight dollars a week he managed to save some two hundred dollars in the mouths. . . . He had heard of Rothschild. He wanted to go into business in America.

(78) Always I had wanted to see that big water with the rainbow and . . . called Niagara Falls. In a week we came back. I went to the shop the next morning to work again. I could not find the shop. I had vanished. I could not find Sam. He had stolen the shop. . . . All my work had been for nothing. I had only made Sam rich.

(78) What I have accomplished? . . . I am fifteen years in this country, and am still a house painter. But everyday Nathan Schiff becomes richer, and Baruch Goldfarb's picture appears in the newspapers.

(78) That Baruch, not only is he a businessman, and our lodge president!

(78) He is also secretary of a Zionist club and trustee of synagogue! He says he will sell me a good lot!

(78) And you Mickey, will be a doctor!

(78) To- night they taught me what an Alderman is. . . . Another thing they explained to me! Only a person born in America can be a president. I cannot be the president, Katie, but our little Mickey can. Think of it!

(78) He made grand promises, and as grandly forgot them.

(79) Everything is possible in America!

(79) My mother had that dark proletarian instinct which distrusts all that is connected with money-making.

(79) Mrs. Cohen, a fat, middle-aged woman, lay on a sofa. Her tubby legs rested on a red pillow. Her bleached yellow head blazed with diamond combs and rested on a pillow of green Diamonds shone from her ears, diamond rings sparkled from every finger. She looked like some vulgar, pretentious prostitute, but was only the typical wife of a Jewish nouveau riche.

(79) What did you pay for your waist? Two dollars my mother stemmed. Pfui! I thought so! Said the aristocrat. For so little money one can buy only rags! My waists never cost me less than thirty or forty dollars; and my shoes twelve dollars; my hats from fifty dollars up.

(80) For three months the Baruch Goldfarb Lodge paid my mother the sick benefit of eight dollars a week. When this income ceased, things became difficult. Zechariah Cohen paid us a visit, then forgot us.

(80) He peddled neckties, shoe laces and color buttons from a tray. He was very poor. He slept on a mattress in a cobbler's damp cellar, and lived on her rings and dry bread. He starved and suffered for five years. . . . Big rats ran across his face while he slept. They did not bother him a tenth as much as did thoughts of his money...The money was not money; it was his family , his peace , his happiness, his life and death.one night someone stole this money from under mattress. It was the

savings of three years. Mr. Zunzer almost went crazy. He was sick in hospital for months. He refused to eat. He wanted to die. . . . In two years he was able to send for his wife and children. Happiness did not come with them. Mr. Zunzer had formed the habit of saving money. He was miser. He grudged his wife and children every cent they needed. He gave them little to eat. His wife fell sick; he grudged her a doctor. She died. At the funeral he fought with the undertaker over the burial price. He has always thinking of money. His children grew up hating him for his miserly ways. One by one they left him. The eldest boy became a thief. The second boy joined the U.S. army. The girl disappeared. Mr. Zunzer was left alone.

(82) . . . It was the first victory for Young Avengers.

(83) Even then I could sense that education is a luxury reserved for the well-to-do.

(83) I rose at six-thirty each morning, and was out tramping the streets at seven. There were always hundreds of jobs, but thousands of boys clutching after them. The city was swarming with these boys, aimless, bewildered and as hungry for work as I was.

(83) The very first morning the shipping clerk, a refined Nordic, suddenly realized I was a Jew. He politely fired me. They wanted no Jews. In this city of a million Jews, there was much anti-Semitism among business firms....even Jewish business houses discriminated against Jews. How often was did I slink out of the factory or office. How often was I made to remember I belonged to the accursed race, the race whose chief misfortune it is to have produced a Christ.

(84) Jobs, jobs. I drifted from one another, without plan, without hope. I was one of the many. I was caught like my father in poverty's trap. I was nothing, bound for nowhere.

(84) I spent my nights in a tough poolroom. At the age of fifteen I began drinking and whoring with Nigger's crowd.

(84) O workers' Revolution, you brought hope to me, a lonely, suicidal boy. You are the true Messiah.

(85) You slave too many hours in your lousy sweatshop; you get too little pay; you need food and rest, brother. That what's wrong with you! Join a labor union!

(85) I am on a strike, Katie. . . . You have been going hungry, Lena...Why not? That's what a strike means. But the union is worth it.

(86) You will destroy the East Side when you come, and build there a garden for the human spirit.

TEŞEKKÜR

Tezin hazırlanma sürecinde yardımları ve sabrıyla bana destek veren danışman hocam Dr. Öğretim Üyesi Nesrin Yavaş'a çok teşekkür ederim. Hayatım boyunca her sıkıntıda yanımda olan ve bana güç veren sevgili anneme minnettarım.

ÖZGEÇMİŞ

2010 yılında Bilkent Üniversitesi Amerikan Kültürü ve Edebiyatı bölümünden mezun oldum. 2013 ile 2019 yılları arasında Ege Üniversitesi ve Çanakkale 18 Mart Üniversitesinde İngilizce okutmanı olarak çalıştım.

